MARIO VARGAS LLOSA

Cine l-a ucis pe Palomino Molero?

Lui Jose
Miguel Oviedo

I

— Grijania şi anafura mă-sii! — bolborosi Lituma, simţind că-i vine să vomite, în ce hal te-au lăsat, măi sfrijitule!

Băiatul era în acelaşi timp spânzurat şi tras în ţeapă pe bătrânul roşcov, într-o poziţie atât de absurdă încât părea mai degrabă o sperietoare de ciori sau o figură grotescă de carnaval, sfârtecată, decât un cadavru. Înainte de a-l ucide sau după aceea, îl căsăpiseră cu o înverşunare turbată: nasul şi gura îi erau strivite, crăpate, avea cheaguri de sânge uscat, vânătăi şi răni hâde, arsuri de ţigară pe piele şi, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, Lituma înţelese dintr-o ochire că încercaseră să-l jugănească, fiindcă testiculele smulse îi atârnau exagerat de mult pe partea lăuntrică a coapselor. Era desculţ, gol de la brâu în jos, cu un rest de cămaşă zdrenţuită. Tânăr, slab, oacheş şi osos. Printre roiurile de muşte ce bâzâiau şi i se roteau bezmetic pe faţă, părul îi lucea negru şi ondulat. Caprele ţâncului îşi făceau de lucru primprejur, scormonind cu boturile pe lângă pietroaiele câmpului pustiu în căutarea hranei, şi lui Lituma i se năzări că dintr-un moment în altul or să înceapă să ronţăie picioarele cadavrului.

— Cine, 'tu-i maica mă-sii, a făcut una ca asta? — se bâlbâi, luptând cu greaţa.

— Ce ştiu eu! — zise ţâncul. Da' de ce suduiţi, eu ce vină am? Mulţumiţi-mi c-am venit să vă dau de ştire.

— Nu te sudui pe tine, puştiule — grăi stins Lituma. Da' sudui, că parcă nu-ţi vine a crede să existe pe lume neoameni ca ăia de-au făcut-o.

Bietul puşti, probabil că de când era pe lume n-avusese parte de o sperietură mai mare ca-n dimineaţa aceea, când îşi mânase caprele pe şesul pietros şi dăduse nas în nas cu un asemenea spectacol. Ce-i drept, se purtase ca un cetăţean exemplar, bietul puşti. Îşi lăsase turma să pască pietre lângă cadavru şi alergase într-un suflet până-n Talara să dea de ştire la Comisariat. Era meritul lui, pentru că Talara se afla cale de-o oră şi mai bine de pustietăţile astea. Lituma îşi reaminti feţişoara-i asudată şi vocea-i parcă pusă pe gâlceavă când apăruse în uşa postului:

— E un tip omorât, acolo hăt, pe calea spre Lobitos. Dacă vreţi, vă conduc, dar acu' imediat. C-am lăsat caprele de capul lor şi poate oricine să mi le fure.

Din fericire, nu-i furase nimeni nici una; ajuns la faţa locului şi zguduit de starea în care aflase mortul, jandarmul tot găsise puterea sa-l vadă pe ţânc numărându-şi turma pe degete şi să-l audă suspinând uşurat: „Îs toate, toate".

— Dar, Sfântă Fecioară...! — gemu şoferul taxiului, din spatele său. Dar ce-i asta!

Pe parcurs, puştiul le descrisese cât de cât ce-aveau să vadă, dar una era să-ţi închipui şi alta să vezi şi să miroşi. Fiindcă mai şi puţea oribil. Nu era de mirare, cu soarele acela ce părea să sfredelească pietrele şi ţestele. Sigur, se descompunea văzând cu ochii.

— Îmi daţi o mână de-ajutor să-l dau jos, *don?* — zise Lituma.

— Păi ce, am de-ales? — mârâi taximetristul, făcându-şi cruce. Scuipă cu năduf în direcţia roşcovului. De mi-ar fi spus vreodată cineva la ce-o să servească Fordul meu, nu l-aş fi luat nici de pomană. Dumneata şi locotenentul abuzaţi, pentru că mă credeţi tare fraier.

Don Jeronimo era unicul şofer de taxi din Talara. Vechea lui rablă, neagră şi mare cât un car funebru, putea trece ori de câte ori voia bariera ce despărţea satul de zona rezervată unde se găseau birourile şi casele străinilor americani, *los gringos,* de la International Petroleum Company. Locotenentul Silva şi Lituma foloseau taxiul când aveau de făcut o deplasare prea lungă pentru cai şi bicicletă, singurele mijloace de transport de care dispunea postul de jandarmerie. Taximetristul bodogănea şi protesta de fiecare dată când îl chemau, zicând că-l păgubesc

de alte câştiguri, deşi în asemenea cazuri locotenentul îi plătea benzina.

— Staţi, *don* Jeronimo, acum îmi dau seama — zise Lituma, când erau cât pe ce să apuce mortul. Nu-l putem atinge până nu vine judecătorul să procedeze la identificarea şi examinarea victimei.

— Ce baftă pe mine! Asta-nseamnă că va trebui să fac drumul înc-o dată — vorbi răguşit bătrânul. Vă previn că ori îmi plăteşte judecătorul drumul dus-întors, ori îşi caută alt fleţ.

Şi, aproape numaidecât, se lovi cu palma peste frunte. Făcând ochii mari îşi apropie mult faţa de cadavru.

— Păi îl cunosc pe tipu' ăsta! — exclamă.

— Cine-i?

— Unul din trupeţii de la aviaţie aduşi la Baza aeriană, când cu ultima recrutare — se însufleţiră trăsăturile bătrânului. El e. Tipul din Piura, care cânta bolerouri.

II

— Cânta bolerouri? Atunci trebuie că-i cel de care ţi-am zis eu, vere — asigură Fantele.

— Aşa-i — încuviinţă Lituma. Am cercetat şi am aflat. El e. Palomino Molero, din Castilia. Numai că asta nu rezolvă chestia cu cine l-a omorât.

Se găseau în cârciuma-bar a Haioasei, în apropierea Sălii polisportive, unde se desfăşura probabil un meci de box, fiindcă până la ei ajungeau, perfect clare, strigătele şi încurajările suporterilor. Jandarmul venise la Piura profitând de ziua lui liberă; un camionagiu de la International îl adusese dimineaţa şi avea să-l ducă înapoi la Talara pe la miezul nopţii. Ori de câte ori sosea la Piura, îşi omora timpul cu verii Leon — Jose şi Fantele — şi cu Josefino, un prieten din mahalaua Gallinacera. Lituma şi cei doi Leon erau din mahalaua Mangacheria şi exista o rivalitate aprigă între „mangacheri" şi „gallinaceri", însă amiciţia celor patru reuşise să doboare stavila aceea. Erau fraţi de sânge, aveau imnul lor şi îşi dăduseră singuri numele de Neînvinşii.

— Rezolv-o tu şi pupi gradul de general, Lituma — făcu o grimasă Fantele.

— O să fie greu al naibii. Nimeni nu ştie nimic, nimeni n-a văzut nimic şi, culmea ghinionului, autorităţile nu colaborează.

— Cum asta, când dintre autorităţile de-acolo de la Talara faci parte şi tu, cumetre?! — rămase nedumerit Josefino.

— Uite cum: locotenentul Silva şi cu mine suntem autorităţile poliţieneşti. Cine nu cooperează însă e Aviaţia. Şi întrucât slăbănogul făcea parte din trupele de aviaţie, dacă şefii lor nu cooperează, atunci cine *caraja* să coopereze? Lituma suflă spuma din paharul lui şi trase o duşcă bună de bere, căscând gura ca un crocodil. Băga-i-aş în mă-sa de criminali. De-aţi fi văzut voi cu ochii voştri în ce hal l-au lăsat pe sfrijit, n-aţi mai fi acum aşa de fericiţi, gata să daţi iama în bordel. Şi m-aţi înţelege când vă spun că nu-mi iese din cap priveliştea şi că nu mă pot gândi la altceva.

— Ba înţelegem — zise Josefino. Dar nici nu-ţi poţi petrece toată ziulica vorbind de un cadavru. Mai dă-ne pace cu mortul tău, fie-i ţărâna uşoară, Lituma.

— Aşa-ţi trebuie dacă te-ai făcut sticlete — zise Jose. În meseria asta a ta, dacă munceşti te beleşti. Pe când tu nu ţii la tăvăleală. Un sticlete cum scrie la carte trebuie să aibă o piatră în loc de inimă, să fie o brută dacă-i musai. Iar tu nu eşti decât un rahat de sentimental, zău aşa.

— E adevărat, asta sunt -— recunoscu Lituma, abătut. Nu-mi iese din cap prăpăditul acela şi pace. Am coşmaruri, am senzaţia că-mi smulg unii coaiele, ca lui. Nenorocitul: îi atârnau pân' la genunchi, strivite ca ochiurile la tigaie.

— Că doar nu i le-ai atins — râse Fantele.

— Apropo de boaşe, locotenentul Silva şi-a făcut cheful ori ba cu grăsana? — întrebă Jose.

— Chiar, regulatul ăsta ne ţine pe toţi cu sufletul la gură! — adăugă Josefino. Zi, bă, a pus-o jos cu fustele-n cap ori încă nu?

— Da' de unde; în ritmu-n care merg lucrurile, o să moară fără să-i fi făcut felul — suspină Lituma.

Jose se ridică de la masă:

— Bun, ne uşchim la un film să ardem gazul, pentru că înainte de miezul nopţii bordelul parcă-i sală de priveghi. La Variedades dau unul mexican, cu Rosita Quintana. Sticletele face cinste, e clar.

— N-am bani nici de berea asta — zise Lituma. Mi-o pui în cont, da, Haioaso?

— Să ţi-o pună-n cont mă-ta care te-a fătat — îi aruncă Haioasa de la tejghea, cu o mutră sictiritită.

— Ştiam eu c-aşa ai să-mi răspunzi — făcu Lituma. De-aia te-am provocat, ca să-ţi sară muştarul.

— Du-te de-o provoacă pe mă-ta care te-a fătat — căscă Haioasa.

— Doi la zero — se hlizi Fantele. Avantaj Haioasa.

— Nu te-nfuria, Haioaso — zise Lituma. Uite-aici, na ce ţi se cuvine. Şi nu mai pomeni de maică-mea, că sărăcuţa a murit de-mult şi e îngropată la Simbilá.

Haioasa, femeie deşirată şi nesuferită, veşnic posacă, fără vârstă, apucă bancnotele, le numără, şi-i întinse restul, când jandarmul, fraţii Leon şi Josefino dădeau să iasă.

— O întrebare, Haioaso — o zădărî Josefino. Zi-mi, nici un client nu ţi-a spart până acum o sticlă în cap pentru felul cum răspunzi?

— De când eşti aşa curios? — replică Haioasa necatadicsind să-l privească.

— Apăi, într-o bună zi careva tot o să ţi-o spargă în cap, că prea eşti simpatică.

— Pun pariu că n-o să fii tu ăla — căscă Haioasa, din nou dindărătul tejghelei, alcătuită dintr-un şir de butoaie cu o blană mare de scândură deasupra.

Tuspatru Neînvinşii traversară larga întindere de nisip de până la şosea, trecură pe dinaintea Clubului albilor din Piura şi se îndreptară spre monumentul ridicat în cinstea amiralului Grâu. Seara era călduţă, calmă şi cu multe stele. Mirosea a roşcovi, a capre, a balegă de măgar, a friptură, şi Lituma, neputând goni din minte imaginea lui Palomino Molero tras în ţeapă şi căsăpit, se întrebă dacă nu cumva îi părea rău că se făcuse jandarm şi că nu trăia în boemia unui autentic Neînvins. Nu, nu-i părea rău. Deşi era departe de-a huzuri la lucru, acum măcar mânca în fiecare zi şi scăpase de nesiguranţa de dinainte. Jose, Fantele şi Josefino fluierau care mai de care un vals, luându-se la întrecere, pe când el încerca să-şi imagineze accentul legănător, uguitul, contrapunctul şi melodia în-văluitoare cu care, după spusele tuturor, îşi cânta sfrijitul bolerourile. La intrarea la Variedades îşi luă rămas-bun de la verii lui şi de la Josefino. Îi minţi: camionagiul de la International se întorcea pasă-mi-te la Talara mai devreme ca de obicei, şi el

nu voia să rămână de izbelişte pe drumuri. Încercară ei să-l uşureze de niscai *soles,* dar de astă dată nu le merse.

O porni, de unul singur, spre piaţa centrală. În drumul său, îl zări după un colţ pe poetul Joaquim Ramos, cu monoclu, trăgând după el de o funie capra pe care o botezase gazelă. Piaţa era plină de lume, ca pentru o defilare cu torţe. Lituma nu-i învrednici cu vreo privire pe trecători ci, grăbit, de parcă s-ar fi dus la o întâlnire de dragoste, trecu de Viejo Puente şi o luă spre Castilia. Ideea îi venise şi se înrădăcinase în capul lui de pe când băuse bere la Haioasa. Dar dacă doamna nu era acasă? Dacă, izgonită de propria-i nenorocire, se mutase în alt oraş?

Dar nu, o găsi pe femeie în uşa casei, aşezată pe o băncuţă în aerul proaspăt al începutului de noapte, strujind de zor nişte ştiuleţi într-o albioară. Prin uşa deschisă a bordeiului de lut se vedea, în odaia luminată de o lampă cu gaz, mobilierul sărăcăcios: scaune din pai împletit, unele desfundate, o masă, nişte tărtăcuţe *porongos* de păstrat apa, o ladă ce ţinea loc de bufet, o fotografie în culori. „Sfrijitul", gândi.

— Bună — zise cu o falsă degajare, proţăpindu-se în faţa femeii. Văzu că era desculţă şi că purta hainele negre din dimineaţa când venise la Comisariatul din Talara.

Ea murmură „Bună seara" şi îl privi fără a-l recunoaşte. Câţiva câini numai piele şi os se miroseau şi mârâiau prin preajmă. Din depărtare, se auzeau vibrând coardele unei chitare.

— Am putea sta de vorbă puţin, *dona* Asunta? — întrebă, cu respect în voce. Despre băiatul dumneavoastră, Palomino.

În obscuritate, Lituma desluşi faţa brăzdată de riduri şi ochii ei mici, aproape complet acoperiţi de pleoapele-i umflate, scrutându-l cu neîncredere. O fi avut ea oare ochii aşa dintotdeauna sau i s-or fi umflat în zilele astea din urmă, de-atâta plâns?

— Nu mă recunoaşteţi? Sunt jandarmul Lituma, de la postul din Talara. Cel ce era acolo când locotenentul Silva v-a luat depoziţia.

Dona îşi făcu cruce, mormăind ceva de neînţeles, şi Lituma o văzu ridicându-se foarte anevoie. Intră în casă târând albioara plină cu boabe de porumb şi băncuţa. O urmă şi, de cum se găsi sub tavanul scund, îşi scoase chipiul. Îl impresiona gândul că aceea fusese locuinţa slăbănogului. Ce făcea el acum nu mai

era un demers oficial, comandat de superiorul lui, ci o iniţiativă proprie; spera că, răcind aşa, să nu-şi bată cuie-n tălpi.

— Au găsit-o? — şopti femeia, cu aceeaşi voce tremurătoare pe care i-o auzise la Talara când îşi făcuse depoziţia. Se lăsase să cadă pe un scaun şi, pentru că Lituma o privea fără să înţeleagă, ridică glasul: — Chitara fiului meu. Au găsit-o?

— Nu încă — zise Lituma, amintindu-şi. *Dona* Asunta o ţinuse una şi bună, cerând cu tărie, pe când sughiţa de plâns şi răspundea întrebărilor locotenentului Silva, să i se dea chitara pirpiriului. Însă, după ce doamna plecase, nici el, nici locotenentul nu se mai gândiseră la asta. N-aveţi grijă. Mai devreme sau mai târziu, tot dăm noi de ea, şi v-o aduc eu cu mâna mea.

Ea îşi făcu iar cruce şi lui Lituma i se păru că îl gonea dinaintea-i, exorcizându-l ca pe un duh rău. „Îi reamintesc nenorocirea", gândi.

— El voia s-o lase aici, dar eu i-am zis ia-o cu tine, ia-o — o auzi psalmodiind, cu gura în care abia de-i mai rămăseseră doi sau trei dinţi. Nu, mămico, la Baza aeriană n-o să am timp să cânt cu ea, şi nu ştiu de-or avea vreun dulap unde s-o ţin. O las aici, o să cânt la ea când oi mai veni la Piura. Nu, nu, băiete, ia-o, o să te simţi mai bine având-o cu tine, cânţi din gură şi te acompaniezi cu ea. Nu te lipsi de chitara ta la care ţii ca la ochii din cap, Palomino. Vai, vai, vai, băieţel, băieţel, sărăcuţul de tine. *Ay,* ce ţi-au făcut turbaţii.

Izbucni în plâns, şi lui Lituma îi păru foarte rău că venise să-i scormonească femeii prin cele mai crâncene amintiri. Bâlbâi câteva cuvinte de mângâiere, scărpinându-se pe gât. Ca să facă ceva, se aşeză. Da, fotografia era a lui, la prima comuniune. Privi atent feţişoara prelungă şi colţuroasă a ţâncului brunet, cu părul frumos pieptănat, îmbrăcat în alb, cu o lumânare în mâna dreaptă, cu o carte de rugăciuni în stânga şi cu o bucăţică de pânză sfinţită, scapular, pe piept. Fotograful îi rumenise obrăjorii şi buzele. Un copil scarandiv, cu feţişoara în transă, de parcă l-ar fi văzut pe Pruncul Iisus.

— Încă de pe-atunci cânta minunat — scânci *dona* Asunta, arătând fotografia. Părintele Garcia pe el îl punea să cânte, din tot corul, singur-singurel, şi la liturghie lumea îl aplauda.

— Toţi zic c-avea un glas de aur — comentă Lituma. C-ar fi

ieşit din el un artist de frunte, unul din cei ce cântă pe la radio şi fac turnee. Toţi zic la fel. Artiştii n-ar trebui să facă armata, ar trebui să fie scutiţi.

— Palomino nici nu trebuia să facă armata — zise *dona* Asunta. Era scutit.

Lituma căută să-i vadă ochii. *Dona* îşi făcu cruce şi se porni din nou pe plâns. În timp ce o asculta plângând, Lituma observa insectele ce roiau în jurul lămpii. Erau cu zecile, se re-pezeau bâzâind şi se izbeau de sticla fierbinte, iar şi iar, încercând să ajungă la flacără. Doreau să se sinucidă, toantele.

— Vraciul mi-a zis că de-or găsi-o, îi vor găsi şi pe ei — scânci *dona* Asunta. Ăi care au chitara lui, ăia l-au omorât. Ucigaşii! Ucigaşii!

Lituma făcu da din cap. Îi venea să fumeze, dar a-şi aprinde o ţigară în faţa ei, înaintea durerii ei, i se părea o gravă necuviinţă.

— Fiul dumitale era scutit de serviciul militar? — întrebă timid.

— Fiu unic de mamă văduană — recită *dona* Asunta. Palomino era fiu unic, ăilalţi doi mi-au murit. Scrie la lege.

— E adevărat, se comit multe abuzuri. — Lituma se scarpină iar pe gât, convins că va reîncepe plânsul. Vasăzică n-aveau dreptul să-l ia? Au încălcat legea! Dacă nu-l luau, trăia şi-acum; cu siguranţă.

Dona Asunta tăgădui, ştergându-şi ochii cu poala rochiei negre. În depărtare se auzea neîntrerupt zvonul coardelor de chitară, şi lui Lituma i se năzări deodată fantastica idee că cel ce cânta acolo pe întuneric, poate pe malul râului, privind luna, era slăbănogul, costelivul, *el flaquito.*

— Nu l-au luat, s-a dus voluntar — se tângui *dona* Asunta. Nimeni nu l-a obligat. S-a făcut aviator pentru c-aşa voia. Şi-a căutat singur moartea; cu mâna lui şi-a făcut-o.

Lituma rămase înmărmurit, privind-o în tăcere. Era o femeie scundă, picioarele ei desculţe abia de atingeau pământul.

— A luat autobuzul, s-a dus la Talara, s-a prezentat la Bază şi a zis că voia să-şi facă serviciul militar la Aviaţie. Sărăcuţul! Şi-a căutat moartea, *senor.* El singur, el singurel. Bietul Palomino!

— Şi de ce nu i-aţi povestit asta locotenentului Silva, la Talara? — zise Lituma.

— Păi ce, m-a întrebat? Eu n-am făcut decât să răspund la întrebări.

Aşa era. Întrebări peste întrebări. Dacă Palomino avea duşmani, dacă fusese ameninţat, dacă îl auzise certându-se sau îl văzuse bătându-se cu cineva, dacă ştia pe careva pornit să-i facă rău, dacă îi zisese că vrea să fugă de la Bază. Doamna răspunsese docil la toate întrebările: nu, niciodată, nimeni, nicicând. Însă, ce-i drept, locotenentului nu-i dăduse prin cap s-o întrebe dacă pirpiriul fusese recrutat prin tragere la sorţi sau dacă plecase voluntar.

— Adică îi plăcea viaţa cazonă? — se miră Lituma. Ideea pe care şi-o făcuse despre cântăreţul de bolerouri era, prin urmare, falsă.

— Asta nu pot înţelege nici eu — hohoti deznădăjduită *dona* Asunta. De ce-ai făcut una ca asta, băiete? Tu, aviator? Tu, tu! Şi tocmai acolo, la Talara? Avioanele se prăbuşesc, vrei să mor de frică? Cum mi-ai putut face una ca asta, fără să mă-ntrebi! Fiindcă dacă te-aş fi întrebat mi-ai fi zis nu, mămico. Şi totuşi de ce, Palomino? Fiindcă trebuie, orice-ar fi, să mă duc la Talara. E ceva pe viaţă şi pe moarte, mămico.

„Mai degrabă pe moarte", gândi Lituma.

— Şi de ce era pentru fiul dumitale pe viaţă şi pe moarte dusul la Talara, *dona?*

— Asta n-am aflat-o niciodată — se închină a patra sau a cincea oară *dona* Asunta. N-a vrut în ruptul capului să-mi spună şi a dus secretul cu el în cer. *Ay, ay!* De ce mi-ai făcut tu una ca asta, Palomino?

O căpriţă cenuşie, cu pete albe, băgase capul pe uşă şi se uita la femeie cu ochii ei mari şi miloşi. O umbră trase de ea, de frânghiuţa de la gât, şi o făcu să dispară.

— S-o fi căit el destul de repede, după înrolare — fabulă Lituma. Când şi-a dat seama că viaţa cazonă nu era nici pe departe trai pe vătrai, chefuri şi femei pe toate drumurile, cum îşi făcuse poate socoteala. Ci altceva, cu totul altceva, mult mai urât. Şi-atunci, s-o fi săturat şi a dezertat. Asta, măcar, îmi intră în cap, asta pot înţelege. Dar ce nu-mi intră în cap e de ce l-au omorât. Şi încă atât de barbar.

Gândise cu voce tare, dar *dona* Asunta nu părea să-l fi băgat în seamă. Aşadar, se înrolase ca să plece din Piura, dintr-un motiv ce era pentru el o chestiune pe viaţă şi pe moarte.

Cineva l-o fi amenințat aici în oraș și s-o fi gândit că va fi în siguranță acolo departe, la Talara, într-o Bază aeriană. Dar n-a rezistat la viața militară din interiorul Bazei și a dezertat. Și-atunci cel sau cei de care se ferise până atunci și se pusese la adăpost l-au găsit și l-au omorât. Dar de ce așa? Trebuia să fii nebun sau neom ca să torturezi în halul acela un băiat ce-abia ieșise din adolescență. Mulți însă intrau în armată pe motive sentimentale, e și ăsta un adevăr. Să-l fi determinat la înrolare o deziluzie din amor? Tot ce se poate: s-o fi îndrăgostit nebunește de vreo fâșneață care l-a perpelit la foc mărunt dându-i iluzii și păcălindu-l sau înșelându-l cu altul, și-atunci, amărât, cu inima friptă, o fi luat hotărârea să plece departe. Unde? La Talara. Cum? Făcându-se aviator. Ipoteza i se părea în același timp și în egală măsură posibilă și imposibilă. Se scarpină din nou pe gât, enervat.

— Dumneata de ce-ai venit la mine acasă? — îl înfruntă *dona* Asunta deodată, cu bruscheţe.

Se simți prins pe picior greșit. De ce venise, chiar? Așa, aiurea, din pură curiozitate nesăbuită.

— Ca să văd dacă nu mă puteți pune pe o urmă oarecare — se bâlbâi el.

Dona Asunta îl privea dezgustată și jandarmul gândi: „S-a prins c-am minţit-o."

— Nu m-aţi ţinut peste trei ore, acolo, făcându-mă să vă zic tot ce știam? — murmură ea, îndureratâ. Ce mai vreți? Ce mai poftiți? Credeți, poate, că eu știu cine mi-a omorât fiul?

— Nu vă supărați, doamnă — se scuză Lituma. Nu vreau să vă amărăsc, uite plec. Vă mulțumesc mult că m-ați primit. Vă vom da de știre, de cum vom afla ceva.

Se sculă în picioare, șopti: „Noapte bună" și ieși, fără să-i dea mâna, temându-se că *dona* Asunta îl va lăsa cu ea întinsă. Își trânti chipiul anapoda pe cap, fără să-i mai pese cum îi șade. După câțiva pași mari și pripiți pe prăfuita străduță Castilia, pe sub stelele perfect vizibile și nenumărate, se mai înseninâ la chip. Nu se mai auzea chitara din depărtare; se auzeau numai voci gălăgioase de copii mici, bătându-se între ei sau jucându-se, tăifăsuiala familiilor așezate pe scaune în pragul caselor și unele lătrături. Ce-i cu tine? gândi. Ce te pierzi așa cu firea? Bietul pricăjit. N-o să redevină un adevărat fiu al Mangacheriei, cum era înainte, până n-o înțelege cum de pot exista pe lume

oameni atât de ticăloşi. Cu-atât mai mult cu cât, oricum ai întoarce şi-ai suci afacerea asta, victima părea să fie un flăcău la locul lui, cumsecade, incapabil să facă rău unei muşte.

Ajunse la Viejo Puente şi, în loc să-l traverseze ca să se întoarcă în oraş, intră la *Riobar,* local construit din bârne chiar pe schelăria străvechiului pod ce unea cele două maluri ale râului Piura. Îşi simţea gâtlejul aspru ca şmirghelul. *El Riobar* era pustiu.

De cum se aşează pe taburet, se apropie de el Moises, proprietar şi chelner în acelaşi timp, om cu nişte urechi lungi în formă de clopoţei. I se zicea Dumbo.

— Nu mă pot obişnui şi pace să te văd în uniformă, Lituma — glumi, întinzându-i un suc de fructe *lucumas.* Parcă-ai umbla costumat. Da' unde-ţi sunt Neînvinşii?

— S-au dus la un film mexican — zise Lituma, bând cu lăcomie. Eu trebuie să mă-ntorc la Talara, zor-nevoie.

— Împuţită treabă, aia cu Palomino Molero — zise Moises, oferindu-i o ţigară. E-a-devărat că i-au tăiat coaiele?

— Nu i le-au tăiat, i le-au smuls sălbatic — murmură Lituma, dezgustat.

Era primul lucru pe care voiau să-l ştie toţi. Acu' te pomeneşti că şi Moises se-apucă să facă glume tâmpite pe socoteala fuduliilor băiatului.

— Păi, tot aia e — Dumbo fâlfâi din urechile-i enorme, ca din aripile unei insecte uriaşe.

Pe deasupra era năsos şi-avea şi bărbia proeminentă. Un fenomen, nu alta.

— Tu l-ai cunoscut pe băiatul ăsta? — întrebă Lituma.

— L-ai cunoscut şi tu, sunt sigur. Nu ţi-l aminteşti? Albii îl plăteau să le cânte serenade, îl puneau să le cânte la petreceri, la procesiune, la Clubul Griu. Cânta ca un nou Leo Martini, mă jur. Trebuie să-l fi cunoscut, Lituma.

— Toţi îmi zic acelaşi lucru. Fraţii Leon şi Josefino povestesc că eram împreună la Ha-ioasa, într-o noapte când l-au pus să cânte. Dar nu-mi amintesc, fir-ar să fie.

Făcu ochii mici şi, încă o dată, trecu în revistă seria de nopţi întru totul asemănătoare, petrecute în jurul unei măsuţe de lemn pline de sticle, cu fum ce înţepa ochii, cu damf de alcool, cu voci sparte de beţivani, cu siluete confuze şi corzi de chitară intonând valsuri tipice şi *tonderos.*

Distingea el oare, sforţându-se, în gloata pestriţă a acelor nopţi, vocea juvenilă, bine timbrată, mângâietoare, ce te îmbia să dansezi, să strângi în braţe o femeie, să-i susuri în auz tot soiul de chestii tandre? Nu, asta nu-i apărea nicidecum în amintire, oricât s-ar fi străduit. Verii lui şi Josefino se înşelau. El nu fusese de faţă, el nu-l ascultase cântând niciodată pe Palomino Molero.

— S-a aflat cine sunt asasinii? — zise Moises lepădând fum pe nas şi pe gură.

— Nu încă — zise jandarmul. Dar tu, îi erai prieten?

— Venea uneori să bea un suc — replică Moises. Nu s-ar putea spune c-am fost cine ştie ce prieteni. Dar stăteam de vorbă, de una, de alta.

— Era vesel, vorbăreţ? Sau dimpotrivă, posac şi antipatic?

— Era tăcut şi foarte timid — zise Moises. Un romantic, un fel de poet. Păcat că l-au recrutat, unul ca el nu putea decât să sufere de pe urma disciplinei din cazarmă.

— Nu l-au recrutat, era scutit de serviciul militar — zise Lituma, savurând ultimele picături ale sucului de *lucumas.* S-a prezentat voluntar. Maică-sa nu pricepe de ce. Eu, cu-atât mai puţin.

— În felul ăsta se poartă dezamăgiţii din dragoste — mişcă din urechi Dumbo.

— Aşa mi-am zis şi eu — încuviinţă Lituma. Dar asta nu ne lămureşte cine l-a ucis şi de ce.

Un grup de bărbaţi intră la *Riobar* şi Moises se duse să-i servească. Era timpul să plece şi să-l caute pe camionagiul de la International, care avea să-l ducă înapoi la Talara, dar simţea o mare lâncezeală. Nu se clinti. Îl vedea pe pirpiriu acordându-şi chitara, îl vedea în penumbra străzilor unde locuiau albii din Piura, sub zăbrelele din fier forjat sau sub balcoanele logodnicelor sau iubitelor acestora, fermecându-le cu vocea lui învăluitoare. Îl vedea, apoi, primind de la ei bani pentru frumoasa serenadă. Şi-o fi cumpărat chitara punând deoparte ban cu ban de-a lungul multor, multor luni? De ce era o chestiune pe viaţă şi pe moarte pentru el dusul la Talara?

— Acum îmi amintesc că da — zise Moises, fâlfâind furios din urechi.

— Că da, ce? — Lituma lăsă pe tejghea banii pentru sucul de *lucumas.*

— Că era îndrăgostit lulea. Mi-a povestit el mie câte ceva. O iubire imposibilă. Aşa mi-a spus.

— Vreo femeie măritată?

— De un' să ştiu eu, Lituma! Există fel de fel de iubiri imposibile. Să te-amorezezi de-o călugăriţă, de exemplu. Dar îmi amintesc perfect că o dată l-am auzit zicând aşa ceva. Ce-i mutra asta pe tine, măi greieraş? M-am îndrăgostit, Moises, şi iubirea mea e fără speranţă. De aia s-o fi făcut aviator, ce crezi?

— Nu ţi-a zis de ce era imposibilă dragostea aia a lui? Nici cine era ea?

Moises negă în acelaşi timp din cap şi din urechi:

— Nu, numai c-o vedea pe ascuns. Şi că îi cânta serenade, nopţile, de departe.

— Înţeleg — făcu Lituma. Şi-l închipui pe sfrijit fugind din Piura de teama vreunui soţ gelos care îl ameninţase cu moartea. „Dac-am şti de cine se îndrăgostise şi de ce iubirea lui era imposibilă, am înainta mult." Poate că ferocitatea cu care îl maltrataseră se explica doar aşa: prin mânia dementială a unui soţ gelos.

— Dacă te-ajută ce-ţi voi spune, află că dragostea lui locuia pe undeva pe la aeroport — adăugă Moises.

— Pe la aeroport?

— Într-o seară stăteam la taclale, aici, cu Palomino Molero. El şedea unde stai tu acum. Auzise că un prieten de-al meu pleca spre Chiclayo şi l-a întrebat dacă nu l-ar putea duce pân' la aeroport. Ce-ai tu de gând să faci la aeroport aşa târziu, măi greieraş? „Să-i cânt o serenadă iubitei mele, Moises." Înseamnă că ea locuia pe-acolo.

— Păi acolo nu locuieşte nimeni, pe acolo nu-s decât întinderi de nisip şi roşcovi uscaţi, Moises.

— Pune-ţi capul la contribuţie, Lituma — îşi agită urechile Dumbo. Hai, caută, caută.

— Aha — se scarpină pe gât jandarmul, în imediata apropiere e Baza aeriană, sunt casele aviatorilor.

III

— Mda, casele aviatorilor — repetă locotenentul Silva. E un indiciu. Acum scârba aia împuţită n-o să mai poată zice că-l

facem să-şi piardă timpul.

Dar Lituma îşi dădu seama că locotenentul, deşi nu scăpa firul conversaţiei şi vorbea de întâlnirea cu şeful Bazei aeriene, era captivat trup şi suflet de harnica agitaţie a *donei* Adriana, care mătura prin bodegă. Mişcările ei iuţi şi vioaie îi săltau când şi când volănaşul rochiei deasupra genunchilor, lăsând să se întrevadă pulpa groasă şi vânjoasă şi, dacă se apleca să strângă gunoiul pe făraş, îi descopereau rădăcina sinilor, slobozi şi trufaşi pe sub uşorul veşmânt din percal. Ochii mici ai ofiţerului nu scăpau nici o mişcare a stăpânei bodegii şi scăpărau de o licărire pofticioasă. De ce naiba *dona* Adriana îl excita într-o asemenea măsură pe locotenentul Silva? Lituma nu înţelegea. Locotenentul avea pielea destul de albă, era tânăr şi arătos, cu o mustăcioară bălană şi cu nişte ochelari de soare pe care şi-i scotea rareori de pe nas; nu exista fată în Talara care să-i fi rezistat, dacă şi-ar fi pus ochii pe ea. Numai că pe el nu-l interesa decât *dona* Adriana. I-o mărturisise deschis lui Lituma: „Grasa asta mi-a făcut farmece, *carajo.*" Aşa să fie?, să-i fi menit pe ursită? Că prea-l ţinea înlănţuit. Dar cin' să mai priceapă? Putea să-i fie mamă, fire de păr alb i se îndesau în pieptănătura linsă, şi-n plus era o durdulie cu rotunjimi peste tot, una din alea cărora li se zicea prin partea locului „cu mijlocel de antilopă". Era măritată cu Matias, un pescar căruia îi plăcea să pescuiască noaptea şi să doarmă ziua. Odaia din fundul bodegii era căminul lor. Aveau câţiva băieţi, mari şi pe picioarele lor, doi dintre ei erau muncitori la International Petroleum Company.

— Dacă vă mai uitaţi mult aşa la *dona* Adriana or să vă doară ochii, dom' locotenent. Măcar puneţi-vă ochelarii.

— Pe zi ce trece are mai mult vino-încoa — îngână lasciv locotenentul, nescăpând din ochi îmbârligările măturii *donei* Adriana. îşi frecă ghiulul aurit de pe inelar de pantaloni şi adăugă: Ce-o face, ce-o drege nu ştiu, dar adevăru-i că pe zi ce trece e mai nurlie, mai babană.

Luase fiecare câte o cană de lapte de capră şi un sandviş cu brânză grasă în timp ce îl aşteptau pe şoferul taxiului. Colonelul Mindreau le fixase întrevederea la opt şi jumătate. Erau singurii clienţi ai bodegii, o destul de fragilă întocmire din bambus, rogojini şi tablă de zinc, cu rafturile pline de sticle, cutii de carton şi conserve, cu nişte măsuţe şchioape şi, într-un colţ, cu un primus, pe care *dona* Adriana le gătea abonaţilor cărora le

oferea şi pensiune. Printr-o deschizătură în perete, fără uşă, se vedea, în fund, odaia unde dormea Matias, după noaptea petrecută în largul mării.

— Nu ştiţi cum vă mânca din ochi locotenentul în timp ce măturaţi, *dona* Adriana — zise Liturna, cu un zâmbet mieros. Stăpâna bodegii venea spre ei mişcând din şolduri, cu mătura în sus. Zice că, în pofida anişorilor şi-a kilelor, tot dumneata eşti femeia a mai prima din Talara.

— Zic asta pentru c-aşa şi cred — şuşoti locotenentul Silva, luându-şi un aer de cuceritor. E adevărul gol. Iar *dona* o ştie prea bine.

— În loc să se ţie scai de o mamă cu familie, zi-i mai bine locotenentului dumitale să-şi facă datoria — suspină *dona* Adriana, aşezându-se pe o băncuţă lângă tejghea, cu faţa îndurerată. Zi-i că-n loc să bârâie la cap femei măritate, să-i caute mai bine pe ucigaşii bietului flăcău.

— Şi dacă-i găsesc, eu cu ce m-aleg? — Locotenentul plescăi obscen din limbă. M-aleg cu o nopticică de amor? Pentru un dar ca ăsta, nu numai că vi-i găsesc, dar vi-i şi aduc cu obezi la picioare, mă jur.

„Vorbeşte de parcă ea ar fi gata să-i cadă în braţe", gândi Lituma. „Mai va." Se amuzase până atunci de ghiduşiile locotenentului, dar îşi aminti de băiat şi îi pieri toată buna dispoziţie. Dacă scârba aia de colonel Mindreau ar fi vrut să colaboreze, totul ar fi devenit mult mai simplu. Dacă el — care avea negreşit la dispoziţie informaţii de prima mână, fişiere cu antecedente, mă rog, tot dichisul, el care-şi putea permite să interogheze personalul Bazei — ar fi vrut să pună umărul, atunci ceva indicii tot ar fi apărut, iar ei ar fi pus laba pe nemernicii aceia până acum. Însă colonelul Mindreau era un egoist. De ce nu voia să-i ajute? Fiindcă aviatorii se credeau nişte prinţi cu sânge albastru, de aia. Pe jandarmi îi tratau de sus, îi jigneau la tot pasul nescoţându-i din metişi *cholos,* îi dispreţuiau.

— Dă-mi drumul, neobrăzatule, sau îl trezesc pe Matias — se înfurie *dona* Adriana, sforţându-se să scape. Îi întinsese un pachet de ţigări *Inca* locotenentului, şi acesta o prinsese de mână. Du-te de-ţi pipăie servitoarele, înfiptule, şi dă pace unei mame de familie.

Locotenentul îi dădu drumul ca să-şi poată aprinde ţigara, şi *donei* Adriana i se risipi toată supărarea cât ai bate din palme.

Mereu se întâm-pla la fel: se mânia la repezeală pentru orice expresie mai deocheată sau pentru orice încercare de-a te da la ea, dar, în fapt, poate chiar îi făceau plăcere. Mai ştii! „Toate-s cam curviştine", gândi Lituma, deprimat.

— În sat nu se vorbeşte decât de asta — zise *dona* Adriana. Eu trăiesc aici de când mama m-a făcut, şi niciodată, dar niciodată, în toţi anii pe care-i duc în spate nu s-a pomenit să fie cineva omorât la Talara cu atâta cruzime. Aici oamenii se omoară cum a lăsat Dumnezeu, înfruntându-se de la bărbat la bărbat, cu forţe egale. Dar aşa, să răstigneşti pe cineva, schingiuindu-l, asta nu, niciodată, iar domniile-voastre nu faceţi nimic, ce ruşine!

— Facem, facem, mămico — zise locotenentul Silva. Însă colonelul Mindreau nu ne ajută. Nu-mi dă voie să-i iau la întrebări pe camarazii lui Palomino Molero. Nu se poate ca ei să nu ştie ceva. Dacă bâjbâim pân' acum, e numai din vina lui. Dar adevărul tot va ieşi la iveală, mai devreme sau mai târziu.

-— Vai de mama flăcăului ăstuia — suspină *dona* Adriana. Colonelul Mindreau se crede regele Romei, ajunge să-l vezi când se plimbă prin sat cu fiică-sa la braţ. Nu salută, nu se uită la nimeni. Iar ea e încă şi mai rău. Ce fumuri, ce ifose!

Nu era încă opt şi soarele dogorea. Raze aurii străpungeau rogojinile şi se filtrau ne-stigherite printre beţele de bambus şi îmbinările acestora cu tabla încinsă a acoperişului. În bodegă păreau să se împlânte suliţe luminoase în care jucau firicele de praf şi roiau zeci de muşte. Nu prea era lume pe-afară. Lituma putea auzi, domoală, bătaia cadenţată a valurilor şi clipocitul din adânc al resacului. Marea — căci aşa obişnuiau toţi să-i zică Oceanului — era aproape şi mirosul ei impregna aerul. Un miros plăcut, care lărgea respiraţia, dar înşelător, întrucât sugera plaje curate şi netede cu ape transparente, pe când marea la Talara era întotdeauna îmbibată cu reziduuri de petrol şi plină cu lăturile vapoarelor din port.

— Matias zice că băiatul avea o voce îngerească şi că era un adevărat artist — exclamă *dona* Adriana.

— *Don* Matias îl cunoştea pe Palomino Molero? — întrebă locotenentul.

— L-a auzit cântând, noaptea, de câteva ori, pe când îşi pregătea năvoadele — zise *dona* Adriana.

Bătrânul Matias Querecotillo şi cele două ajutoare ale lui

tocmai cărau mrejele şi momeala pe „Leul din Talara", când, deodată, fuseseră surprinşi de acordurile unei chitare. Luna era atât de clară şi de luminoasă încât n-avuseseră nevoie să aprindă felinarul ca să vadă că micul grup de pe plajă era alcătuit din vreo şase-şapte trupeţi de la aviaţie. Fumau stând pe nisip, între bărci. Când băiatul începuse să cânte, Matias şi ajutoarele lui lăsaseră năvoadele şi se apropiaseră. Băiatul avea o voce caldă, cu vibraţii măiestre ce-ţi storceau lacrimi din ochi şi te furnicau pe spinare. Cânta *Dos ahnas* şi, când termină, fu aplaudat. Matias Querecotillo ceruse voie să-i strângă mâna cântăreţului. „M-ai făcut să-mi amintesc de tinereţea mea — îl felicitase. Acu' plec întristat." Aşa aflase că acela era Palomino Molero, un tip adus de ultima recrutare, de felul lui din Piura. „Tu ai putea cânta oricând la Radio Piura, Palomino", îl auzise Matias pe unul din trupeţi. De-atunci, soţul *donei* Adriana îi mai văzuse de câteva ori, nu multe, pe aceeaşi plajă, printre bărcile trase pe uscat, când mergea să pregătească „Leul din Talara". Şi de fiecare dată îşi amânase pregătirile ca să-l as-culte.

— Dacă Matias a făcut una ca asta şi i-a zis ce i-a zis, înseamnă că băiatul cânta dumnezeieşte — rosti profund convinsă *dona* Adriana. Fiindcă Matias nu-i omul să se emoţioneze din orice, nu, el e mai degrabă un soi de om rece, greu de urnit.

„Na, că i-a servit-o ca pe tavă", gândi Lituma, şi, într-adevăr, locotenentul se linse motăneşte pe buze:

— Vreţi să spuneţi că nu mai e bun la pat, *dona* Adrianita? O să vă încing eu, atunci, dacă-mi daţi voie. Că mă simt ca un cărbune aprins.

— N-am nevoie să mă încingă nimeni — râse *dona* Adriana. Când mi-e frig, îmi încălzesc patul cu sticle cu apă fierbinte.

— Căldura omenească e mult mai plăcută, mămico — toarse locotenentul Silva, ţu-guindu-şi buzele spre *dona* Adriana ca şi când ar fi vrut s-o soarbă.

Şi chiar atunci pică *don* Jeronimo, care îi căuta. Nu putea ajunge cu taxiul chiar până la bodegă, pentru că străduţa aceea era un nisipiş unde s-ar fi împotmolit, aşa că îşi lăsase Fordul la drumul mare, cu vreo sută de metri mai încolo. Locotenentul Silva şi jandarmul semnară bonul pentru micul dejun şi îşi luară rămas-bun de la *dona* Adriana. Afară, soarele îi picni fără milă. Deşi nu era decât opt şi un sfert, vipia te încingea ca în miezul

zilei. În lumina orbitoare, lucrurile şi oamenii păreau gata să se dezintegreze în orice clipă.

— Talara e plină de bârfeli, toată lumea vă vorbeşte de rău — zise *don* Jeronimo, în timp ce se îndreptau anevoie spre automobil, cu picioarele înfundându-li-se mereu în solul moale. Găsiţi-i pe asasini, altfel lumea o să vă linşeze, domnule locotenent.

— Să mă linşeze — dădu din umeri a pagubă locotenentul. Jur că nu eu l-am ucis.

— Oamenii trăncănesc vrute şi nevrute — scuipă *don* Jeronimo, când ajunseră la taxi. Nu v-au ţiuit urechile?

— Nu-mi ţiuie niciodată — replică locotenentul. Şi ce trăncănesc, de pildă?

— Că oficialităţile vor să muşamalizeze afacerea, fiindcă asasinii îs ştabi şi peştii ăi mari îi înghit pe ăi mici — *don* Jeronimo învârtea de zor la manivelă ca să pornească motorul. Repetă, făcând cu ochiul: — Aşa-i că-i vorba de peşti din ăi babani, domnule locotenent?

— Habar n-am de-s mari sau mici, de-s plevuşcă ori rechini — locote-nentul urcă în faţă. Tot ce ştiu e c-or s-o păţească urât de tot, fie ei cine-or fi. Locotenentul Silva se cacă suveran pe peştii ăi babani, *don* Jeronimo, aşa s-o ştii. Şi-acum mână iute, că nu vreau să întârzii tocmai la întâlnirea cu colonelul.

Ce-i drept e drept, nimic de zis, locotenentul era om dintr-o bucată, şi de-aceea se bucura nu numai de preţuirea, ci şi de admiraţia lui Lituma. Avea el gură bogată, cam spurcată zău aşa, îi mai plăcea să tragă la măsea, iar când era vorba de durdulia cârciumăreasă îşi pierdea total busola, însă Lituma, în tot timpul de când lucra sub ordinele lui, îl văzuse strădu-indu-se întotdeauna să facă dreptate în toate denunţurile, scandalurile şi bătăile ce ajungeau la Comisariat. Şi asta fără pic de părtinire.

— Până acum ce-aţi descoperit, domnule locotenent? — *don* Jeronimo claxona încontinuu, dar ţâncii, câinii, porcii, asinii şi caprele ce treceau prin faţa taxiului nu se sinchiseau câtuşi de puţin.

— Rahat! — recunoscu locotenentul, strâmbându-se.

— Nu-i mare lucru — glumi şoferul. Lituma îl auzi pe şeful lui repe-tând întocmai ce-i spusese chiar în dimineaţa aceea:

— Dar azi descoperim; simt eu că pluteşte ceva în aer.

Ajunseră la marginea satului şi, de-a dreapta şi de-a stânga, se ve-deau sondele puţurilor de petrol, împănând terenul pustiu şi pietros, în depărtare, scânteiau acoperişurile Bazei aeriene. „Dă Doamne să iasă ceva din afacerea asta", îşi zise Lituma ca un ecou. Vor afla ei oare în sfârşit cine şi de ce îl omorâseră pe slăbănog? În afara şi pe deasupra oricărui considerent de justiţie sau răzbunare, simţea o curiozitate avidă de a-i vedea la faţă pe cei care îi făcuseră ce-i făcuseră lui Palomino Molero şi de a le auzi motivele.

La Corpul de gardă al Bazei, ofiţerul de serviciu îi măsură din cap până-n picioare, de parcă nici n-ar fi avut ştire de existenţa lor pe lume. Şi îi lăsă să aştepte sub soarele dogoritor, fără a-i trece măcar prin minte să-i poftească la umbră, în birou. Pe când aşteptau, Lituma inspecta rapid din ochi împrejurimile. Fir-ar ei ai dracului de băftoşi! Să stai şi să lucrezi într-un loc ca ăsta! La dreapta se aliniau casele ofiţerilor, toate la fel, din lemn, înălţate pe piloni, zugrăvite în albastru şi alb, cu grădiniţe cu muşcate bine îngrijite şi cu plase fine contra insectelor la uşi şi ferestre. Văzu doamne cu copii, fete stropind florile, auzi râsete. Aviatorii naibii!, o duceau apro-ape la fel de bine ca străinii *gringos* de la International, *carajo!* Te lua cu invidie văzând totul atât de curat şi de ordonat. Aveau până şi piscină, undeva prin spatele caselor. Lituma n-o văzuse niciodată, dar lesne şi-o imagină, plină de doamne şi de domnişoare în costume de baie, prăjindu-se la soare şi bălăcindu-se. La stânga se aflau dependinţele, hangare, birouri şi, în fund, pista. Erau mai multe avioane acolo, formând un triun-ghi. „Ăştia o duc ca-n rai", gândi. Precum străinii *gringos* de la International, ăştia, îndărătul zidurilor şi zăbrelelor, duceau o viaţă ca-n filme. *Gringos* şi aviatorii se puteau privi ochi în ochi şi îşi puteau da mâna peste capetele nenorociţilor din Talara, care crăpau de căldură ceva mai încolo, în satul împuţit aşezat pe ţărmul mării murdare şi unsuroase. Pentru că de la Bază, zburând peste Talara, se vedeau pe un promontoriu stâncos, înapoia barierelor păzite zi şi noapte de paznici înarmaţi, căsuţele cochete ale inginerilor, tehnicienilor şi ale înalţilor funcţionari de la International. Aveau şi ei piscina lor, cu trambulină şi cu tot dichisul, şi în sat umbla vorba că femeile străinilor se scăldau pe jumătate goale.

În sfârşit, după o lungă aşteptare, colonelul Mindreau

trimise după ei să-i cheme în biroul său. Pe când se îndreptau spre birouri, păşind printre ofiţeri şi aviatori, lui Lituma îi trecu prin cap: „Unii dintre ăştia ştiu perfect ce s-a întâmplat, *carajo.*"

— Intraţi! — le zise colonelul, aşezat la biroul lui.

Îşi ciocniră marţial călcâiele, din prag, şi înaintară până în mijlocul camerei. Pe birou erau un steguleţ peruan, un calendar, o agendă, dosare, creioane şi câteva fotografii reprezentându-i pe colonelul Mindreau cu fiica lui sau pe aceasta singură. O tânără cu chip prelung şi recalcitrant, foarte serios. Pe birou, o ordine de om maniac, ca şi la fişetele, diplomele şi ma-rea hartă a Perului, ce slujea drept fundal pentru silueta şefului Bazei ae-riene din Talara. Colonelul Mindreau era un bărbat scund, îndesat, cu nişte adâncituri accentuate pornind de la tâmple şi ducând până spre mijlocul capului şi cu o mustăcioară „sare şi piper" tăiată milimetric. Dădea aceeaşi impresie de curăţenie şi eleganţă ca tot biroul său. Îi observa cu nişte ochi mici, suri şi oţeliţi, fără cea mai uşoară urmă de bunăvoinţă.

— Cu ce vă pot fi de folos? — murmură, cu o politeţe dezminţită de expresia-i glacială.

— Ne aduce aici încă o dată asasinarea lui Palomino Molero — răspunse locotenentul, cu mult respect. Venim să vă solicităm colaborarea, domnule colonel.

— N-am colaborat şi până acum? — îi replică tăios colonelul Min-dreau. În vocea lui scorţoasă se ghicea un început de sarcasm. N-aţi fost chiar în acest birou, cu trei zile în urmă? Dacă aţi pierdut informarea ce v-am dat-o, o am aici în copie.

Deschise repede un dosar aşezat în faţa lui, scoase o hârtiuţă şi citi următoarea fişă, cu o voce platâ:

„Molero Sánchez, Palomino. Născut la Piura, la 13 februarie 1936, fiul legitim al *donei* Asunta Sánchez şi al lui *don* Teofilo Molero, decedat. Învă-ţământul primar complet şi cel secundar până în clasa a treia gimnazială, la Colegiul Naţional San Miguel din Piura. Înscris în contingentul 1953. A început instrucţia la Baza aeriană din Talara pe data de 15 ianuarie 1954, în compania a treia, unde, sub comanda locotenentului Adolfo Capriata, a fost instruit împreună cu ceilalţi recruţi din seria sa. A fost dat dispărut de la Bază în noaptea de 23 spre 24 martie anul curent, când nu s-a întors la companie, după o învoire de o zi. A fost declarat dezertor şi au fost înştiinţate autorităţile de resort."

Colonelul îşi drese glasul şi privi ţintă la locotenentul Silva:

— Doriţi o copie?

„De ce mă-ta ne urăşti?", gândi Lituma. „Şi de ce mă-ta te ţii aşa de scorţos?"

— Nu e nevoie, domnule colonel — zâmbi locotenentul Silva. Fişa nu s-a pierdut.

— Şi-atunci? — ridică dintr-o sprânceană colonelul, nerăbdător. Ce înţelegeţi dv. prin a colabora? Informarea consemnează tot ce ştim noi despre Palomino Molero. Eu însumi am efectuat cercetarea, cu ofiţerii, gradaţii şi soldaţii companiei lui. Nimeni nu l-a văzut, nimeni nu ştie cine l-a putut omorî şi de ce. Superiorii mei au primit o dare de seamă amă-nunţită şi s-au declarat mulţumiţi. Dumneata însă nu, pe cât se pare. Mă rog, e treaba dumitale. Oamenii mei n-au nimic de-a face cu chestiunea asta, şi nu văd ce s-ar putea investiga aici, pe terenurile aviaţiei. Era un individ tăcut şi retras, nu se împrietenise cu nimeni, nu făcea nimănui confidenţe. Se poate spune că n-avea nici prieteni, nici duşmani, aici la Bază. Nu se omora cu instrucţia, conform rapoartelor. Poate de-aceea a şi dezertat. Sfatul meu e să căutaţi dincolo, în exterior, să aflaţi cine îl cu-noştea prin sat, cu cine a umblat de la dezertarea lui până la ucidere. Aici vă pierdeţi timpul, domnule locotenent. Iar eu nu-mi pot permite luxul să mi-l pierd pe al meu.

Oare se va lăsa intimidat şeful lui de tonul tranşant, neconcesiv, al co-lonelului Min-dreau? Va bate oare în retragere? Dar Lituma văzu că şeful lui nu se clintea din loc.

— N-am fi venit să vă deranjăm dacă n-am fi avut un motiv întemeiat, domnule colonel.

Locotenentul rămăsese în poziţie de drepţi şi vorbea liniştit, fără nici o grabă.

Ochii mici şi suri clipiră o singură dată, şi pe chip i se schiţă o părere de zâmbet.

— Atunci, cu asta trebuia să fi început.

— Jandarmul Lituma a anchetat şi a aflat câte ceva la Piura, domnule colonel.

Lituma avu impresia că şefului Bazei aeriene i se suise sângele în o-braji. Simţea o stânjeneală crescândă şi i se păru că niciodată nu-i va pu-tea expune concis unui personaj atât de ostil faptele şi spusele. Totuşi, aproape înecându-se, vorbi. Povesti că, la Piura, aflase despre Palomino Molero că se

prezentase de bunăvoie la serviciul militar, fără să fi fost obligat, zicând că pentru el era o chestiune pe viaţă şi pe moarte plecarea din oraş. Făcu o pauză. Îl asculta? Colonelul privea, cu o expresie între dez-gust şi bunăvoinţă, o fotografie înfăţişând-o pe fiica lui înconjurată de du-ne de nisip şi de roşcovi. În sfârşit, îl văzu întorcându-se spre el:

— Ce vrea să zică chestia asta cu „pe viaţă şi pe moarte"?

— Ne-am gândit că poate a fost mai explicit venind aici, prezentându-se — interveni locotenentul. Că o fi explicat de ce trebuia să plece zor-ne-voie din Piura chiar aşa de urgent.

Făcea pe niznaiul şeful lui? Sau era la fel de agasat ca şi el de proas-tele maniere ale colonelului?

Şeful Bazei scrută încruntat faţa ofiţerului de dinaintea sa, parcă nu-mărându-i creţurile. Locotenentului Silva precis că îi dogoreau obrajii, sub o asemenea căutătură. Dar nu lăsa să i se ghicească nici cea mai mică e-moţie; aştepta, inexpresiv, amorf, ca superiorul lui în grad să catadicseas-că a-i vorbi.

— Nu v-a trecut prin minte că dacă noi am fi ştiut aşa ceva, am fi no-tat totul negru pe alb în informare? — silabisi acesta, ca şi când interlocu-torii lui n-ar fi cunoscut limba spaniolă sau ar fi fost bătuţi în cap. Nu v-aţi gândit că dacă noi, aici la Bază, am fi ştiut că Palomino Molero se sim-ţea ameninţat sau urmărit de cineva, ne-am fi adresat imediat poliţiei sau judecătoriei?

Trebui să tacă, pentru că începu să huruie un avion, foarte aproape. Zgomotul crescu, crescu, şi Lituma crezu că or să-i pocnească timpanele. Dar se abţinu să-şi astupe urechile.

— Jandarmul Lituma a mai aflat ceva, domnule colonel — zise locote-nentul când vacarmul elicelor se mai domoli. Imperturbabil, părea să nu fi auzit întrebările colonelului Mindreau.

— Ah, da? — făcu acesta, întorcând capul spre Lituma. Şi ce anume?

Lituma îşi drese glasul înainte de-a răspunde. Expresia sardonică a colonelului îi punea un nod în gât.

— Palomino Molero era foarte îndrăgostit — abia bâigui el. Şi s-ar părea că...

— De ce te bâlbâi dumneata? — îl luă la refec colonelul. Nu te simţi bine?

— ...că era un amor mai cu cântec, poate mai deocheat — şopocăi anevoie Lituma. De-aceea o fi fugit din Piura. Adică...

Mutra colonelului, tot mai neplăcută, îl făcu să-şi înghită cuvintele. Se poticni. Până să fi intrat aici, în birou, ipotezele înjghebate cu nici câteva ore înainte i se păruseră convingătoare, şi locotenentul îi spusese acelaşi lucru, că, într-adevăr, îşi aveau ponderea lor. Dar acum, în faţa expresiei aceleia sceptice şi sarcastice a şefului Bazei aeriene, se simţea nesigur, ba chiar se ruşina de ele.

— Cu alte cuvinte, domnule colonel, s-ar putea ca vreun soţ gelos să-l fi prins pe Palomino Molero dându-i târcoale nevestii şi să-l fi ameninţat cu moartea — îi sări îndată în ajutor locotenentul Silva. Motiv pentru care băiatul s-o fi înrolat aici.

Colonelul se uită de la unul la altul, tăcut, gânditor. Ce necuviinţă o să-i mai iasă din gură?

— Cine e soţul cel gelos? — zise, în sfârşit.

— Asta am vrea să aflăm şi noi — răspunse locotenentul Silva. Dacă am şti lucrul acesta, am şti o grămadă de alte chestii.

— Şi credeţi că eu sunt la curent cu amorurile mai mult sau mai pu-ţin deocheate ale sutelor de cădeţi, trupeţi şi ofiţeri de aviaţie de la Bază? — silabisi din nou, cu infinite pauze, colonelul Mindreau.

— Dumneavoastră, desigur, nu, domnule colonel — se scuză locote-nentul. Însă ne-am gândit că altcineva de la Bază... Vreun coleg de dor-mitor, de pluton, de-al lui Palomino, vreun instructor, careva.

— Nimeni nu ştie nimic despre viaţa particulară a lui Palomino Molero — îl întrerupse din nou colonelul. Eu însumi am făcut cercetări, i-am luat pe toţi la întrebări. Era un tip introvertit, nu vorbea cu nimeni despre afa-cerile lui personale. N-am scris şi asta în informare, ce părere aveţi?

Lui Lituma i se păru că de fapt colonelului nu-i păsa nici cât negru sub unghie de urgia ce se abătuse asupra sfrijitului. Nici acum, nici data trecută, nu întrezărise la el nici cea mai mică emoţie răscolită de crimă. Chiar şi-acum, se referea la soldăţel ca la un nimeni, cu un dispreţ abia disimulat. Să fie asta din cauză că dezertase cu trei-patru zile înainte de-a fi fost ucis? Făcând abstracţie de cât era de antipatic, trebuia să recunoască: şeful Bazei trecea drept un monstru al disciplinei, un maniac al regula-mentului. Şi-atunci, dacă pirpiriul, fără îndoială sătul până peste cap de rectitudine şi de popreală, şi-o fi luat câmpii,

era clar că în ochii colonelu-lui nu putea trece decât drept o lepădătură oarecare. Poate chiar aşa gân-dea, că un dezertor nici nu merită o altă soartă.

— Fapt e că există bănuieli, domnule colonel, cum că Palomino Molero ar fi întreţinut raporturi amoroase cu cineva de la Baza aeriană din Piura — îl auzi rostind pe locotenentul Silva.

Văzu, chiar în acel moment, că obrajii palizi şi bine raşi ai colonelului se înroşeau. Expresia acestuia se oţărî şi se aprinse în acelaşi timp. Dar nu apucă să spună ce-avea de spus fiindcă, deodată, uşa se deschise şi Lituma o zări în prag, conturată perfect în lumina lăptoasă a coridorului, pe fata din fotografie. Era subţirică, mai subţirică încă decât părea din poze, tunsă scurt, cu un păr ondulat şi un năsuc în vânt, foarte semeţ. Purta o bluză albă, o fustă albastră, tenişi în picioare, şi părea la fel de prost dispusă ca propriu-i tată.

— Plec — declară sec, fără a intra în birou şi fără a-i saluta nici măcar din cap pe locotenent şi pe Lituma. Mă duce şoferul sau îmi iau bicicleta?

Se ghicea, din felul ei de a vorbi, un dezgust abia reţinut, grozav de asemănător celui de care făcea dovadă colonelul Mindreau. „Aşchia nu sare departe de trunchi", gândi jandarmul.

— Şi unde pleci, fetiţa tatii? — deveni numai lapte şi miere, într-o clipă, şeful Bazei.

„Nu numai că n-o ceartă c-a dat buzna aşa, întrerupându-l, că n-a salutat, că i-a vorbit atât de mojic", gândi Lituma. „Ba, pe deasupra, nu ştie cum să se gudure pe lângă ea mai abitir."

— Ţi-am mai zis o dată de dimineaţă — îi replică feroce fata. La piscina americanilor; asta a noastră n-o să fie plină decât luni, ai uitat? Mă duce şoferul sau plec pe bicicletă?

— Te duce şoferul, Alicia — behăi colonelul. Dar să nu mi-l reţii, să-i dai drumul repede, că am nevoie de el. Şi zi-i la ce oră să vină să te ia.

Tânăra trânti uşa şi dispăru fără un cuvânt de rămas-bun. „Fiică-ta ne răzbună", gândi Lituma.

— Prin urmare — dădu să spună locotenentul, dar colonelul Mindreau îl împiedică să-şi continue fraza.

— Ce-aţi zis adineauri este o nerozie — declară, cu roşeaţa revenin-du-i în obraji.

— Pardon, domnule colonel?

— Ce dovezi aveţi?, unde vi-s martorii? Şeful Bazei se

întoarse spre Lituma şi îl scrută ca pe o gânganie. De unde ai scos dumneata că Palomino Molero întreţinea legături amoroase cu o doamnă de la Baza aeriană din Piura?

— N-am dovezi, domnule colonel — bâigui jandarmul, speriat. Tot ce-am aflat este că se ţinea acolo de serenade secrete.

— La Baza aeriană din Piura? — silabisi colonelul. Ştii dumneata cine locuieşte acolo? Familiile ofiţerilor. Nu ale aviatorilor de rând, nu ale gra-delor inferioare. Ci numai soţiile, mamele, surorile şi fiicele ofiţerilor. Adică încerci dumneata să insinuezi că recrutul acesta prăpădit avea legături vi-novate şi trăia în adulter cu soţia vreunui ofiţer superior?

Un rasist împuţit. Asta era şi nimic altceva: un rasist împuţit.

— Nu neapărat cu soţia, dar de ce nu cu servitoarea unuia dintre ei, domnule colonel — îl auzi Lituma zicând pe locotenentul Silva. Îi fu recu-noscător din adâncul inimii, pentru că se simţea încolţit şi amuţit de furia rece a grangurelui de la aviaţie. Cu vreo bucătăreasă sau vreo doică de la Bază. Noi nu sugerăm nimic, noi nu facem altceva decât ne străduim să aruncăm o lumină asupra crimei, domnule colonel. E obligaţia noastră. Uciderea băiatului acestuia a provocat nemulţumire crescândă în toată Talara. Umblă vorbe de clacă, se zice că Jandarmeria stă cu braţele încru-cişate fiind la mijloc persoane influente, bibani din ăi graşi. Nu prea ştim ce să facem, de-aceea ne aruncăm asupra celui mai neînsemnat indiciu. Nu trebuie să ne-o luaţi în nume de rău, domnule colonel. Şeful Bazei încuviinţă din cap. Lituma observă sforţarea pe care o făcea ca să-şi ascundă proasta dispoziţie.

— Nu ştiu dacă dumneata eşti la curent că eu am fost şeful Bazei aeriene de la Piura până acum trei luni — zise, aproape nedeschizând gura. Mi-am făcut acolo datoria doi ani. Ştiu tot ce se întâmpla la Bază, atât faptele de la suprafaţă cât şi toate dedesubturile, fiindcă acela mi-era căminul. Nimeni nu-mi poate spune mie în faţă că un recrut oarecare a trăit în adulter cu soţia vreunuia din ofiţerii mei, atâta timp cât nu-mi vine cu dovezi certe.

— N-am zis că ar fi vorba de soţia vreunui ofiţer — se încumetă să strecoare Lituma. Ar putea fi o servitoare, aşa cum bine spune domnul locotenent. Nu-s şi servitoare măritate,

acolo, la Bază? Mergea să cânte serenade, pe furiş. Asta măcar o ştim cu siguranţă, domnule colonel.

— Bun, daţi de servitoarea aceea, luaţi-o la întrebări, chestionaţi-l şi pe soţul ei despre aşa-zisele ameninţări împotriva lui Molero şi, dacă re-cunoaşte, aduceţi-i la mine. Fruntea colonelului lucea de sudoarea ce-l năpădise o dată cu irupţia fiicei lui în birou. Să nu mai veniţi aici, în legă-tură cu această chestiune, până nu-mi veţi putea cere ceva concret. Se sculă în picioare, foarte rapid, dând de înţeles că întrevederea luase sfârşit. Dar Lituma observă că locotenentul Silva nu saluta şi nu cerea permisiu-nea de a se retrage.

— Vă putem cere ceva concret, domnule colonel — zise, neşovăind nici o clipă. Am dori să-i interogăm pe colegii de dormitor ai lui Palomino Mole-ro.

Din stacojie, pieliţa feţei şefului Bazei aeriene din Talara vira iarăşi la palid intens. Cearcăne vineţii îi înconjurară ochii mici. „Nu numai că-i un porc de câine, dar mai e şi pe jumătate nebun", gândi Lituma. De ce se înfuria în halul ăsta? De ce-l păleau pandaliile alea pe dinăuntru?

— O să vă explic totul încă o dată, pentru că, pe cât se pare, n-aţi înţeles nimic din ce v-am spus data trecută. Colonelul târşâia fiece cuvânt de parcă-ar fi cântărit chintale. Instituţiile Armatei se bucură de anumite privilegii, au tribunale proprii care le judecă şi le condamnă membrii. Nu v-au predat lecţia aceasta la şcolile voastre de jandarmerie? Bun, atunci o să v-o predau eu. Când apar probleme de ordin delictual, investigaţiile cad în sarcina instituţiilor Armatei şi nu în a vreunui organ exterior. Palomino Molero a murit în împrejurări neelucidate, în afara Bazei, aflându-se în si-tuaţia de dezertor. Aşa stând lucrurile, eu mi-am întocmit raportul şi l-am înaintat superiorilor mei. Dacă înaltul Comandament consideră lucrul o-portun, va ordona o nouă anchetă asupra cazului, prin propriile-i organis-me. Sau va transfera întreaga afacere Puterii Judecătoreşti. Dar atâta timp cât nu-mi va parveni un ordin în acest sens, fie din partea Ministerului Aviaţiei, fie din a Comandamentului Suprem al Forţelor Armate, nici un jandarm nu va viola privilegiile militare în nici o Bază aflată sub comanda mea. Este clar, locote-nent Silva? Răspunde. Este clar?

— E cât se poate de clar, domnule colonel — zise locotenentul.

Colonelul Mindreau arătă spre uşă cu un gest definitiv:

— Atunci, vă puteţi retrage.

De astă dată, Lituma văzu că locotenentul Silva pocnea din călcâie şi îşi bomba pieptul, îl imită şi ieşiră. Afară, îşi puseră chipiele. Deşi soarele bătea mai avan decât la sosire, deşi atmosfera era încă şi mai apăsătoare decât în birou, lui Lituma ieşirea la aer liber i se păru răcoroasă, elibera-toare. Răsuflă adânc. Era ca şi când evadase dintr-o închisoare, *carajo!* Străbătură curţile Bazei spre Corpul de gardă, tăcuţi. Se simţea oare loco-tenentul Silva tot aşa de abătut şi de maltratat ca el, după ce şeful Bazei îi primise cum îi primise? La Corpul de gardă îi aştepta o nouă belea. *Don* Jeronimo plecase. N-aveau încotro şi trebuia să se întoarcă în sat pe jos. O oră de drum, pe puţin, transpirând prin toţi porii şi înghiţind colb cu ne-miluita.

O luară pe mijlocul şoselei, tot muţi, şi Lituma gândi: „După-masă, trag un pui de somn de trei ore." Avea un chef nelimitat de somn, la orice oră şi în orice poziţie, şi nimic nu-i vindeca mai deplin stările proaste de spirit decât un somn straşnic. Şoseaua şerpuia domol, coborând spre Talara pe un teren ocru, fără pic de verdeaţă, printre bolovani şi stânci de toate formele şi dimensiunile.

Satul era o pată lividă şi metalică, hăt-de-parte, în josul pantei, lângă un ocean — ei îi ziceau mare — verde-plumburiu, fără valuri. În bătaia in-tensă a soarelui, abia de se conturau profilurile caselor şi stâlpii electrici.

— Prin ce momente nasoale ne-a făcut să trecem, nu, domnule loco-tenent? — zise, ştergându-şi fruntea cu o batistă. De când sunt, n-am în-tâlnit tip mai scârbos. Credeţi că detestă Jandarmeria, aşa, de rasist ce e, sau din vreun motiv mai special? Ori la fel s-o fi purtând cu toată lumea? Mă jur pe ce-am mai scump că nimeni nu m-a făcut să înghit atâtea no-duri ca scârba asta de chelbos.

— Prostii, Lituma — spuse locotenentul, frecându-şi de piepţii cămăşii ghiulul de aur cu o pietricică roşie, semnul distinctiv al promoţiei sale. Din punctul meu de vedere, întâlnirea cu Mindreau a picat cum nu se poate mai bine.

— Vă bateţi joc de mine, domnule locotenent? Tot e bine că mai aveţi puterea să mă luaţi în tărbacă. în ce mă priveşte, ştiu că de mult nu m-am simţit atât de descurajat după o simplă întrevedere.

— Eşti boboc încă în chestii de-astea, Lituma — râse locotenentul. Mai ai multe de-nvăţat. Află de la mine c-a fost o întrevedere fenomenală, cum nu mi-aş fi dorit alta mai bună. Extrem de utilă.

— Înseamnă că n-am înţeles eu nimic, dom' locotenent. Mie mi s-a pă-rut că ştabul de colonel ne-a porcăit cum i-a venit la gură, c-a dat cu noi de pământ, că nici dacă-i eram slugi nu s-ar fi purtat mai urât cu noi. Vreţi să spuneţi că am avut până la urmă câştig de cauză?

— Alea nu erau decât aparenţele, Lituma — pufni iar în râs locotenen-tul Silva. Înc-o dată îţi spun, în ce mă priveşte, colonelul a sporovăit ca un papagal îmbătat.

Şi râse iar, cu gura larg deschisă, şi-şi trosni degetele încântat.

— Înainte, crezusem despre el că nu ştia chiar nimic, că ne făcea zile fripte doar de dragul privilegiilor ălora militare de care face atâta caz — ex-plică locotenentul Silva. Acum, în schimb, sunt convins că ştie multe, ba poate ştie de-a fir a păr tot ce s-a întâmplat.

Lituma întoarse capul să-l privească. Ghici că, în spatele ochelarilor de soare, ochii mici ai ofiţerului exultau, precum faţa lui, precum vocea.

— Adică ştie cine l-a ucis pe Palomino Molero? — întrebă. Chiar credeţi că ştie asta colonelul?

— Nu ştiu ce ştie el cu precizie, dar cunoaşte o mulţime de chestii — încuviinţă locotenentul. Acoperă pe cineva. De nu, cum îţi explici năbădă-ile lui? Nu te-ai prins? Vai, ce lipsă de perspicacitate pe tine, Lituma, nu meriţi să faci parte din forţa noastră care binemerită de la naţiune. Nazu-rile alea, pandaliile, farafastâcurile lui, ce crezi că erau? Pretexte, omule, ca să mascheze cât de prost se simţea. Aşa-i cum îţi zic eu, Lituma. Nu el a fost cel ce ne-a făcut să ne pătăm turul nădragilor. Ci dimpotrivă, noi l-am trecut prin toate chinurile iadului.

Râse gâlgâit din plin, încântat de viaţă, şi încă mai râdea când, cu-rând după aceea, auziră un motor. Era o camionetă având culorile albastre ale Bazei aeriene. Şoferul opri fără ca ei să-i fi făcut semn.

— Mergeţi la Talara? — îi salută prin gemuleţul coborât un subofiţer foarte tânăr. Urcaţi, vă ducem noi. Dumneata aici, cu mine, dom' locote-nent. Jandarmul poate sui în spate.

Acolo, în spate, erau doar doi trupeţi de la aviaţie, pesemne mecanici, mânjiţi cu ulei până la nas. Camioneta era plină de cutii de vopsele şi lubrifianţi şi de bidinele.

— Şi? — zise unul dintre mecanici. Cum stă chestia? O să daţi de urma ucigaşilor sau muşamalizaţi afacerea ca să-i scoateţi basma curată pe bibanii ăi graşi? Răzbătea din întrebarea lui o mare ranchiună.

— Am fi dat noi de ei, pân' acum, dac-ar fi vrut alde colonelul Min-dreau să colaboreze cât de cât — răspunse în doi peri Lituma. Dar nu nu-mai că nu ne-a ajutat, ci de câte ori ne-a văzut, s-a purtat cu noi cum te-ai purta cu câinii turbaţi. Aşa se poartă şi cu voi, la Bază?

— N-ar fi el om rău — zise soldatul. E foarte drept în hotărâri şi, graţie lui, Baza merge ca pe roate. Dacă însă se poartă aşa urât, de vină-i numai fie-sa.

— Îl ţine tot în şuturi, nu? — bombăni Lituma.

— E o fâţă nerecunoscătoare ce nu s-a pomenit — interveni celălalt aviator. Căci colonelul Mindreau i-a ţinut loc şi de tată şi de mamă. Bă-trâna a murit când era ea mică. El a crescut-o cum s-a priceput, de unul singur. Şi eu zic că ăsta nu-i puţin lucru.

Camioneta frână în apropiere de Comisariat. Locotenentul şi Lituma coborâră.

— Dacă nu-i descoperiţi pe asasini, toată lumea o să creadă c-aţi primit peşcheş de la bibanii ăi graşi — îşi luă la revedere subofiţerul cel imberb.

— N-avea tu grijă, băieţaş, suntem pe drumul ăl bun — îl auzi Lituma murmurând printre dinţi pe locotenentul Silva, pe când camioneta se pierdea într-un nor de praf de culoarea berii.

IV

Ştirea despre scandalurile provocate de ofiţeraşul cu grad de locote-nent la bordelul din Talara parveni la Comisariat prin gura uneia din fetele ce „lucrau" acolo, poreclite afectuos „molii". Într-adevăr, molia zisă Foca veni să se plângă că proxenetul ei o snopea în bătaie în ultimul timp mai des ca de obicei:

— Din cauza vânătăilor de pe trup, nu prea mai am clienţi. Aşa că nu-i pot da bani, şi-a-tunci el iar mă zvântă. Te rog

frumos pe mata, explică-i, dom' locotenent Silva. Eu fac tot ce pot, şi el nimic, nu vrea să-nţeleagă.

Foca le povesti cum în noaptea trecută apăruse iar ofiţeraşul, singur. Se îmbătase criţă deşertând păhărel după păhărel de tărie *pisco.* Vâra în el ca-ntr-un spital, zicea molia, le da de duşcă de parcă erau păhărele cu apă. Adică nu bea *pisco* de plăcere, degustându-l şi savurându-l, ci de parcă ar fi urmărit doar atât: să se facă pulbere cât mai repede. Când se îmbătase cui, se desfăcuse la şliţ şi urinase pe moliile din apropiere, pe clienţi şi pe proxeneţi. Apoi se cocoţase pe tejghea şi făcuse acolo circul dracului până venise Poliţia Aeronautică să-l ia pe sus. Chinezul Liau potolea lumea să nu se pună cu el, să nu-i facă nimic: „Dacă-l bateţi, mă nenorociţi pe mine şi vă nenorociţi şi pe voi, fiindcă vin ăia şi-mi închid taraba. Şi-atunci ce vă faceţi? Ăia câştigă întotdeauna."

Locotenentul Silva nu păru să pună preţ pe sporovăielile Focii. A doua zi, pe când prânzeau la bodega *donei* Adriana, un client le povesti că în seara precedentă ofiţerul de la aviaţie repetase tămbălăul, ba încă o făcuse şi mai lată, spărgând de astă dată sticle şi declarând că îi place să vadă cum zboară ţăndările prin aer. Astfel că iar a trebuit să intervină şi să-l umfle Poliţia de la Baza. A treia zi, chinezul Liau în persoană se prezentă la Post, smiorcăindu-se:

— Azi-noapte a bătut recordul. Şi-a dat pantalonii jos şi a vrut să se spurce pe ringul de dans. E nebun, domnule locotenent. Vine numai ca să provoace, şi-o caută cu lumânarea, de parc-ar aştepta să-l mardească cineva ori să-l omoare. Singur se bagă-n bucluc. Faceţi ceva, vă rog, altfel pân' la urmă îşi găseşte naşul. Careva o să-i facă felul, nu-i de glumit. Şi eu nu vreau să am de furcă după aia cu grangurii de la Bază.

— Du-te de-i spune toate astea colonelului Mindreau, Chinezule — îl povăţui ca un părinte locotenentul Silva. Treaba asta îl priveşte.

— Ba n-o să mă duc să-i spun nimic colonelului Mindreau. Nici pome-neală — răspunse Chinezul... Mă tem de Mindreau ca de foc. Zice lumea că nu poate suferi tipi ca mine, că e corectitudinea însăşi.

— Pai atunci ce să-ţi fac, măi Chinezule! Eu n-am autoritate asupra aviatorilor. Dacă era vorba de un civil, cu multă plăcere.

Chinezul Liau se uită la Lituma şi la locotenent, înmărmurit:

— N-aveţi de gând să faceţi chiar nimic?

— O să ne rugăm pentru tine — îl expedie ofiţerul. Ciao, Chinezule, omagii damelor.

Dar când Liau plecă, locotenentul Silva se întoarse spre Lituma care, bătând la vechea maşină de scris Remington cu un deget, redacta raportul zilnic şi, pe un ton ce îl făcu deodată atent pe jandarm, comentă:

— Chestia asta cu aviatorul nu miroase a bine, nu ţi se pare, Lituma?

— Ba da, dom' locotenent — se grăbi să aprobe jandarmul. Făcu o pauză, înainte de a întreba: — Şi de ce nu miroase a bine?

— Nimeni n-o face pe nebunul în halul ăsta la bordel, unde dai peste tipii cei mai primejdioşi din Talara, doar aşa de florile mărului. Şi încă patru zile la rând! Ceva nu-i în regulă. Nu ţi se pare?

— Cum de nu, dom' locotenent — îl asigură Lituma. Nu înţelegea unde bătea şeful lui, dar stătea încordat să priceapă, era numai urechi: — Adică vreţi să ziceţi că?

— Că tu şi cu mine musai să mergem să bem o berică la Liau, Lituma. Pe spezele instituţiei, se-nţelege.

Bordelul chinezului Liau rătăcise prin jumătate de Talara, urmărit cu înverşunare de paroh. Părintele Domingo, de cum îl localiza undeva, îl şi închidea prin râvna Primăriei. La nici câteva zile după închidere, bordelul reînvia în vreo magherniţă sau cabană, cu trei-patru străzi mai încolo. Tot chinezul Liau fu cel ce câştigase partida, până la urmă. Acum se lăfăia la ieşirea din sat, într-o magazie puchinoasă din scânduri înjghebate ca vai de lume. Localul era primitiv şi calic, pe jos cu pământ bătătorit şi stropit zilnic ca să nu se stârnească praful, şi pe sus cu un acoperiş făcut din bucăţi de tinichea ondulată ce scârţâia la bătaia vântului. Odăiţele moliilor, în fundul localului, erau pline de crăpături la care se îmbulzeau copiii şi beţivii veniţi să tragă cu ochiul la zbenguiala perechilor dinăuntru.

Locotenentul Silva şi Lituma ajunseră la bordel mergând agale pe jos, după ce văzuseră un film cu cow-boys, la cinematograful în aer liber al domnului Frias (ecranul era zidul dinspre nord al bisericii, ceea ce îi dădea părintelui Domingo dreptul să cenzureze filmele). Lituma îşi târşâia ghetele pe pământul clisos, abia ridicându-le. Locotenentul fuma

netulburat.

— Spuneţi-mi măcar ce idee v-a venit, dom' locotenent. De ce credeţi că nebuniile aviatorului ăstuia au vreo legătură cu moartea sfrijitului?

— Nu mi-a venit nici o idee — slobozi o gură de fum locotenentul Silva. Numai că, întrucât în afacerea asta nu dăm de nici un indiciu, uite că trebuie să bâjbâim în toate părţile, doar-doar vom înhăţa un capăt de fir, ceva, chiar şi din pură întâmplare. De nu, tot ne-om folosi de prilej ca să dăm o raită pe la bordel şi să trecem în revistă materialul. Deşi ştiu că nu acolo o voi găsi pe femeia visurilor mele.

„Acum iar o să mă toace la cap cu grăsana, gândi Lituma. Ce manie pe el!"

— Azi-noapte i-am arătat-o — îşi aminti locotenentul Silva, cu melan-colie. Când am ieşit să urinez, în curtea din spate. Ea venise să-i aducă apă scroafei. S-a uitat la mine şi i-am arătat-o. Ţinând-o cu amândouă mâinile, uite-aşa. „Asta-i pentru tine, mămico. Zi-mi, cât ai s-o mai ţii la post?"

Râse nervos, ca de fiecare dată când vorbea de *dona* Adriana.

— Şi ea ce-a făcut, dom' locotenent?— îi cântă în strună Lituma. Ştia că nu-i putea face plăcere mai mare decât vorbindu-i de *dona* Adriana.

— A rupt-o la fugă, bineînţeles. Făcând pe supărata — suspină loco-tenentul. Dar mi-a văzut-o. Sunt sigur că s-a gândit la ea, poate a văzut-o şi-n vis. O fi comparând-o cu a lui *don* Matias, care precis că-i de mult bleaga, un boţ acolo de carne fleşcăită. Asta o s-o dea pe brazdă, Lituma. Pân' la urmă tot o să-mi cadă ea în braţe. Şi-atunci să te ţii, Lituma, mă jur să te invit la o beţie de pomină, cu băuturică de-aia fainâ.

— Adevăru-i că nu vă lăsaţi deloc, dar deloc, dom' locotenent. Aţi me-rita ca *dona* Adriana să vă cadă-n braţe, măcar ca premiu pentru atâta străduinţă.

Era lume puţină la bordel. Chinezul Liau le ieşi în întâmpinare, fericit.

— Cât vă sunt de recunoscător c-aţi venit, domnule locotenent! Ştiam eu că n-o să mă lăsaţi de izbelişte. Poftiţi, poftiţi. De ce credeţi că e localul aşa gol? Din cauza bolândului ăluia, de-aia. Lumea vine aici să se distreze, nu să fie batjocorită şi stropită cu pişat. I-a mers ăluia buhul şi nimeni nu vrea să se

ia la harţă cu un aviator. Dar nu se mai poate, totul are o limită, nu-i aşa?

— N-a apărut încă? — întrebă locotenentul.

— Apare cam pe la unsprezece, în general — zise chinezul Liau. Vine el, nici o grijă. Aşteptaţi-l aici.

Îi aşeză la o măsuţă în colţul cel mai ferit şi le aduse două halbe de bere. Câteva molii se dădură la ei şi încercară să înnoade o conversaţie, dar locotenentul le trimise la plimbare. Nu le putea intra în voie, s-avem pardon, că de data asta venise pentru o treabă între bărbaţi. Foca, recu-noscătoare pentru că Lituma îi băgase în sperieţi proxenetul ameninţându-l cu carcera dacă o mai maltrata, îl pupă cu foc pe jandarm pe ureche: „Dacă mă vrei, vino oricând", îi susură. De trei zile n-o mai bătea, le zise.

Ofiţeraşul apăru la bordel cam pe la miezul nopţii. Lituma şi şeful lui băuseră deja patru beri mari. Fără să fi fost preveniţi de chinezul Liau, Lituma, care examinase chipurile tuturor nou-veniţilor, simţi că era el. Destul de tânăr, într-adevăr, subţirel, brunet, cu părul tuns foarte scurt perie. Purta cămaşa şi pantalonii kaki de uniformă, însă fără însemne sau galoane. Intră singur, fără să salute pe nimeni, indiferent la efectul produs de apariţia sa — coate date şi primite, priviri, semne din ochi, şuşoteli între molii şi între puţinii clienţi — şi se duse întins să se rezeme de bar. „Unul mic", ordonă. Lituma observă că inima îi bătea grăbit. Nu-l scăpa din ochi. Îl văzu dând pe gât păhărelul de tărie *pisco* şi cerând imediat altul.

— Aşa se-ntâmplă în fiecare noapte — le şopti Foca, aşezată la masa de alături cu un marinar. După al treilea sau al patrulea păhărel înghiţit pe nerăsuflate, începe circul.

În noaptea aceea însă, circul începu între al cincilea şi al şaselea. Lituma ţinuse foarte atent socoteala ţoiurilor cu *pisco.* Îl spiona peste capetele perechilor ce dansau în sunetele revărsate de un mic radio cu baterii. Aviatorul îşi ţinea capul în mâini, privind fix păhărelul aşezat între braţele lui, parcă păzind să nu i-l fure careva. Nu se clintea din loc. Părea cufundat într-o meditaţie ce îl distanţa de molii, de codoşi şi de întreaga lume. Se însufleţea doar când îşi ducea ţoiul la buze, cu o mişcare automată, după care imediat se transforma iar în statuie. Dar între al cincilea şi al şaselea păhărel, Lituma fu neatent numai o clipă şi, când îl căută iarăşi din ochi, nu-l mai văzu lângă

tejghea. Îşi făcu ochii roată şi îl descoperi pe pista de dans. înainta, hotărât, spre una din perechi: Roşco-vana şi un bărbat scund, cu cravată dar fără haină, care se mişca foarte conştiincios, ţinându-se atârnat de molie şi care era în pericol de înec. Ofiţeraşul îl înşfacă de cămaşă şi îl îmbrânci cât colo, lătrându-i cu o voce atât de tare încât îl auzi tot bordelul:

— Dă-mi voie; e rândul meu s-o joc pe domnişoara.

Mititelul cu cravată tresări şi privi în jur, cerând parcă desluşiri sau indicaţii în legătură cu cele întâmplate. Lituma îl văzu pe chinezul Liau cum îi făcea semn aceluia, cu amândouă mâinile, să stea liniştit, să nu se pună cu nebunul. Asta şi făcu până la urmă clientul, ridicând din umeri. Se îndreptă spre celelalte molii şi o luă la dans pe Pistruiata, cu un aer amărât. Între timp, ofiţeraşul, bâţâind din încheieturi, sărea ca apucatul, dădea din mâini, se scălâmbăia ca toţi dracii. Dar nu arăta nici cel mai mic semn de chef în toiul maimuţărelilor. Ce naiba voia? Ţinea cu dinadin-sul să atragă atenţia asupra lui? Nu, urmărea să-i scoată din sărite pe cei din jur, să-i provoace. Ţopăielile şi dezarticulările lui, figurile acelea paro-xistice erau un pretext de a împărţi în dreapta şi în stânga lovituri cu co-tul, cu umărul, cu şoldul. Ţinea să-i scoată din sărite pe cei din imediata apropiere. „Ce dobitoc!" gândi Lituma. Şi ei, când vor interveni? Iată că locotenentul Silva fuma, foarte calm, uitându-se amuzat la aviator printre rotocoalele de fum, de parcă giumbuşlucurile aceluia l-ar fi amuzat grozav. Şi ce răbdare pe oamenii din jur! Clienţii care primeau izbiturile aviatoru-lui se fereau, zâmbeau politicos, ridicau din umeri cu mutre pe care se citea „ce să-i faci, fiecare cu ţicneala lui, doar n-o să ne supărăm din atâta lucru". Când muzica încetă, ofiţeraşul se întoarse la bar şi mai ceru un *pisco.*

— Ştii cine e, Lituma? — îl auzi pe şeful lui zicându-i.

— Nu.Îl cunoaşteţi cumva? Locotenentul Silva făcu da din cap, cu o expresie maliţioasă.

— E pretendentul fiicei lui Mindreau. Da, n-ai auzit greşit. I-am văzut mai demult ţi-nându-se de mână la chermeza organizată de Ziua Aviaţiei. Ba şi câteva duminici la rând, la liturghie.

— De-aia i-o fi suportând colonelul mofturile şi bâzdâcurile — mur-mură Lituma. Pe oricare altul l-ar fi băgat la pârnaie, pe pâine şi apă, pe motiv că dezonorează forţele armate.

— Apropo de bâzdâcuri, nu-l pierde pe ăsta de-acum — îi zise şeful. Ca să nu-ţi pară rău după aia, Lituma.

Ofiţeraşul se cocoţase pe tejgheaua barului, cu o sticlă de *pisco* în mână, luând atitudinea celui ce ar ţine un discurs. Desfăcu larg braţele şi strigă: „O duşcă bună în cinstea curvei care v-a fătat!" Duse sticla la gură şi gâlgâi o înghiţitură atât de copioasă, încât Lituma simţi o arsură în stomac numai la gândul efectului acelui foc lichid asupra maţelor. Dar şi pe ofiţeraş îl arse năprasnic, căci se strâmbă hidos şi se cocârjă de parcă ar fi primit o directă în plex. Chinezul Liau se apropie de el, numai lapte şi miere, încercând să-l convingă cu binişorul să se dea jos de pe tejghea şi să nu mai facă tărăboi. Dar aviatorul îl trimise în p... mă-sii şi îi zise că, dacă nu-şi ţine gura, îi face praf toate sticlele din local. Chinezul Liau se îndepărtă atunci, adoptând o expresie plină de filozofie. Veni şi se lăsă pe vine lângă Lituma şi locotenentul Silva.

— N-aveţi de gând să intervenţi?

— Lasă-l să se îmbete şi mai rău — hotărî locotenentul.

Aviatorul îi provoca acum pe proxeneţi şi pe clienţi — care evitau să-l privească şi continuau să danseze, să discute şi să fumeze ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat — să se dezbrace la pielea goală, dacă erau bărbaţi. De ce umblau cu pantaloni? — gesticula. Le era ruşine să-şi arate scula? Sau n-aveau ce arăta? Sau era aşa de mititică încât se ruşinau de ea? Lui, dimpotrivă, nu-i era ruşine nicidecum, avea ce arăta.

— Na-vă, bă, căscaţi ochii! — răgi. Şi cât ai clipi se descătărămă, şi Lituma văzu cum pantalonii kaki îi lunecau iute jos, dezvelindu-i picioarele slăbănoage şi păroase. Îl văzu zbătându-se să-şi elibereze picioarele încur-cate în pantaloni, dar fie că era prea beat, fie că făcea toate mişcările ace-lea prea cu turbare, fapt e că se încurcă mai rău, se împiedică şi căzu gră-madă de pe tejgheaua barului pe pista de dans. Sticla din mână i se făcu ţăndări, trupul i se zdrumcă de sol ca un sac cu cartofi. Urmă o salvă de râsete. Locotenentul Silva se ridică rapid:

— Acum e momentul, Lituma. Jandarmul veni după el. Traversară pista de dans. Ofiţeraşul zăcea pe spate, cu ochii închişi, cu picioarele goale, cu pantalonii înfăşuraţi pe glezne, în mijlocul unui cerc de cioburi mai mari sau mai mici. Răsufla greu, ameţit. „S-a prăvălit cum e mai rău", gândi Lituma. Îl

apucară de braţe şi îl săltară. Începu să bâstăcăne din mâini şi să zică porcării împleticite. Îi curgeau balele din gură, într-atât era de beat. Îi ridicară pantalonii, îl încătărămară la loc şi, ţinându-l de sub-suori, unul de-o parte şi altul de alta, îl târâră spre ieşire. Moliile, clienţii şi codoşii aplaudară, fericiţi că scăpau de nebun.

— Acu' ce facem cu el, dom' locotenent? — întrebă Lituma, când ajun-seră afară. Bătea vântul, tinicheaua de pe bordel vuia, stelele pe cer parcă se înmulţiseră. Luminiţele Talarei păreau şi ele tot stele ce ar fi coborât la nivelul mării, profitând de întuneric.

— Să-l cărăm până pe plaja de colo — zise şeful său.

— Daţi-mi drumul, pui de căţea — articula ofiţeraşul. Dar rămase li-niştit, neîncercând câtuşi de puţin să le scape din braţe.

— Acuşica îţi dăm drumul, drăguţule — îi zise locotenentul, afectuos. Dar stai cuminte, nu te agita.

Îl târâră vreo cincizeci de metri, pe o pârtie bătătorită prin nisipiş şi smocuri de iarbă uscată, până la o plajă cu pietriş şi nisip fin. Îl lăsară răscrăcărat pe jos şi i se aşezară de o parte şi de alta. Şandramalele din apropiere zăceau cufundate în întuneric. Vântul purta hăt-departe pe în-tinsul mării muzica şi zgomotele amestecate ale bordelului. Aromea a sare şi peşte, iar clipocitul stins al apei la maluri adormea simţurile ca un somnifer. Lituma simţi pornirea de a se culca făcut covrig pe nisip, de a-şi tufli chipiul pe mutră şi de a uita de toate şi de toţi. Dar venise să muncească, *so carajo!* Era încordat şi niţel speriat la gândul că trupul acela pe jumăta-te prăvălit la picioarele lor le va face o destăinuire zguduitoare.

— Te simţi mai bine, măi frate-miu? — zise locotenentul Silva. Îl săltă grijuliu pe aviator până îl făcu să şadă proptindu-l de propriul trup, petre-cându-i braţul pe după umeri, de parcă individul i-ar fi fost frate de cruce. Tot beat eşti sau a început să-ţi treacă?

— Cine aia mă-tii eşti tu şi cine aia mă-tii e lângă tine? — bălmăji îm-piedicat aviatorul, lăsându-şi greu capul pe umărul locotenentului Silva.

Agresivitatea vocii nu se potrivea câtuşi de puţin cu docilitatea trupu-lui, bleg şi împleticit, zăcând rezemat de şeful lui Lituma ca de un spătar.

— Eu îţi sunt prieten fain, măi frăţioare — zise locotenentul Silva. Mulţumeşte-mi că te-am scos din bordel. Dacă ai fi continuat să-ţi vânturi coaiele pe-acolo, ăia ţi le-ar fi tăiat. Şi ce te-ai fi făcut tu pe tot restul zile-lor tale fără fudulii, zău, ia gândeşte-te.

Tăcu brusc, pentru că pe aviator îl încercau tot mai crâncene icneli de vomă. Nu borâ; însă, din prudenţă, locotenentul îi împinse capul mai înco-lo şi i-l ţinu aplecat peste nisip.

— Las' că ştiu eu cine-mi eşti: vreun poponar din ăia scârboşi — se bâlbâi, tot oţărât, când îl lăsară icnelile. M-ai adus aici ca să-ţi fac hatârul să ţi-o bag undeva?

— Nu, frate — râse locotenentul Silva. Ce-i drept, te-am adus aici ca să-mi faci un hatâr. Dar nu ăsta.

„Are el felul lui de a-i trage de limbă pe năzgâmbii ăştia", gândi Litu-ma, plin de admiraţie.

— Şi ce hatâr vrei să-ţi fac, băga-te-aş în mă-ta? — sughiţă aviatorul şi lăsă să-i curgă balele, proptindu-se cu nădejde în umărul locotenentului Silva, cu totală încredere, ca un pisoi orb ce-şi caută căldura în blana pisicii.

— Să-mi spui ce s-a întâmplat cu Palomino Molero, mă frate-miu — susură ofiţerul.

Lituma tresări.

Aviatorul însă nu reacţionase. Nu mişca, nu vorbea, ba chiar părea, gândi Lituma, să fi rămas cu respiraţia tăiată. Stătu aşa preţ de câteva minute, înlemnit. Jandarmul trase cu coada ochiului la şef. O să-l mai întrebe înc-o dată? Înţelesese năzgâmbul întrebarea sau făcea pe niznaiul?

— Să-ţi spuie mă-ta ce s-a întâmplat cu Palomino Molero — scânci, în sfârşit, dar aşa de încet încât Lituma trebui să-şi întindă gâtul. Se spriji-nea în continuare, la fel de neajutorat, de locotenentul Silva, şi părea să dârdâie din toate încheieturile.

— Biata măicuţa mea, Dumnezeu s-o odihnească, nu ştie nici cine-i Palomino Molero — răspunse blând şeful lui, pe acelaşi ton binevoitor. Tu însă ştii. Hai frăţioare, dă-i drumul, zi-mi ce s-a întâmplat.

— Eu nu ştiu nimic de Palomino Molero! — răcni deodată aviatorul, încât Lituma, luat prin surprindere, sări de pe nisip ca ars. — Nu ştiu nimic! Nimic, nimic!

I se frângea glasul şi tremura din cap până în picioare.

— Ba ştii, cum să nu ştii, frăţioare — îl consolă locotenentul Silva, plin de afecţiune. De-aia vii şi te îmbeţi la bordel noapte de noapte. De-aia te-ai sonat de nu se mai poate înţelege omul cu tine. De-aia îi provoci pe cuţitari şi pe codoşi, de parcă ţi s-ar fi urât cu viaţa.

— Nu ştiu nimic! — urlă din nou ofiţeraşul. Nimic, dar absolut nimic!

— Spune-mi mie confidenţial ce-a fost cu sfrijitul şi-o să te simţi mai bine — continuă insinuant locotenentul, parcă torcându-i la ureche. Zău aşa, mă jur pe ce vrei, măi fârtate, că doar nu degeaba sunt şi eu puţin psiholog. Uite, mi te mărturiseşti mie ca la spovedanie. Ş-apoi, pe cuvânt c-o să-ţi fie mult mai bine.

Pe Lituma îl trecură toate năduşelile. Îşi simţea cămaşa lipită de spa-te. Şi nu era cald deloc, dimpotrivă, mai degrabă răcoare. Briza stârnea văluraşe ce se zdrobeau la câţiva metri de ţărm, cu un plescăit sâcâitor. „Ce naiba te sperie, Lituma?", gândi. „Calmează-te, omule, calmează-te". I se năzărea mereu pe dinaintea ochilor imaginea sfrijitului, acolo departe printre pietroaie, şi gândea: „Acum voi afla cine l-a ucis."

— Ia-ţi inima în dinţi şi spune-mi totul — îl încurajă locotenentul Silva. Te vei simţi mai bine după-aceea. Şi nu mai plânge.

Asta pentru că ofiţerul începuse să plângă cu sughiţuri, ca un copil mic, strivindu-şi faţa de umărul locotenentului Silva.

— Nu plâng de ce crezi tu — îngăimă, sufocându-se, muncit de alte noi icneli. Mă-mbăt pentru că porcul de câine mi-a înfipt pumnalu-n spate. Nu-mi dă voie să-mi văd tipa! Mi-a interzis s-o mai văd. Nici ea nu vrea să mă vadă, *carajo.* Tu crezi că-i drept să-i faci cuiva una ca asta?

— Sigur că nu-i, măi frăţâne — îl bătu părinteşte pe spate locote-nentul Silva. Porcul de câine care ţi-a interzis să-ţi mai vezi tipa e Min-dreau?

Abia acum ofiţeraşul îşi săltă capul de pe umărul şefului lui Lituma. În strălucirea lăptoasă a lunii, jandarmul îi văzu faţa năclăită de muci şi bale. Avea pupilele dilatate şi scăpărătoare, bete de frământări şi de gân-duri negre. Mişca din buze fără a scoate însă nici un cuvânt.

— Şi de ce ţi-a interzis colonelul să te mai vezi cu fiică-sa, măi frate? — îl întrebă locotenentul Silva, la fel de firesc ca şi

când l-ar fi întrebat dacă plouă. Ce i-ai făcut fetei? Ai lăsat-o grea?

— Şşşt, şşşt, *carajo* — lăsă să-i scape, salivând, aviatorul. *Carajo, carajo,* nu-i zice pe nume! Vrei să mă nenoroceşti?

— Sigur că nu, frăţioare — îl domoli locotenentul. Tot ce vreau eu e să te ajut. Nu-mi place să te văd aşa, nefericit, îmbătându-te, făcând scandal. Îţi periclitezi cariera, nu-ţi dai seama? O.K., n-o să-i zicem pe nume, fii pe pace. Îţi dau cuvântul meu de onoare.

— Trebuia să ne căsătorim de cum primeam avansarea de anul viitor — gemu ofiţeraşul, lăsându-se iar să cadă pe umărul locotenentului Silva. Porcul de câine m-a făcut să cred că era de acord şi că ne va logodi chiar de Sărbătoarea Naţională. M-a dus cu preşul, înţelegi? Cum poate să fie cineva atât de trădător, de lichea, de canalie în viaţă, *carajo?*

Se deplasase întrucâtva, şi acum se uita ţintă la Lituma.

— Nu, nu se poate, domnule locotenent — mormăi jandarmul, zăpăcit.

— Da' cine-i individul ăsta? — bolborosi aviatorul, lăsându-se iar cu toată greutatea pe locotenentul Silva. Ce caută aici? De unde a apărut şi împuţitul ăsta?

— Fii cuminte, nu-i nimeni, e ajutorul meu, un tip de ispravă — îl li-nişti locotenentul Silva. Te poţi bizui pe el ca pe mine însumi. Nu face caz de el. Şi nu mai face atâta caz nici de colonelul Mindreau.

— Sşşt, şşşt, şşt, *carajo,* nu-i pomeni numele.

— Ai dreptate, am uitat — îl bătu uşurel pe spate locotenentul Silva. Vezi tu, în general taţilor nu le place să li se mărite fetele. Nu vor să le piardă. Eu zic să ai răbdare, să laşi timpul să treacă; pân' la urmă taică-su se va da pe brazdă şi-ţi va da fata de soţie. Pot să-ţi dau un sfat? Las-o grea, mă, umple-o. Când o s-o vadă aşa, bătrânul n-o să mai aibă de ales şi o să vă cunune el cu mâna lui. Ei, şi-acum povesteşte-mi cum a fost cu Palomino Molero.

„Omul ăsta e un geniu", gândi Lituma.

— Ba n-o să se dea pe brazdă niciodată, fiindcă nu-i om ca toţi oa-menii. N-are pic de suflet, înţelegi? — scânci aviatorul.

Icni din nou a vomă printre sughiţuri de beţiv, şi pe Lituma îl trecu gândul că nenorocita aia de cămaşă a şefului său devenise o scârboşenie de cârpă.

— E un monstru care s-a jucat cu mine cum a vrut, înţelegi? Acu' pricepi de ce nu mai am chef de viaţă? Acu' pricepi că nu-mi mai rămâne altceva de făcut decât să-mi beau minţile în fiecare seară?

— Pricep, cum de nu, măi frate — zise locotenentul Silva. Eşti îndrăgostit şi suferi că nu te lasă să-ţi vezi aleasa inimii. Dar şi tu, să-ţi vină să te îndrăgosteşti tocmai de fata lui Mindreau!, pardon, voiam să spun a despotului ăluia. Hai s-o lăsăm încurcată, şi mai bine zi-mi cum s-au petrecut lucrurile cu Palomino Molero.

— Te crezi şmecher al naibii, nu? — se bâlbâi ofiţeraşul, ridicând capul.

Părea deodată să-şi fi revenit din beţie. Lituma se grăbi să-l oprească, i se năzărise o clipă că voia să dea în şeful lui. Dar nu, nici pomeneală, era mult prea beat, nu se putea ţine drept şi se prăbuşi iarăşi peste locotenentul Silva.

— Haide, haide, frăţioare — îl consolă acesta. O să-ţi facă bine, o să te facă să-ţi uiţi of-ul. Măcar aşa n-o să te mai gândeşti tot timpul la aleasa inimii tale. L-au omorât fiindcă se încurcase cu nevasta vreunui ofiţer? Zi-mi, de aia?

— Uite ce-i, eu n-o să-ţi spun ţie nici un *carajo* din treaba cu Palo-mino Molero — răcni ofiţeraşul, îngrozit. Poţi să mă omori şi tot nu-ţi zic.

— Vezi, eşti un nerecunoscător — îl mustră locotenentul cu blândeţe. Eu te-am scos afară din bordel, unde ăia ţi-ar fi tăiat fuduliile. Eu te-am adus aici la aer curat, să te faci bine şi să te întorci la Bază ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, cu fruntea sus şi neriscând nici o pedeapsă. Tot eu îţi slujesc acum de batistă, de pernă şi de frate de cruce. Uite-te-ncoa, dacă nu mă crezi, în ce hal m-ai mânjit de bale. Este? Iar tu nici atât nu vrei, să-mi zici şi mie de ce i-au făcut felul lui Palomino Molero. Te temi de ceva?

„N-o să-l facă să ciripească", se descurajă Lituma. Îşi pierduseră tim-pul de pomană, iar el — culmea prostiei — îşi făcuse iluzii absurde. Beţi-vanul acela n-o să-i scoată la nici un liman.

— Nici ea nu-i mai brează, ba eu zic că-i încă mai rea decât tat'su — se plânse, printre dinţi.

Înecându-se după o nouă icneală, continuă:

— Deşi eu, iertându-i toate câte mi-a făcut, o iubesc. Cine

să mai înţeleagă! Da, *carajo.* Aici o port, în inimă. Cu toate că e o căţea.

— Păi de ce zici despre ea că nu-i cu nimic mai de soi decât taică-su, măi frăţioare? — întrebă locotenentul Silva. Ea trebuie să asculte de el, nu? Sau nu te mai iubeşte? Te-a trimis la plimbare? Ţi-a dat papucii?

— Ea nu ştie ce vrea, ea e vocea stăpânului, „his master's voice", că-ţeaua de pe discurile RCA Victor, asta-i ea. Face şi zice numai ce-i dictează monstrul. Cel ce m-a trimis la plimbare a fost el, prin gura ei.

Lituma încerca să şi-o amintească pe fată, aşa cum o văzuse, în scur-ta-i apariţie în biroul tatălui ei. Îi răsuna încă în urechi dialogul dintre cei doi, dar nu-şi putea aminti dacă era ori nu era drăguţă. Întrezărea o silu-etă destul de scundă, bănuia că avea mult caracter după felu-i de a vorbi şi intuia cu precizie că era extrem de încrezută. Mutriţa aia a ei părea să declare răspicat că priveşte întreaga lume de pe un tron, nu? Mai mult ca sigur că dăduse de pământ cu bietul ofiţeraş, că scosese untul din el, şi-acu poftim în ce hal îl adusese!

— Povesteşte-mi cum a fost chestia cu Palomino Molero, măi frate, măi — repetă neabătut locotenentul Silva. Zi-mi numai ce vrei, nu-ţi cer mai mult. Măcar zi-mi dacă l-au omorât pentru că se încurcase, la Piura, cu nevasta vreunui ofiţer. Ei hai, asta măcar poţi să-mi zici.

— Oi fi eu beat, dar dobitoc nu-s, să-ţi fie clar, cu mine n-o să-ţi joci tu caii cum pofteşti — se burzului aviatorul.

Făcu o pauză şi adăugă, plin de năduf:

— Dar dacă ţii neapărat să ştii, află că tot ce-a păţit ăla şi-a căutat-o cu luminarea.

— Cine? Palomino Molero, adică? — susură locotenentul.

— Adică exact porcul de câine de Palomino Molero, na.

— Bine, porcul de câine de Palomino Molero, de acord — toarse ca un motan locotenentul Silva, bătându-l uşurel pe braţ. De ce zici că şi-a cău-tat-o cu lumânarea?

— Fiindcă a tins prea sus — îşi drese glasul ofiţeraşul, cu furie. Acolo unde nu era de nasul lui. S-a băgat unde nu-i fierbea oala. Şi asta se plăteşte scump. Iar el a plătit-o scump, oho, că scump a mai plătit-o: aşa i-a trebuit.

Lituma simţi că i se face pielea de găină. Ăsta ştia. Ăsta ştia precis cine şi de ce l-a ucis pe sfrijit.

— Aşa-i, frăţioare, aşa-i, cine năzuieşte prea sus, cine îşi bagă nasul unde nu-i fierbe oala plăteşte întotdeauna, mai devreme sau mai târziu — rosti ca un ecou locotenentul Silva, mai prietenos ca oricând. Dar în ce oală şi-a băgat nasul Palomino?

— În a mă-tii care te-a fătat! — se stropşi ofiţeraşul, desprinzându-se de rezemătoarea lui naturală. Încerca din răsputeri să se scoale în picioa-re. Lituma îl văzu sforţându-se, ridicându-se doar pe jumătate, căzând mototol şi rămânând tehui în patru labe.

— Nu, nu acolo, frăţâne, şi tu o ştii prea bine — continuă locotenentul Silva, neobosit şi cordial. Ci undeva pe la Piura, într-o căsuţă de-a Bazei aeriene, las' că ştiu eu. Una din cele din preajma aerodromului. Este c-am dreptate?

Ofiţeraşul ridică privirea şi capul, stând tot în patru labe, şi lui Litu-ma îi lăsă impresia că o să înceapă să latre. Se uita tâmp la ei cu nişte o-chi sticloşi, de fiară încolţită, şi părea să depună imense sforţări să-şi de-păşească starea de beţie. Clipea încontinuu.

— Da' cin' ţi-a spus ţie una ca asta, băga-te-aş pe unde-ai ieşit?

— Păi vezi c-aici e clenciul, măi frăţioare, vorba lui Cantinflás — râse bonom locotenentul Silva. Nu numai tu ştii anumite chestii. Mai ştiu şi eu câte ceva. Eu îţi spun tot ce ştiu, tu îmi spui tot ce ştii, şi-i dăm de capăt împreună mai dihai ca Mandrake Magicianul.

— Zi-mi tu întâi ce ştii despre Baza din Piura — articula anevoie avia-torul. Stătea tot în patru labe, şi Lituma socoti că acum chiar că i-a trecut beţia.

Aşa s-ar fi zis, cel puţin după felul cum vorbea şi după faptul că părea să-şi fi învins întrucâtva teama.

— Cu multă plăcere, măi frate-miu — zise degajat locotenentul Silva. Dar vino-ncoace, stai jos, fumează chiştocul ăsta. E pe cale să-ţi treacă fu-murile beţiei, nu? Eh, cu-atât mai bine.

Aprinse două ţigări şi îi întinse pachetul lui Lituma. Jandarmul scoa-se şi el una şi şi-o aprinse.

— Uite, eu ştiu că Palomino avea o legătură amoroasă acolo, la Baza din Piura. Îi cânta serenade cu chitara, îi sucea capul cu vocea aceea fai-moasă a lui de care toţi îşi amintesc.

Dar asta noaptea, pe furiş. Neapărat c-o vrăjea cu bolerouri, pare-se că erau specialitatea lui. Vezi, ţi-am spus tot ce ştiu. E ceva, trebuie să recunoşti. Acum e rândul tău. Cui îi cânta serenade Palomino Molero?

— Nu ştiu nimic, absolut nimic— behăi aviatorul.

Era din nou foarte înspăimântat. Dinţii nu încetau să-i clănţăne în gură.

— Ba da, ştii — îl încuraja şeful lui Lituma. Ştii că soţul cuconiţei că-reia îi cânta serenade a mirosit ceva sau i-a surprins, şi mai ştii că Molero a trebuit ş-o şteargă repejor din Piura. De-aceea a venit aici, de-aceea s-a înrolat la Talara. Numai că soţul cel gelos a dat de el, a venit special să-l caute şi i-a făcut felul. Motivul e cel pe care chiar tu l-ai spus, fârtate: a ţintit prea sus, şi-a vârât nasul unde nu-i fierbea oala. Hai, dă-i drumul, nu mai face pe misteriosul. Cine l-a curăţat?

Aviatorul icni iarăşi a vomă. De data asta însă, vomită din plin, înco-voiat, scoţând sunete spectaculoase. Când termină, se şterse cu mâna la gură şi începu să scâncească a plâns. Sfârşi prin a plânge copios, nemân-gâiat, ca un copil de ţâţă. Lituma simţea aşa ca un amestec de greaţă şi milă. Nenorocitul suferea cu adevărat, de bună seamă.

— Ai să zici: de ce ţii tu neapărat să-ţi povestesc cum a fost — reflectă locotenentul, scoţând rotocoale de fum. Din curiozitate, frate dragă, doar din curiozitate. Dacă ăl de l-a curăţat e cineva de la Baza din Piura, eu ce-i pot face? Nimic. Voi aveţi privilegiile voastre, vă judecaţi între voi după legi proprii. Eu nu mă pot amesteca. Deci din pură curiozitate, e clar? Dar să-ţi mai spun ceva. Dacă eu aş fi însurat cu dolofana mea şi ar veni cineva să-i cânte serenade de inimă albastră sau bolerouri romantice, i-aş face şi eu felul, nu l-aş cruţa. Aşa că, cine l-a lăsat rece pe Palomino, măi frăţâne?

Până şi-n asemenea momente tot trebuia să-şi aducă aminte de *dona* Adriana pişicherul de locotenent! Măi să fie, asta era boală curată şi mai multe nu. Ofiţeraşul se clinti într-o parte, ferind nisipul spurcat de borâtu-ră, şi rămase aşezat, acolo, la câţiva centimetri de Lituma şi de şeful lui. Se sprijini cu coatele pe genunchi şi îşi ascunse capul în mâini. Pesemne se resimţea de ultimele efecte ale beţiei. Lituma retrăi senzaţia aceea de gol cu furnicături, de rău imposibil de precizat, generalizat, bine cunoscut lui din vremurile-i glorioase de

„Neînvins".

— Da' de unde ştii că se ţinea de serenade la Baza din Piura? — în-trebă aviatorul pe neaşteptate. Uneori părea temător, alteori mânios, iar acum părea şi una şi alta. Cine *carajo* ţi-a povestit asta?

În momentul acela, Lituma sesiză că se apropiau nişte umbre. După câteva clipe, um-

brele îi înconjurară, plasându-se ca un evantai deschis. Erau şase. A-veau puşti şi bastoane de cauciuc şi, la lumina lunii, Lituma le recunoscu brasardele. Poliţia Aeronautică, în timpul nopţii răscoleau cârciumile, locurile de petrecere, bordelul, în căutarea oamenilor de la Bază care şi-ar fi făcut de cap.

— Sunt locotenentul Silva, de la Jandarmerie. Ce este?

— Am venit să-l luăm pe locotenentul Dufo — răspunse unul din ei. Nu i se vedeau însemnele, dar probabil era un subofiţer.

— Spală-te pe gură înainte de a-mi rosti numele! — zbieră aviatorul. Reuşi să se ridice şi să se ţină pe picioare, deşi se bălăbănea atât de rău încât părea gata să-şi piardă oricând echilibrul şi să cadă în nas. Pe mine n-o să mă ducă nimeni nicăieri, *carajo.*

— Este ordinul domnului colonel, domnule locotenent — replică şeful patrulei. Vă cerem scuze, dar trebuie să vă conducem.

Aviatorul bâigui ceva şi, parcă filmat cu încetinitorul, alunecă din nou cât era de lung pe nisip. Cel ce comanda patrula dădu un ordin şi siluetele se apropiară. îl luară pe locotenentul Dufo de braţe şi de picioare şi îl du-seră pe sus. El se lăsă dus, bombănind ceva de neînţeles.

Lituma şi locotenentul Silva îi văzură dispărând în beznă. La puţin timp după aceea, în depărtare, demară un jeep. Patrula, fără îndoială, îşi lăsase maşina lângă bordel. Îşi fumară ţigările până la capăt, cufundaţi în gânduri. Locotenentul fu primul care se sculă în picioare, pregătindu-se de înapoiere. Trecând pe lângă bordel, auziră muzică, voci şi râsete. Părea înţesat de lume.

— Sunteţi neîntrecut în arta de a-i face pe oameni să ciripească — zi-se Lituma. Ce formidabil l-aţi adus unde aţi vrut, încet-încet făcându-l să lepede câte ceva.

— N-am scos de la el tot ce ştia — afirmă locotenentul. Dacă am fi a-vut încă puţin timp la dispoziţie, poate aş fi stors

întreg adevărul. Scuipă şi respiră adânc, cu poftă, parcă umplându-şi plămânii cu aerul marin. Ascultă aici, Lituma. Ceva tot am mirosit eu: ştii ce?

— Ce, dom' locotenent?

— Că la Baza aeriană toată lumea ştie ce s-a întâmplat. Toţi, de la portar până la Min-dreau.

— Nu m-ar mira — încuviinţă Lituma. Cel puţin asta a fost impresia ce mi-a lăsat-o locotenentul Dufo. Că ştia cum nu se poate mai bine cine l-a ucis pe nenorocitul de sfrijit.

Mai merseră câtva timp, tăcuţi, printr-o Talara adormită. Majoritatea căsuţelor de lemn zăceau cufundate în beznă; doar ici şi colo, la mari răstimpuri, vedeai clipind o luminiţă. Sus, departe, îndărătul reţelelor de sârmă, în zona rezervată, noaptea era la fel de compactă.

Deodată, locotenentul vorbi cu o voce complet diferită:

— Fă-mi un pustiu de bine, Lituma. Mergi de dă o raită pe la plaja pescarilor. Vezi dacă „Leul din Talara" a plecat în larg. Dacă da, te duci frumuşel la culcare. Dacă însă vezi barca pe plajă, vii urgent şi-mi dai de ştire la bodegă.

— Cum, dom' locotenent! — făcu ochii mari Lituma. Vreţi să ziceţi că...

— Vreau să zic ca o să încerc — recunoscu locotenentul, cu un chico-tit nervos. Nu ştiu de s-o întâmpla minunea în noaptea asta. Poate că nu. Dar încercarea moarte n-are. E cu mult mai greu decât aş fi crezut. Dar într-o zi tot o să se întâmple. Fiindcă, ştii ceva?, creştinul ăsta al lui Dumne-zeu, de lângă tine, n-o să pună mâinile pe piept până n-o să-şi facă pofta cu dolofana şi până n-o afla cine l-a ucis pe Palomino Molero. Astea mi-s scopurile în viaţă, Lituma. Jinduiesc după ele mai mult decât după avan-sare, deşi n-o să mă crezi. Hai pleacă, du-te odată.

„Cum naiba poate să-i ardă de aşa ceva acum?" reflectă Lituma. Se gândi la *dona* Adriana, culcuşită în pătucul ei, visând neştiutoare, neaş-teptându-se la o asemenea vizită de noapte. Ah, *carajo,* ce dezmăţat se dovedise a fi locotenentul ăsta Silva! Dintre cocioabele cufundate în beznă ieşi un câine să-l latre. Îl puse pe fugă cu un şut. Întotdeauna mirosea a peşte la Talara, dar în unele nopţi, ca aceasta, duhoarea devenea insuportabilă. Lituma simţi că i se învârtea capul. Merse câtva timp astupându-şi nările cu batista. Multe bărci plecaseră în larg, la pescuit. Nu

rămăseseră decât vreo cinci-şase pe plaja îngustă, şi nici una din ele nu era „Leul din Talara". Le examina una după alta, ca să fie sigur. Când era cât pe ce să plece, observă o siluetă obscură, pe jumătate sprijinită de una din bărcile de pe nisip.

— Bună seara — abia murmură.

— Bună — zise femeia, parcă supărată că nu era lăsată în pace.

— Ei asta-i, dar ce căutaţi dumneavoastră aici la o asemenea oră, *dona* Adriana?

Stăpâna bodegii purta un şal mare negru pe umeri şi era desculţă, ca de obicei.

— I-am adus gustarea lui Matias. Şi, după ce-a plecat în larg, am mai rămas niţel să iau aer. Nu prea mi-e somn. Dar tu, Lituma? Ia zi, ce-ai pierdut pe-aici? Vreo întâlnire amoroasă?

Jandarmul începu să râdă. Se lăsă pe vine, în faţa *donei* Adriana, şi, pe când râdea, în lumina părelnică — un nor acoperea luna —, cântări din ochi formele acelea pline, generoase, atât de râvnite de locotenentul Silva.

— Ce ai de râzi aşa — îl întrebă *dona* Adriana. Ai căpiat sau te-ai pilit? Ah, ştiu, ai dat pe la chinezul Liau.

— Nu-i asta, *dona* Adriana — continuă să râdă Lituma. Dacă vă spun, o să muriţi şi dumneavoastră de râs, zău.

— Atunci spune. Şi nu te mai strica aşa de râs, de unul singur, de parc-ai fi un zărghit.

Proprietăreasa pensiunii era îndeobşte bine dispusă şi prietenoasă, dar lui Lituma i se păru, în noaptea aceea, destul de tristă. Stătea cu braţele încrucişate peste piept şi cu laba piciorului zgrepţăna nisipul.

— Sunteţi necăjită de ceva, *dona* Adriana? — o întrebă, de-acum serios.

— Necăjită, nu. îngrijorată, Lituma. Matias nu vrea să se ducă la spi-tal, la Asistenţa socială. E foarte căpos şi nu-l pot convinge. Făcu o pauză şi suspină. Povesti că, de mai bine de o lună, soţului ei nu-i trecea o răgu-şeală urâtă şi că, atunci când avea accese puternice de tuse, scuipa sânge. Ea îi cumpărase niscai medicamente de la farmacie, ce se pricepuse, şi i le dăduse cu de-a sila, dar n-avuseseră nici un efect. Poate avea ceva grav, ce nu se vindeca doar cu câteva pilule de la farmacie. Poate trebuia să facă radiografii sau o operaţie. Căposul nu voia s-audă de Asistenţa socială şi zicea c-o să-i

treacă de la sine, că numai un fătălău s-ar duce la doctor pentru o prăpădită de tuse. Dar ea nu se lăsa înşelată, nu era ea femeia s-o duci de nas: se simţea mai rău decât spunea, din moment ce devenise un chin pentru el ieşitul, noaptea, la pescuit. O oprise cu străşnicie să le spună băieţilor că scuipa sânge. Dar ea considera necesar să le spună, musai chiar duminica asta, când or veni s-o viziteze. Să vedem dacă vor ei să-l ducă la doctor.

— Îl iubiţi mult pe *don* Matâas, nu, *dona* Adriana?

— Eh, de aproape douăzeci şi cinci de ani sunt cu el — zâmbi stăpâna pensiunii. Nu-ţi vine a crede cum zboară timpul, Lituma. Matias m-a luat tinerică de tot, abia de-mplinisem cincisprezece ani. Mi-era frică de el, din cauza diferenţei de vârstă. Dar atât s-a ţinut de capul meu, încât a rămas pe-a lui. Părinţii mei nu voiau să mă mărit cu el. Ziceau că-i prea bătrân pentru mine, că n-o să ţină căsătoria noastră. S-au înşelat, după cum vezi. A ţinut şi, dacă stau să socotesc, n-am dus-o chiar rău împreună. De ce mă întrebi dacă-l iubesc?

— Fiindcă acum mi-e al naibii de ruşine să vă spun ce căutam eu pe-aici, *dona* Adriana.

Piciorul ce scormonea alene prin nisip rămase nemişcat, la câţiva mili-metri de locul unde stătea pe vine jandarmul.

— Lasă-te de taine, Lituma. Îmi spui ghicitori, sau ce?

— Locotenentul m-a trimis să văd dacă *don* Matias a plecat ori ba la pescuit — şopti, cât putu de încet şi pe un ton maliţios. Rămase în aştep-tare şi, fiindcă ea nu-l întreba nimic, adăugă: Plănuia să vă facă o vizită, *dona* Adriana, şi nu ţinea să fie surprins de soţul dumneavoastră. Chiar în momentele acestea, probabil, vă bate la uşă.

Urmă o tăcere scurtă. Lituma auzea clipocitul micilor valuri ce veneau să lingă ţărmul, aproape de el. După alte câteva clipe, o auzi pe *dona* Adri-ana râzând încetişor, amuzată, parcă nevrând ca el s-o audă. Râse şi el, ceva mai tare, din nou. Sfârşiră prin a râde împreună, tot mai cu poftă, molipsindu-se unul de la altul.

— Câtă cruzime să ne batem joc aşa de pasiunea locotenentului, *dona* Adriana!

— Pesemne că şi-acum mai ciocăneşte la uşă şi la geam, implorându-mă să-l las să intre — rosti printre hohote de râs stăpâna pensiunii. Pro-miţându-mi orice, numai să-i deschid. Hahaha! Vorbind cu pereţii! Haha-ha! Mai râseră câtva timp.

Când se potoliră, Lituma văzu că piciorul stă-pânei bodegii reîncepea să scormone prin nisip, metodic şi încăpăţânat. În depărtare, şuieră sirena rafinăriei. Intra noul schimb, fiindcă acolo se lu-cra ziua şi noaptea. Auzi, de asemenea, uruit de camioane pe şosea.

— Adevăru-i că l-aţi vrăjit pe locotenent, *dona* Adriana. Dacă l-aţi auzi ce zice! Ăsta e singuru-i subiect. Şi nu se uită la nici o altă femeie. Pentru el, dumneavoastră sunteţi regina Talarei.

O auzi pe *dona* Adriana râzând iar, măgulită.

— Ăsta e mână-lungă, tot încearcă să mă pipăie, într-o zi o s-o încase-ze dacă îşi mai permite multe cu mine — zise, fără pic de supărare. L-am vrăjit, spui? Nici pomenealã, nu-i decât o toană de-a lui, Lituma. Şi-a băgat el în cap să mă cucerească zor-nevoie şi, fiindcă nu-l iau în seamă, s-a înrăit. Gândeşti că pot eu crede că un flăcău ca el se-ndrăgosteşte de-o fe-meie ce i-ar putea fi mamă? Doar nu-s toantă, Lituma. Vrea să-şi facă pofta, asta-i. Dacă l-aş lăsa o singură dată, gata, i-ar pieri pe dată tot amorul.

— Şi n-o să-i faceţi pe plac măcar o dată, *dona* Adriana?

— Nu, n-o să-l las nici a zecea parte dintr-o singură dată, aşa s-o ştii — răbufni, fals supărată, stăpâna bodegii. Dar Lituma simţi că mima su-părarea. Eu nu-s una din alea. Eu îs mamă de familie, Lituma. De mine nu se atinge altcineva decât bărbatul meu.

— *Ay, ay,* atunci locotenentului nu-i rămâne decât să moară, *dona* Adriana. O să se topească pe picioare, pentru că, mă jur, n-am mai văzut pe cineva atât de muşcat de strechea asta. Vă adoră, credeţi-mă, vă pomeneşte numele şi-n vis, închipuiţi-vă.

— Şi ce zice când pomeneşte de mine în vis?

— Nu pot să vă spun, că-s măscări, *dona* Adriana.

Ea pufni iar în râs. Când se satură de amuzament, se sculă de pe marginea bărcii şi, mereu cu mâinile încrucişate peste piept, o porni către casă. O luă de-a dreptul spre bodegă, urmată îndeaproape de Lituma.

— Îmi pare bine că te-am întâlnit — zise. M-ai făcut să râd, ne-am luat cu una, cu alta şi am uitat de grijile ce mă frământau.

— Şi mie îmi pare bine, *dona* Adriana — zise jandarmul. Tot

vorbind şi vorbind, am uitat de nenorocitul acela de ţâcă omorât. Nu-mi iese din cap, de când l-am văzut spânzurat de-un roşcov. Am început să am coşmaruri de-atunci. Sper ca măcar noaptea asta să nu-l visez.

Se despărţi de *dona* Adriana în pragul barăcii şi o luă domol spre Post. El şi locotenentul acolo dormeau, ofiţerul într-o odaie spaţioasă de lângă birou şi Lituma într-un fel de cămară dând în strâmtul *patio* unde erau celulele. Ceilalţi jandarmi erau căsătoriţi şi locuiau pe la casele lor, prin sat. Pe când străbătea străduţele pustii, şi-l închipui pe locotenent bătând în geamurile bodegii şi îndrugând vântului cuvinte de amor.

Ajuns la Comisariat, văzu o hârtie înfiptă în clanţa uşii. Fusese pusă acolo intenţionat, ca el s-o poată vedea de cum ar fi intrat. O scoase cu grijă şi, intrând — o cameră cu scânduri pe jos, o stemă, un drapel, două birouri şi un coş de gunoi —, aprinse lampa cu gaz. Era scrisă cu cerneală albastră, de cineva având un scris egal şi îngrijit, cineva care ştia să scrie curent, fără greşeli de ortografie:

„Cei ce l-au ucis pe Palomino Molero l-au scos din casa *donei* Lupe, din Amotape. Ea ştie ce s-a întâmplat. Întrebaţi-o."

Comisariatul primea frecvent anonime, mai ales cu privire la adultere şi la afaceri necurate învârtite pe la Vama portuară. Aceasta însă era prima care se referea la moartea sfrijitului.

V

— *Amotape* („Stăpâne, astupă"), auzi nume! — glumi locotenentul Silva. O fi adevărat că vine de la istorioara aceea cu popa şi cu slujnica lui? Dumneata ce crezi, *dona* Lupe?

Amotape se află cam la cincizeci de kilometri sud de Talara, în mij-locul unor terenuri pietroase calcinate şi-al unor dune arzătoare. Jur-împrejur vezi mărăcinişuri uscate, pădurici de roşcovi şi câte un eucalipt prizărit, pete de verdeaţă pălită ce înviorează cât de cât monotonia cenuşie a peisajului. Copacii s-au cocârjat, s-au răsfirat şi s-au închircit ca să ab-soarbă puţina umezeală din atmosferă, încât, de la distanţă, par vrăjitoare care gesticulează. La umbra binefăcătoare a coroanelor spasmodice stau mai tot timpul nişte turme de capre ogârjite, mestecând păstăile crocante ce se desprind de pe ramuri;

aşijderea, măgăruşi somnolenţi; aşijderea, câte un păstor, în genere un prichindel sau o fetiţă de câţiva anişori, cu pielea arsă de soare şi cu ochi foarte vii.

— Credeţi că istorioara aceea despre Amotape, cu popa şi cu slujnica lui, e adevărată, *dona* Lupe? — reluă locotenentul Silva.

Aşezarea este un vălmăşag de colibe din chirpici, cu ogrăzi sau ţarcuri îngrădite, şi câteva case mai acătării, cu grilaj nobil, strânse ciopor în jurul unei vechi pieţişoare cu chioşc de lemn, migdali, arbuşti de *bougainville* şi un monument din piatră închinat memoriei lui Simon Rodriguez, dascălul lui Bolivar, care a murit în paraginile acestea. Locuitorii aşezării Amotape, oameni sărmani şi prăfuiţi, trăiesc de pe urma caprelor, a plantaţiilor de bumbac şi a camionagiilor sau şoferilor de autobuz ce se abat din drumul dintre Talara şi Sullana şi dau pe aici ca să cinstească o cinzeacă de *chi-cha* fermentată sau să ciugulească o gustărică. Numele locului, conform unei legende din Piura, datează de pe vremea Coloniei, când Amotape, localitate importantă, avea un paroh avar ce nu putea suferi să le dea ceva de mâncare străinilor în trecere. Servitoarea lui, care îl sprijinea întru zgârcenie, de cum vedea că apare un călător îl avertiza: „Amo, tape (Stăpâne, astupă), astupă oala că vine lume." O fi adevărat?

— Cine ştie — glăsui, în sfârşit, femeia. Aşa o fi. Ori poate ba. Dumnezeu ştie.

Era foarte slabă, cu o piele măslinie, pergamentoasă, ce i se adâncea scofâlcindu-se printre oasele teşite ale pometţilor şi braţelor. De când îi văzuse apărând, se uita la ei plină de neîncredere. „O neîncredere încă mai vădită decât cea cu care ne întâmpină de obicei oamenii", gândi Lituma. Îi scruta cu nişte ochi adânciţi în orbite şi sperioşi şi, din când în când, îşi freca braţele ca năpădită deodată de frisoane. Dacă privirea i se încrucişa cu a unuia din ei, zâmbetul scremut i se schiţa atât de fals, încât părea o strâmbătură. „Ce frică ţi-e matale, cumătră", gândea Lituma. „E clar că ştii tu ceva." Aşa se uitase la ei şi când le servise felioare de banană prăjită, sărată, şi o mâncare de banane cu carne fiartă înăbuşit. Aşa îi privea ori de câte ori îi cerea locotenentul să le umple tigva cu vin „profiriu". Când oare s-o apuca şeful lui s-o descoasă? Lituma simţea cum *chicha* băută înainte începea să-i aburească mintea. Era către amiază,

se lăsase o căl-dură ucigătoare. El şi locotenentul erau singurii clienţi. Din tractir vedeau, pieziş, bisericuţa San Nicolas rezistând eroic trecerii timpului, şi mai înco-lo, dincolo de nisipiş, la câteva sute de metri, camioanele ce se îndreptau în viteză spre Sullana sau Talara. Pe ei îi adusese un astfel de camion, plin de cuşti din sită, pentru pui. Îi lăsase pe şosea. Traversând aşezarea, văzuseră iţindu-se mutre curioase de prin toate bordeiele din Amotape. Câteva cabane aveau flamuri improvizate, albe, fâlfâind în vârful unei prăjini: semn de birt. Locotenentul întrebă care din casele acelea unde se servea *chicha* era a *donei* Lupe. Cercul de plozi ce îi înconjurase arătă imediat spre tractirul unde se găseau acum. Lituma suspină, uşurat. Bun, tot e ceva, femeia exista; deocamdată nu s-ar putea zice despre călătorie c-a fost făcută degeaba. Ajunseseră până aici în condiţii oribile, înghiţind duhoarea găinaţului

de pui, apărându-se de fulgii ce le intrau în gură şi în urechi, asurziţi de piuitul şi cloncănitul tovarăşilor de drum. Vâlvătaia necruţătoare a soa-relui îi dăduse dureri de cap. Acum, la întoarcere, trebuiau să revină la şo-sea, să rămână acolo şi să facă semne disperate până când un şofer avea să se milostivească şi să-i readucă la Talara.

— Bună ziua, *dona* Lupe — rostise locotenentul Silva, intrând. Am ve-nit să vedem dacă *chicha* dumitale şi gustările din banane sunt atât de bune precum le-a mers buhul. Ne-au fost recomandate special. Sper să nu ne dezamăgeşti.

Numai că, judecind după felul de a-i privi, stăpâna birtului nu înghi-ţise scornelile debitate de locotenent. Mai cu seamă, gândi Lituma, având în vedere cât de acră îi era *chicha* şi cât de insipide bucăţelele de carne plutind în mâncarea de banane. La început, liota de plozi din Amotape se tot învârtise pe lângă ei. Încetul cu încetul însă, se plictisiseră şi plecaseră. Acum nu mai rămăseseră în colibă, în jurul vetrei, oalelor de lut, patului des-fundat şi celor trei mescioare şchioape înfipte în pământ, decât nişte fetiţe foarte mici ce-şi făceau de treabă cu nişte tărtăcuţe goale. Păreau să fie ale *donei* Lupe, deşi era ciudat ca o femeie la vârsta ei să aibă copii atât de mititei. Sau poate nu era aşa de bătrână? Orice încercare de a intra în vorbă cu ea se dovedise inutilă. Fie că-i vorbeau de vreme, de secetă, de recolta de bumbac din acel an ori de numele sătucului Amotape, răspunsurile ei erau aceleaşi. Monosilabice, tăceri sau mormăieli

evazive.

— O să-ţi zic ceva să te lase cu gura căscată, Lituma. Până şi tu crezi despre *dona* Adriana că e o grăsună, aşa-i? Ei bine, te înşeli. E o femeie bine împlinită, ceea ce-i cu totul altceva.

Când o să înceapă locotenentul? Cum va proceda? Până una-alta, Li-tuma şedea ca pe jăratic, împărţit între surpriza şi admiraţia ce i le stâr-neau dibăciile şefului său. Nu se îndoia nici o clipă că locotenentul Silva era la fel de avid ca şi el să descurce misterul morţii lui Palomino Molero. Fusese, cu o seară înainte, martorul excitaţiei prilejuite de anonimă. Şeful, adulmecând hârtia ca un copoi prada, decretase: „Nu-i renghi, nu-i plasă. Miroase a chestie valabilă. Musai să mergem la Amotape."

— Ştii care-i diferenţa între o grăsună şi o femeie bine împlinită, Litu-ma? Grăsuna e fleşcăită, cu cărnuri atârnându-i, bleaga. Pui mâna şi ţi se înfundă ca într-o materie brânzoasă. Te simţi păcălit, decepţionat. Femeia bine împlinită e zdravănă, plinuţă, are tot ce-i trebuie şi ceva pe deasupra. Totul, unde se cuvine să fie. Este bine drămuită şi perfect proporţionată. Atingi şi rezistă, atingi şi-ţi sare mâna înapoi, ricoşează. E mereu ceva în plus, generos din prea-plin, te saturi şi mai laşi şi la alţii.

În drum spre Amotape, în vreme ce soarele deşertului le sfredelea chi-piele, locotenentul o ţinuse una şi bună numai despre anonimă, lansând presupuneri peste presupuneri, despre locotenentul Dufo, colonelul Min-dreau şi fiica acestuia. Nu-i tăcuse gura o clipă. Dar, de când intraseră în coliba *donei* Lupe, curiozitatea vie a locotenentului Silva faţă de tot ce ţi-nea de Palomino Molero parcă se eclipsase. Cât durase masa, nu făcuse decât să meliţeze despre numele Amotape sau (ce să mai vorbim!) despre *dona* Adriana. Şi asta strigând cât îl ţinea gura, nepăsându-i că *dona* Lupe era acolo de faţă şi că-i auzea toate picanteriile. Lasciv, de!

— Asta-i deosebirea dintre grăsime şi muşchi, Lituma. Grăsuna e doar osânză. Pe când bine-împlinita e un mănunchi de muşchi. Nişte ţâţe pie-troase îs tot ce poate fi mai grozav pe lume, mai grozav chiar decât mâncă-rica asta a *donei* Lupe. Nu te râde, Lituma, ascultă-mă pe mine că ştiu eu ce spun. Tu nu te pricepi la asta, dar eu da, şi încă cum! Află că un fundu-leţ tare şi musculos, nişte pulpe pietroase, niscai umeri şi şolduri de feme-ie trupeşă sunt bucate pentru prinţi, regi şi generali. Oho,

Doamne Sfinte! Oho-ho-ho! Aşa-i tipa mea din Talara, Lituma. Nu-i grăsană, ci straşnic împlinită. O femeie cu muşchi, *carajo.* După asta mă dau eu în vânt.

Jandarmul râdea, disciplinat, dar *dona* Lupe asculta toate pălăvrăge-lile ofiţerului, foarte serioasă, scrutându-i. „Aşteptând", gândea Lituma, „învederat că stă şi ea ca pe ghimpi", cum stătea şi el. Când naiba s-o ho-tărî locotenentul să înceapă? S-ar fi zis că nimic nu-l grăbea, avea tot timpul la dispoziţie. Dă-i şi dă-i cu veşnica lui ţăcăneală, grăsana.

— Te vei fi întrebând: bun, da' de unde ştie locotenentul că *dona* Adrianita e împlinită bine, nu grasă? A atins-o el mai cu dinadinsul? Nu prea, Lituma, ăsta-i baiul, nu prea, ci abia-abia. Mda, abia-abia, mai în treacăt, mai la înghesuială. Fleacuri, recunosc, ai tot dreptul să gândeşti cum gândeşti. Numai că eu am văzut-o, Lituma. Ţin' te bine, acum o să afli secretul. Am văzut-o scăldându-se, în combinezon. Acolo, pe plaja aia mică unde se duc să facă baie femeile din Talara, special să nu le vadă bărbaţii, aia de după far, plină cu pietre şi stânci, aia de lângă movila crabilor. Te-ai prins? De ce crezi tu că mă car zilnic pe la cinci, luându-mi binoclul şi pă-călindu-te cum că m-aş duce să beau o cafeluţă la Hotel Royal? De ce crezi tu că mă aburc pe movila ce domină plaja aia mică? Cum de ce, Lituma! Ca să-mi văd nimfa, mă, cum se scaldă în cămăşuţa ei roz. Dă-ţi seama, de cum se udă cămăşuţa parcă o văd goală, Lituma. Doamne Sfinte, stro-peşte-mă cu apă, *dona* Lupe, că iau foc! Stinge iute incendiul din mine! A-bia atunci se vede ce înseamnă un trup bine împlinit, Lituma. *Ay, ay!* Fe-sele tari, ţâţele piatră, numai muşchi din cap până-n picioare. Într-o zi o să te iau cu mine şi o să ţi-o arăt. O să-ţi împrumut binoclul meu. Şi-a-tunci să vezi, Lituma!, o să rămâi saşiu. Abia atunci ai să-mi dai dreptate. O să vezi cel mai nurliu trup din Talara. Da, Lituma, eu unul nu-s gelos, cel puţin pe subordonaţi. Dacă te porţi frumos, într-o bună zi te iau cu mi-ne la movila crabilor. O să rămâi crăcănat de fericire c-ai văzut cu ochii tăi o asemenea zdrahoană.

Parcă ar fi uitat cu desăvârşire ce anume venise să facă la Amotape, *so carajo*! Dar tocmai când nerăbdarea începu să-l scoată din minţi pe Lituma, locotenentul Silva, deodată, amuţi. Îşi scoase ochelarii cu lentile fumurii — jandarmul văzu că şeful lui avea pupilele strălucitoare şi privi-rea tăioasă —, îi şterse bine cu batista şi îi puse la loc pe nas. Apoi cu mult calm îşi

aprinse o ţigară. Glăsui cu o voce înceată, dulceagă:

— Am să vă reţin numai o clipă, *dona* Lupe. Poftiţi, poftiţi, aşezaţi-vă lângă noi câteva momente. Avem ceva de discutat, nu?

— Despre ce? — şopti femeia, cu dinţii clănţănindu-i.

Începuse să tremure ca scuturată de friguri. Lituma se surprinse dârdâind şi el.

— Despre Palomino Molero, păi cum, *dona* Lupe, despre ce altceva! — îi surâse cu toată dantura locotenentul Silva. Că doar n-oi vorbi cu dum-neata despre amoraşul meu din Talara, despre dolofănioara mea iubită, nu? Hai, hai, poftim. Ia puţin loc aici.

— Nu ştiu despre cine vorbiţi — se bâlbâi femeia, schimbată la faţă. Se aşează ca un automat pe taburetul pe care i-l arăta locotenentul. Se scofâlcise la chip dintr-o dată şi părea încă şi mai slabă decât înainte. Făcând o schimă ciudată, ce îi strâmba gura, repetă: Mă jur că nu ştiu cine e.

— Cum să nu ştii mata cine-i Palomino Molero, *dona* Lupe! — o mus-tră locotenentul Silva. Nu mai zâmbea deloc, ci vorbea pe un ton rece şi dur, care îl surprinse pe Lituma. Acesta gândi: „Da, da, în sfârşit om afla ce s-a întâmplat". — E elevul de la aviaţie asasinat la Talara. Ăl de l-au ars cu ţigările şi l-au spânzurat de-un pom. Ăl de i-au vârât un ţăruş în anus. Palomino Molero, un pirpiriu care cânta bolerouri. A fost aici, în casa asta, unde ne aflăm dumneata şi cu mine. Chiar nu vi-l mai amintiţi?

Lituma văzu că femeia căsca mari şi ochii şi gura. Dar nu proferă un cuvânt. Rămase aşa, descompusă, tremurând. Una din fetiţe începu să se smiorcăie.

— O să vă vorbesc pe şleau, doamnă — locotenentul slobozi o gură de fum şi păru să se distragă, urmărind volutele. Continuă pe neaşteptate, sever: Dacă n-o să ne ajutaţi, dacă n-o să ne răspundeţi la întrebări, sin-gură vă veţi vârî într-un bucluc de unde nu vă mai scoate nimeni. V-o spun de la obraz, cu cuvinte tari, ca să înţelegeţi că nu-i de glumit. Nu ţin deloc să vă arestez, să vă duc la Talara, să vă bag la pârnaie. Nu ţin să vă petreceti restul zilelor la închisoare, ca tăinuitoare şi complice a unei crime. Vă asigur că nu doresc să vă văd îndărătul gratiilor, *dona* Lupe.

Fetiţa se smiorcăia mai departe şi Lituma, ducând un deget

la buze, îi făcu semn să tacă. Ea scoase limba la el şi îi zâmbi.

— Or să mă omoare — gemu femeia, rar.

Dar nu plângea. În ochii ei uscaţi se citeau ură şi teamă animalică. Lituma nu cuteza nici să respire, i se părea că de se va mişca ori de va face vreun zgomot o să declanşeze ceva cumplit. Văzu că locotenentul Silva, cu mişcări foarte încete, îşi deschidea tocul armei, îşi scoase pistolul şi îl puse pe masă, dând la o parte resturile mâncării. Îi mângâie metalul rece, în timp ce vorbea:

— Nimeni n-o să vă clintească un fir de păr, *dona* Lupe. Cu condiţia să ne spuneţi adevărul. De-o fi nevoie, drăcovenia asta vă va apăra, n-aveţi grijă.

Răgetul înnebunit al unei măgăriţe risipi, în depărtare, liniştea din exterior. „A pătruns-o masculul", gândi Lituma.

— M-au ameninţat, mi-au zis „dacă deschizi gura crapi", urlă femeia, ridicând braţele. Îşi afundă faţa în mâini şi se contorsionă din cap până-n picioare. I se auzeau dinţii clănţănind. Ce vină am eu!, ce-am făcut eu, *senor* ? N-am voie să mor, să-mi las fetele pe uliţe. Pe omul meu l-a călcat un tractor, domnule.

Copiii ce se jucau pe jos se întoarseră auzind-o ţipând, dar, după câ-teva clipe, nu se mai uitară la ea şi îşi reluară jocul. Fetiţa care se smior-căia ajunsese în patru labe până pe pragul bordeiului. Soarele îi înroşi părul, pielea. Îşi sugea degetul.

— Şi ei mi-au arătat pistoalele; eu acum de cine să ascult, de dum-neavoastră sau de ei? — urlă femeia.

Dădea să plângă, se schimonosea a plâns, îşi frângea braţele, dar ochii îi erau tot uscaţi. Se lovi cu pumnul în piept şi îşi făcu semnul crucii.

Lituma aruncă o iute ochire afară. Nu, ţipetele femeii nu-i alarmaseră pe vecini. Prin golul uşii şi crăpăturile dintre scânduri se vedeau poarta închisă a bisericuţei San Nicolas şi piaţa centrală pustie. Copiii, care până mai adineauri alergau şi băteau mingi de cârpă împrejurul chioşcului din lemn, nu mai erau acolo. Gândi: „I-au luat de-aici, i-au ascuns. Părinţii, negreşit, i-au apucat de ceafă şi i-au băgat cu de-a sila în colibe, să n-au-dă, să nu vadă ce se va întâmpla aici." Asta înseamnă că toţi ştiau ce-a fost cu Palomino Molero; toţi fuseseră martori. Misterul era pe cale să se lămurească, nu mai încăpea îndoială.

— Calmaţi-vă, s-o luăm cu încetul, nu ne grăbeşte nimeni —

zise lo-cotenentul. Însă tonul lui, spre deosebire de cuvinte, nu ţinea s-o linişteas-că, dimpotrivă, să-i sporească teama. Era un ton rece şi ameninţător: N-o să vă omoare nimeni, e clar?, nimeni n-o să vă caute pricină. Mă pun eu chezaş. Cu condiţia să-mi vorbiţi fără tertipuri. Şi să-mi ziceţi tot adevărul.

— Nu ştiu nimic, nu ştiu nimic, mi-e frică, Doamne Sfinte — se văicări femeia. Dar din expresia ei, din neajutorarea ei, se vedea cât colo că ştia totul şi că nu găsea în ea puterea de a refuza să vorbească. Vino-mi în aju-tor, San Nicolas.

Se închină de două ori şi îşi sărută degetele împreunate.

— De la început! — ordonă locotenentul. Când şi de ce a venit aici Palomino Molero? De când îl cunoaşteţi?

— Nu-l cunoşteam, nu-l văzusem în viaţa mea — protestă femeia. Vor-bea când prea tare, când prea încet, de parcă şi-ar fi pierdut controlul asu-pra gâtlejuâui, şi îşi rotea înnebunită ochii. Nu i-aş fi dat patul să doarmă aici, de n-ar fi fost fata. Îl căutau pe paroh, pe Părintele Ezequiel. Dar lip-sea. Lipseşte mai tot timpul, e mereu pe drumuri.

— Fata? — îi scăpă lui Lituma.

O căutătură aspră a locotenentului îl făcu să-şi muşte limba.

— Fata — dârdâi *dona* Lupe. Da, ea. Atâta m-au rugat, că mi s-a făcut milă. Nu pentru bani am făcut-o, *senor,* deşi unul Dumnezeu ştie câtă ne-voie am de ei. Pe omul meu l-a călcat tractorul. Nu v-am spus? Mă jur pe viul Dumnezeu care ne vede şi ne aude de-acolo de sus, şi pe San Nicola-sito mă jur, că-i pa-tronul nostru. Ei nici n-aveau bani. Poate doar de plătit mâncarea, poate, dar de altceva, nu. Patul li l-am dat gratis. Pentru că vo-iau să se cunune. Din milă, că prea necopţi erau; nişte copii, dar tare mai erau îndrăgostiţi, *senor.* Cum să-mi treacă prin cap c-o să se sfârşească totul rău! Ce Ţi-am făcut eu, păcătoasa, Doamne Sfinte, ca să-mi trimiţi asemenea năpastă!

Locotenentul, lansând rotocoale de fum şi fulgerând-o pe femeie prin ochelarii fumurii, aşteptă ca *dona* Lupe să-şi facă cruce, să-şi frece braţele până la jupuire şi să-şi lovească faţa cu pumnii strânşi ca într-o încercare de a se desfigura.

— Eu ştiu că dumneata eşti femeie cumsecade şi că n-ai nici un a-mestec, mi-am dat seama de cum am intrat — zise, pe acelaşi ton. Nu-ţi face griji, continuă! Câte zile au stat aici turturelele?

Răgetul obscen deşiră din nou dimineaţa, mai aproape, şi

Lituma auzi de asemenea un galop. „Şi-a terminat treaba masculul", deduse.

— Numai două — răspunse *dona* Lupe. Au rămas să-l aştepte pe pa-roh. Dar Părintele Ezequiel era dus din sat. Că mereu pleacă şi nu-i dai de urmă. Zice că se duce să boteze şi să însoare oamenii din fermele de pe podişurile înalte, că se duce la Ayabaca fiindcă îi este foarte devotat Hris-tului Captiv, dar cine ştie! Lumea pălăvrăgeşte, că prea umblă brambura. Eu le-am zis, nu-l mai aşteptaţi, poate să lipsească o săptămână, zece zile, cine ştie. Erau cât pe ce să plece în dimineaţa următoare, la San Jacinto. Era în zi de duminică şi chiar eu i-am sfătuit să se ducă acolo. În fiecare duminică, un părinte din Sullana vine la San Jacinto ca să slujească. El putea, aşadar, să-i căsătorească în capela cea mică a fermei. Asta îşi do-reau şi nimic altceva, un preot care să-i cunune. Aici, degeaba aşteptau, le-am zis. Plecaţi, plecaţi la San Jacinto.

— Dar turturelele n-au mai apucat să plece în duminica aceea — o întrerupse locotenentul.

— Nu — se înecă *dona* Lupe. Amuţi şi îl privi în ochi pe ofiţer, apoi pe Lituma şi din nou pe locotenent. Tremura toată, clănţănea din dinţi.

— Fiindcă... — o ajută ofiţerul, silabisind.

— Fiindcă au venit după ei sâmbătă seara — se tăinui ea, cu ochii ieşindu-i din cap.

Nu se întunecase încă. Soarele era o minge de foc printre eucalipţi şi roşcovi, tinicheaua de pe unele case răspândea limbi de jăratic o dată cu înstăpânirea apusului, când, deodată, ea, care bucătărisea aplecată peste gura cuptorului, văzuse automobilul. Părăsind şoseaua, o luă spre Amo-tape şi, hurducându-se, pârâind, stârnind nori de praf, ajunse drept în piaţă. *Dona* Lupe nu-şi luă ochii de pe ei, văzându-i cum se apropie. Ei, la rândul lor, o simţiră şi o văzură. Dar n-o luară încă în seamă, până când nu frânară lângă biserică.

— Şedeau aici, unde v-arăt eu, sărutându-se. Doamne, ce se mai pupau! Toată ziua, giugiulindu-se. Da' terminaţi odată, gata, ce exemplu daţi copiilor! Mai bine staţi şi voi de vorbă sau cântaţi.

— Asta pentru că el cânta frumos, nu? — susură locotenentul, încu-rajând-o să vorbească. Bolerouri, mai ales?

— Şi valsuri şi *tonderos* — încuviinţă femeia. Suspină atât

de tare, încât Lituma tresări. Ba până şi *cumananas,* ştiţi, cântecul acela în care perechea se înfruntă. Grozav cânta, simpatic mai era.

— Vasăzică maşina a intrat în Amotape şi dumneata ai văzut-o de cum a intrat — îi aminti locotenentul. Ei au luat-o la fugă? S-au ascuns?

— Ea a vrut să fugă, să se ascundă. Îl speria zicându-i: „Fugi, iubite, încearcă să scapi, iubite, fugi, fugi, nu sta, nu vreau să..."

„Nu, iubito, nu se poate, dă-ţi seama singură, ai fost a mea, am petre-cut două nopţi împreună, îmi eşti nevastă de-acum. Nimeni nu ne mai poate sta în cale. Vor trebui să cedeze înaintea iubirii noastre. Nu plec, nu fug. O să-l aştept, o să-i vorbesc."

Dar ea, îngrozită: „Fugi, fugi, or să te, nu ştiu ce-or să-ţi facă, ascun-de-te, eu îi ţin în loc, nu vreau să te omoare, iubite."

Era într-atât de îngrozită încât şi *dona* Lupe se speriase de moarte:

„Cine-s ăştia? — îi întrebase, arătând spre automobilul mânjit de noroi, spre siluetele ce coborau şi se profilau, întunecate, fără feţe, pe orizontul incendiat. Ce caută? Doamne Sfinte, Dumnezeule, ce au de gând?"

— Cine erau, *dona* Lupe? — lansă câteva rotocoale de fum locotenen-tul.

— Cin' să fie — murmură femeia, aproape printre dinţi, cu o furie care o făcu să-şi uite de teamă. Cine, dacă nu de-alde voi ăştia.

Locotenentul Silva nu-şi pierdu cumpătul:

— Noi ăştia? Jandarmeria, adică? Poate vrei să spui Poliţia Aeronau-tică, tipii de la Baza aeriană din Talara. Nu?

— Voi ăştia, voi în uniforme — şopti femeia, din nou temătoare. Nu-i tot aia?

— Nu prea e, de fapt — zâmbi locotenentul Silva. Dar nu-i nimic, con-tinuaţi.

Şi chiar atunci, fără a pierde un cuvinţel din revelaţiile *donei* Lupe, Lituma îi văzu. Şedeau acolo, ferindu-se de soare sub acoperişul de rogo-jini, unul lângă altul, lipiţi, cu degetele înlănţuite, cu o clipă înainte ca nenorocirea să se abată asupra lor. El îşi aplecase capul cu bucle negre şi scurte pe umărul fetei şi, atingându-i urechea, îi cânta. *Două suflete ce-n lume le*

uneşte Dumnezeu // două suflete-îndrăgite, asta eram tu şi eu. Zguduită de tandreţea şi delicateţea cântecului, ea avea ochii umezi şi, ca să audă mai bine melodia sau din cochetărie, ridica puţin din umăr şi-şi încrunta uşor feţişoara de fată îndrăgostită. Nu mai citeai nici urmă de antipatie, nici de aroganţă, în acele trăsături adolescentine îndulcite de iubire. Lituma se simţea ca strivit de o tristeţe sfâşietoare şi vedea apă-rând, pe unde precis c-a apărut şi s-a apropiat, anunţat de mugetul moto-rului, în nori de colb gălbui, automobilul purtătorilor de uniformă. Străbă-tea printre bulucul de case din Amotape la căderea serii şi, după un şir de clipe atroce, se oprea la câţiva metri de aceeaşi colibă fără uşă în care se aflau ei acum. „Probabil însă că măcar în cele două zile petrecute aici a fost foarte fericit", gândi. — Doar două? — întrebă locotenentul. Lituma se miră, văzându-şi şeful atât de mirat.

Evita să-l privească în lumina ochilor, dintr-o obscură superstiţie.

— Doar două — repetă femeia, speriată, nesigură. Se uită încruntată în lături, ca revizuindu-şi datele memoriei spre a-şi da seama unde s-a înşelat. Două persoane, da.

Atât. S-au dat jos şi jeep-ul a rămas gol. Căci maşina era un jeep, acuma se vedea. Nu erau decât doi oameni, sunt sigură. De ce, *senor?*

— Nu, nu-i nimic — spuse locotenentul, storcoşind cu talpa chiştocul aruncat. Îmi închipuisem c-au trimis pe urmele lor cel puţin o patrulă. Se mai înşală omul. Dar dacă ai văzut dumneata doi, doi erau, e clar. Continuaţi, doamnă.

Alt răget o întrerupse pe *dona* Lupe. Se iscă în atmosfera sufocantă a amiezii din Amotape, lung, plin de modulaţii, adânc, focos, seminal şi, cât ai clipi, fetiţele ce se jucau pe jos săriră în picioare şi ieşiră în goană, îm-brâncindu-se sau căzând în patru labe, moarte de râs şi cu sclipiri de şire-tenie. Fugeau după măgăriţă, gândi Lituma, fugeau să vadă cum o încăle-ca masculul care o făcea să ragă în halul acela.

„Eşti bine? — zicea umbra celui mai vârstnic, umbra celui ce nu ţinea un revolver în mână. Ţi-a făcut vreun rău? Te simţi bine?"

Se întunecase în câteva secunde. în puţinul timp cât se scursese îna-inte ca perechea de bărbaţi să ajungă de la jeep la bordei, seara devenise noapte.

„Dacă-i faci ceva, mă omor — vorbise fata, fără să strige, provocatoare, cu călcâiele bine înfipte în pământ, cu pumnii încleştaţi, cu bărbia vibrân-du-i. Dacă-i faci ceva, mă omor. Dar, înainte, voi spune totul lumii întregi. Toţi or să moară de scârbă de tine şi de ruşine, auzindu-mă."

Dona Lupe tremura ca foaia de hârtie: „Ce se întâmplă, *senores,* cine sunteţi, cu ce vă pot fi de folos?, asta-i căsuţa mea modestă, eu nu fac rău nimănui, nu-s decât o biată femeie."

Cel ce ţinea arma, umbra care scapără din ochi de fiecare dată când se uita la băiat — căci bătrânul nu avea ochi decât pentru fată — se apro-piase de *dona* Lupe şi-i înfipsese pistolul între ţâţele fleşcăite:

„Noi nu suntem aici, noi n-am venit, nu existăm — îi ordonase, beat de ură şi mânie. Dacă deschizi gura, crapi ca o căţea turbată. Te omor cu mâna mea. înţeles?"

Ea se lăsase să cadă în genunchi, implorând. Nu ştia nimic, nu înţe-legea. Ce făcuse ea, *senor?* Nimic, nimic, primise doi tineri care-i ceruseră casă şi masă.În numele Domnului, al măicuţei dumneavoastră, *senor,* nu cumva să trageţi, nu cumva să curgă sânge la Amotape.

— Nu cumva ăl tânăr îi zicea ălui mai bătrân „domnule colonel"? — o întrerupse locotenentul Silva.

— De un' să ştiu, domnule! — răspunse ea, încercând să-şi aminteas-că. Se dădea de ceasul morţii dibuind după cuvintele cele mai nimerite, mai favorabile ei: Domnule colonel? Ăl tânăr ălui mai bătrân? Poate da, poate nu. Eu nu-mi amintesc aşa ceva. Eu mi-s sărmană şi proastă, *şeilor.* Eu nu mi-am dorit să trec prin ce-am trecut, dar ce-i poţi face întâmplării. Ăl cu pistolul mi-a zis că, dacă voi deschide gura şi voi povesti ce vă poves-tesc acu', o să se întoarcă să-mi tragă un glonţ în cap, unul în burtă şi încă unul în... între picioare. Acu' eu ce mă fac, ce mă fac! Mi-am pierdut omul, mi l-a călcat tractorul. Am şase copii şi-abia de le dau ceva de mâncare. Treişpe am avut, dar şapte mi-au murit. Dacă mă omoară, mor şi ăilalţi şase. Şi-apăi drept e asta?

— Cel ce ţinea revolverul în mână era sublocotenent? — insistă loco-tenentul. Avea un galon pe epoleţi? Şi-un singur însemn la chipiu?

Lituma se gândi că există transmiterea gândurilor. Şeful lui punea exact întrebările pe care el însuşi le-ar fi pus. Era sleit de-

atâta concen-trare şi simţea ceva ca o ameţeală vertiginoasă.

— N-am habar de-aşa ceva! — aproape că urlă femeia. Nu mă încurcaţi şi mai rău, aoleo, vă rog, nu-mi puneţi întrebări încuietoare. Ce-i aia sublocotenent, ce-i aia?

Lituma o auzea, dar îi vedea din nou, cu claritate, în pofida umbrelor albăstrii ce în-văluiseră Amotape. *Dona* Lupe, în genunchi, se smiorcăia şi gemea la picioarele tânărului frenetic şi aţâţat, colo, între bordei şi străduţă; bătrânul se uita cu amărăciune, durere, dezolare, la fata provocatoare, care îl apăra cu toată fiinţa ei pe pirpiriu şi nu-l lăsa pe acesta nici să înainteze, nici să li se adreseze celor nou-veniţi. Vedea cu ochii lui cum sosirea străinilor îi măturase de pe uliţi şi-i înmormântase prin case, ca şi acuma, pe copiii şi pe bătrânii, ba până şi pe câinii şi caprele din Amotape, cu toţii îngroziţi să nu se trezească amestecaţi în cine ştie ce blestemăţie. „Tu taci, tu nu vorbi, cine te crezi, cu ce drept, tu n-ai ce căuta aici — zi-cea fata, acoperindu-l, protejându-l, îndepărtându-l, ţinându-l, împiedi-cându-l să avanseze, să vorbească. Şi, în acelaşi timp, continua să ame-ninţe umbra celui mai în vârstă: Mă omor şi spun totul tuturor."

„Eu o iubesc din tot sufletul, eu sunt cinstit, îmi voi închina viaţa s-o ador şi s-o fac fericită" — se bâlbâia sfrijitul.

Nu putea, orice ar fi făcut, să dea la o parte scutul format de trupul fetei şi să iasă mai la iveală. Umbra bătrânului nu se întorcea nici acum spre el; rămăsese concentrată numai şi numai asupra fetei, ca şi cum în Amotape, în lumea întreagă, nu exista decât ea. Dar cel tânăr, auzindu-l, se răsucise pe jumătate şi se năpustise la el, blestemând printre dinţi, cu revolverul ridicat ca pentru a i-l încrusta în cap. Fata se interpunea, luptând, şi-atunci umbra celui bătrân, seacă şi tăioasă, ordonase o singură dată: „Calm". Celălalt ascultase numaidecât.

— Atâta a spus, „Calm"? — întrebă locotenentul Silva. Sau: „Calm, Dufo"? Sau: „Calm, sublocotenent Dufo"?

Asta nu mai era transmiterea gândurilor, era de-a dreptul o minune. Superiorul lui punea întrebări folosind aceleaşi cuvinte care îi veneau pe limbă lui Li turna.

— Eu nu ştiu — se jură *dona* Lupe. N-am auzit nici un nume. Am aflat că-l chema Pa-lomino Molero doar când i-am văzut pozele în „El Tiempo" din Piura. L-am recunoscut pe loc. Mi s-a rupt inima, *senor.* El e, el, flăcăul ăla care a furat-o pe fată şi a

adus-o la Amotape. Nici atunci n-am ştiut, nici acum, cum o chema pe ea sau cum îi chema pe domnii de-au venit după ei. Da' nici că vreau să ştiu. Să nu-mi spuneţi, vă rog, chiar dacă dumneavoastră îi ştiţi. Doar v-am spus totul, nu? Să nu-mi spuneţi numele alea!

„Nu te speria, nu ţipa, nu mai spune prostiile astea — zicea umbra celui în vârstă. Copila mea, copila mea scumpă. Cum e cu putinţă să mă ameninţi? Să te omori tu, tu?"

„Dacă-i faci ceva, dacă te-atingi de el cu un singur deget..." — îl în-fruntase fata.

Pe cer, în spatele vălului siniliu, umbrele sporeau şi apăruseră pri-mele stele. Câteva opaiţe începeau să licărească printre scândurile, stu-furile şi chirpiciul din care era plămădit Amotape.

„Mai degrabă îi întind mâna şi din toată inima îi spun: «Te iert»" — murmura umbra celui mai în vârstă.

Într-adevăr, întinsese braţul, deşi tot nu se uita încă la el. *Dona* Lupe simţise că reînvie. Văzuse că îşi dădeau mâna. Băiatul abia de îngăima ceva.

„Eu vă jur că, eu voi face tot ce — se îneca de emoţie: — ea e lumina vieţii mele, e tot ce poate fi mai sfânt, ea..."

„Şi voi doi la fel, imediat, strângeţi-vă mâna — ordonase umbra celui mai vârstnic. Fără gânduri ascunse. Fără şefi şi subordonaţi. Fără. Ci doar ca doi bărbaţi, trei bărbaţi, reglându-şi între ei socotelile, de la egal la egal, cum le stă bine bărbaţilor. Eşti mulţumită acum? Te-ai liniştit, în sfârşit? Gata, vezi, s-a terminat cu neînţelegerea dintre noi. Acum putem pleca de-aici."

Se grăbise să-şi scoată portofelul, din buzunarul de la spate al panta-lonilor. *Dona* Lupe simţise că-i puneau nişte bancnote asudate în mână şi auzise o voce distinsă mulţumindu-i, scuzându-se pentru deranj şi reco-mandându-i să uite totul. Apoi văzuse că umbra celui mai vârstnic ieşea şi se îndrepta spre jeep-ul rămas cu portierele deschise. Dar cel cu pistolul, înainte de a pleca, şi-a mai proptit o dată ţeava în pieptul ei:

„Dacă dumneata deschizi gura, ştii ce te aşteaptă. Adu-ţi aminte."

— Şi pirpiriul şi fata s-au suit aşa, de bunăvoie, în jeep? Şi au plecat cu ei?

Locotenentului nu-i venea să creadă, judecând după mutra

lungă ce o făcuse. Nici Lituma nu părea convins.

— Ea nu voia, n-avea încredere şi a încercat să-l reţină — zise *dona* Lupe. „Să rămânem aici! Nu-l crede, nu-l crede!"

„Lăsaţi prostiile, veniţi odată, scumpa mea — le dădea ghes, din inte-riorul jeep-ului, vocea celui mai în vârstă. E un dezertor, nu uita. Trebuie să se întoarcă. Trebuie să aranjăm chestia asta cât mai repede, să-i cură-ţăm pata asta din dosar. Doar ne gândim şi la viitorul lui, dragă fetiţo. Haideţi odată."

„Da, iubito, are dreptate, ne-a iertat, haidem, să-l ascultăm, ştie el ce spune, hai sus — trăgea de ea băiatul. Eu am încredere în el. Cum să n-am încredere, doar este cine este!"

„Doar este cine este." Lituma simţi cum o lacrimă i se scurgea pe obraz până la colţul gurii. Era sărată, o picătură de apă de mare. O auzea în continuare, ca pe un zvon marin, pe *dona* Lupe, întreruptă din când în când de întrebările locotenentului. Înţelegea vag că *dona* nu le mai poves-tea nimic nou, că îşi deşertase sacul şi că acum nu făcea altceva decât să-şi căineze soarta, să se întrebe ce-o să păţească şi din cauza căror păcate o pedepsea Cerul cu atâta străşnicie, amestecând-o într-o istorie atât de ori-bilă. Uneori, scăpa şi câte un suspin. Dar nimic din ce turuia ea acum nu-l mai interesa pe Lituma. Într-un fel de somnambulism, când şi când i se năzărea pe dinaintea ochilor fericita pereche, bucurându-se din plin de luna-i de miere prematrimonială pe umilele străduţe din Amotape: el, un pârlit de metis *cholos* din mahalaua Castilia; ea, o albă de familie bună. Dragostea nu cunoaşte oprelişti, zicea valsul. În cazul lor, fusese adevărat; dragostea năruise prejudecăţile sociale şi rasiale, umpluse prăpastia eco-nomică. Dragostea ce pesemne c-au simţit-o unul pentru altul fusese ne-greşit intensă, arzătoare, nestăvilită, dacă i-a împins să facă ce au făcut. „N-am încercat niciodată o asemenea iubire", gândi. „Nici măcar atunci când m-am îndrăgostit de Meche, iubita lui Josefino." Nu, el se aprinsese de câteva ori, ce-i drept, dar fuseseră doar capricii ce se potoleau parcă de la sine, după ce femeia îi ceda sau rezista atât de mult încât obosea el primul. Însă nicicând o pasiune nu i se păruse atât de impetuoasă încât să-şi rişte pentru ea viaţa, cum făcuse sfrijitul, sau să înfrunte pentru ea întreaga lume, cum făcuse fata. „Probabil că nu mi-a fost scris să mă nasc ca să gust din adevărata dragoste", gândi. „Pesemne că tot petrecându-mi viaţa printre molii, cu Neînvinşii, mi s-a curvit

până şi inima, de n-am fost în stare să iubesc o femeie cum a făcut-o pârlitul."

— Eu ce m-oi face de-acu înainte, *senor?* — o auzi pe *dona* Lupe im-plorând. Daţi-mi un sfat, măcar.

Locotenentul, în picioare, întreba cât costau mâncarea şi băutura consumate. Când femeia răspunse nimic, nimic, el insistă. Că nici vorbă, *senor a,* el nu era unul din poliţaii aceia mâr- lani şi plini de ifose, el plătea tot ce consuma, fie că se deplasa în interes de serviciu, fie că nu.

— Dar vă rog, spuneţi-mi măcar ce să fac acuma — se rugă îngrijorată *dona* Lupe. Şedea cu palmele lipite, ca la rugăciune. Or să mă omoare ca pe bietul băiat. Nu vă daţi seama? Nu ştiu unde să mă duc, n-am unde. Nu v-am spus eu totul, aşa cum mi-aţi cerut? Ziceţi-mi ce să fac acum.

— Să staţi liniştită, *dona* Lupe — zise locotenentul, afabil, lăsându-i banii datoraţi lângă clondirul de *chicha* din care băuse. N-o să vă omoare nimeni. Nimeni n-o să vină să vă facă vreun rău. Continuaţi-vă viaţa ca şi până acum şi uitaţi tot ce-aţi văzut, ce-aţi auzit şi ce ne-aţi povestit. Fiţi pe pace. La revedere.

Duse două vârfuri de deget la viziera chipiului, într-un gest de bun-rămas care îi era obişnuit. Lituma se sculă şi el în picioare, grăbit, şi, uitând s-o mai salute pe stăpâna locantei, îl urmă. Ieşitul la aer liber, cu şocul unui soare vertical, fără apărătoarea rogojinilor şi a scândurilor, fu ca o scufundare în infern. După nici câteva clipe, îşi simţea cămaşa kaki udă leoarcă şi ţeasta vâjâindu-i. Locotenentul Silva înainta cu o aparentă uşurinţă; lui, în schimb, i se afundau pantofii în nisip şi mergea anevoie. Străbăteau o stradă sinuoasă, strada principală din Amotape, în direcţia locurilor virane şi a şoselei. Din mers, cu coada ochiului, Lituma desluşea ciorchinii umani dindărătul parilor sau şipcilor căscioarelor, privirile curi-oase şi neliniştite ale sătenilor. Văzându-i sosind, se ascunseseră, speriaţi de poliţie şi, era încredinţat, de cum vor părăsi ei Amotape, se vor repezi claie peste grămadă la bordeiul *donei* Lupe ca s-o întrebe ce s-a întâmplat, ce i-au zis, ce i-au făcut. Mergeau tăcuţi, cufundaţi în gândurile lor, loco-tenentul cu doi sau trei paşi înainte. Când treceau prin faţa ultimelor coş-melii ale aşezării, o potaie râioasă se dădu la ei arătân-du-şi colţii. Pe în-tinderea de nisip, şopârle iuţi apăreau şi dispăreau cât ai clipi, printre pie-tre. Lituma se gândi că, prin pustietăţile acelea, precis erau şi

vulpi. Pirpi-riul şi fata, în cele două zile cât s-au refugiat la Amotape, desigur că le auzeau urlând noaptea, când se apropiau, înfometate, să dea târcoale ţarcurilor cu capre şi găini. S-o fi speriat tare fata, auzindu-le zgomotele? S-o fi lipit de el, tremurând, căutând protecţie, şi el o fi liniştit-o şoptindu-i cu duioşie în auz? Ori, în marea lor iubire, or fi fost, nopţile, atât de fermecaţi unul de altul, atât de absorbiţi, în-cât nici nu auzeau zgomotele lumii? Or fi făcut dragoste întâia oară aici, la Amotape? Sau înainte, poate pe nesfâr-şita întindere de nisip dimprejurul Bazei aeriene de la Piura?

Când ajunseră la buza fâşiei de asfalt a şoselei, Lituma era ud din cap până-n picioare, ca şi cum ar fi fost aruncat îmbrăcat într-un şanţ de iri-gaţii. Văzu că şi pantalonii verzi ai locotenentului Silva şi cămaşa lui crem prezentau mari rotocoale de sudoare şi că fruntea îi era brobonită de pică-turi. Nu se vedea nici un vehicul, nimic. Şeful lui, într-un gest de resemnare, ridică din umeri. „Răbdare", murmură. Scoase un pachet de Inca, îi întinse o ţigară lui Lituma şi îşi aprinse şi el una. Câtva timp fumară în tăcere, crăpând de căldură, gândind, observând năzările de lacuri şi iz-voare şi mări drept în faţa lor, iscate de reverberaţiile încinse ale nesfâr-şitu-lui întins de nisip. Primul camion ce trecu în trombă spre Talara nu se opri, în ciuda gesturilor frenetice pe care amândoi le făcură cu chipiele.

— La Abancay, unde am fost repartizat imediat după absolvirea Şcolii de ofiţeri, aveam un şef căruia nu i-ai fi putut face figura asta. Era căpitan şi, dacă păţea aşa ceva, ştii ce făcea, Lituma? Scotea revolverul şi trăgea în cauciucuri. Locotenentul se uită cu amărăciune după camionul ce se îndepărta. Noi îi ziceam Căpitanul Găoază, că tare era fustangiu. Nu-ţi vine să faci la fel, cu porcul ăla de câine?

— Ba da, dom' locotenent — murmură Lituma, distrat.

Ofiţerul îl privi, plin de curiozitate.

— Eşti foarte impresionat de cele auzite, aşa-i?

Jandarmul încuviinţă.

— Tot nu-mi vine a crede că ce ne-a spus *dona* e adevărul adevărat. Că s-au întâmplat atâtea în gaura asta blestemată.

Locotenentul făcu să zboare chiştocul cu un bobârnac până de cealal-tă parte a pistei şi, cu batista-i udă leoarcă, îşi şterse încă o dată fruntea şi gâtul.

— Mda, ne-a spus nişte chestii trăsnet — recunoscu.

— N-aş fi crezut niciodată c-aşa s-au petrecut lucrurile — zise Lituma. Multe mi-am închipuit eu. Dar asta, nu.

— Vrei să spui că tu ştii ce s-a întâmplat pân' la urmă cu sfrijitul, Li-tuma?

— Bun, mai mult sau mai puţin, dom' locotenent — bolborosi jandar-mul. Şi, cu oarecare teamă, adăugă: Dumneavoastră, nu?

— Eu încă nu — zise ofiţerul. Asta-i încă o chestie pe care trebuie s-o bagi la cap. Nimic nu-i simplu, Lituma. Adevărurile ce-ţi par cele mai ade-vărate, de sar în ochi nu alta, dacă le cumpăneşti tu bine, dacă le priveşti mai îndeaproape, nu mai sunt decât pe jumătate adevăruri, sau chiar de-loc.

— Bun, aşa o fi, nu zic nu — murmură Lituma. Dar în cazul ăsta, nu-i totul clar?

— Deocamdată, oricât ţi s-ar părea ţie că vorbesc în dodii, eu nici măcar nu-s sigur că cei ce l-au omorât au fost colonelul Mindreau şi loco-tenentul Dufo — zise locotenentul, fără pic de ironie în glas, ci cugetând parcă cu voce tare. Tot ce ştiu e că ei doi şi nu alţii au venit după tineri şi i-au luat. Atât.

— O să vă spun ceva — şopocăi jandarmul, clipind des. Nu asta m-a impresionat cel mai tare. Ci ştiţi ce? Acum ştiu de ce flăcăul s-a înrolat voluntar la Baza din Talara. Ca să fie cât mai aproape de fata pe care o iubea. Nu vi se pare extraordinar să facă cineva aşa ceva? Adică să vină, el care era scutit de armată, şi să se înroleze din proprie iniţiativă, numai din dragoste, ca să se ştie lâ-gă aleasa inimii?

— Mă rog, ce ţi se pare atât de ciudat în asta? — râse locotenentul Silva.

— Nu-i ceva obişnuit — insistă jandarmul. Aşa ceva nu vezi în fiecare zi.

Locotenentul Silva începu să-şi agite braţele spre un vehicul ce se vedea sclipind în depărtare.

— Înseamnă că nu ştii ce-i amorul — îl auzi glumind. Eu m-aş face aviator, soldat prost, preot, gunoier, ba aş mânca şi caca dac-ar trebui, numai să mă văd desfătându-mă cu grăsana mea, Lituma.

VI

— Uite-o, nu ţi-am zis?, uite-o că apare — exclamă locotenentul Silva, cu binoclul aproape înfipt în orbite. întindea, nesăţios, un cap de girafă. Punctuală ca o englezoaică. Bine-ai venit, mămică scumpă. Hai, dezbra-că-te odată, să te pot vedea în lege. Lasă-te pe vine, Lituma, apleacă-te naibii că dacă ne simte face stânga-mprejur.

Lituma se feri îndărătul stâncii lângă care aşteptaseră mai bine de-o jumătate de oră. Să fie *dona* Adriana noruleţul acela de praf, colo departe, stârnit dinspre sectorul de coastă Punta Arena, ori gândurile lui scabroase îl făceau pe locotenentul Silva să aibă vedenii? Stăteau pe movila crabilor, foişor natural peste mica plajă destul de pietroasă, cu ape liniştite, ferită de brizele serii la adăpostul unei faleze prăfoase şi-al mai multor magazii de-ale firmei International Petroleum Company. În spatele lor se desfăşura în evantai golful, cu ambele-i cheiuri, cu rafinăria împănată de tuburi, scări şi turle metalice şi cu dezordinea satului. Cum naiba descoperise lo-cotenentul că *dona* Adriana venea aici să se îmbăieze, după-amiaza târziu, când soarele se înroşea şi căldura se mai astâmpăra? Fiindcă, da, norule-ţul de praf era ea; jandarmul recunoştea acum formele compacte şi mersul cadenţat ale stăpânei bodegii.

— Asta-i cea mai mare dovadă de preţuire pe care i-am arătat-o vreo-dată cuiva, Lituma — murmură locotenentul, fără a-şi dezlipi binoclul de ochi. O să-i vezi dolofanei mele fesele. Îţi dai tu seama? Şi sânii arzulii. Ba poate, c-un dram de noroc, până şi borta ceea a ei cu floci. Ţin'te bine, Lituma, c-ai să crapi. Asta-ţi va fi cadou de aniversare, avansare în grad. Ce baftă pe tine să ai un şef ca mandea, măi omule.

Locotenentul Silva trăncănea ca un papagal de când stăteau acolo, dar Lituma abia de-l auzea. Era mai atent acum la crabi decât la mascările şefului sau la sosirea *donei* Adriana. Movila îşi merita numele: erau cu sutele, poate cu miile. Fiecare din găurelele acelea în pământ era o ascun-zătoare. Lituma, fascinat, îi vedea apărând ca nişte mici pete pământii mişcătoare şi, odată ieşiţi afară, întinzându-se în lung şi în lat până recu-perau acea inimaginabilă formă pe care o aveau, şi luând-o la fugă, pieziş, într-o mişcare atât de confuză încât era cu neputinţă să-ţi dai seama dacă înaintau sau se retrăgeau. „Parcă-am fi noi, în afacerea asta cu Palomino Molero", gândi.

— Tupilează-te, tupilează-te, să nu te vadă — îi ordonă

şeful, cu ju-mătate de gură. Ce minune, omule, a început să se dezbrace.

Îi veni în minte că, învederat, toată movila era perforată de galeriile săpate de crabi. Şi dacă, deodată, ceda? Locotenentul Silva şi cu el s-ar prăbuşi în nişte hăuri întunecoase, nisi- poase, asfixiante, populate cu puhoaie de astfel de cruste vii, înarmate cu cleşti. Înainte de-a pieri, aveau să aibă parte de o agonie de coşmar. Încercă solul. Dur, foarte dur, uf, cu-atât mai bine.

— Atunci, daţi-mi şi mie binoclul — bombăni pe un ton de dojana. Mă invitaţi să mă uit şi, când-colo, vă uitaţi numai dumneavoastră, dom' locotenent. Nu-i frumos.

— Că doar nu degeaba ţi-s şef, măi sulică — zâmbi locotenentul. Uită-te iute. Nu vreau să mi te videzi.

Jandarmul potrivi gradaţiile binoclului adaptându-l vederii lui şi privi. O văzu pe *dona* Adriana acolo jos, lipită parcă de faleză, dezbrăcându-se cât se poate de calm. Oare zăbovea aşa ca să-l întărâte pe locotenent? Nu, mişcările ei aveau lâncezeala şi uitarea de sine ale omului ce se crede la adăpost de orice priviri indiscrete. Îşi împăturise hainele şi se înălţase pe vârfuri să le aşeze pe o stâncă mai proeminentă, unde nu ajungeau stropii zvârliţi de mare. Aşa cum bine îi spusese şeful, purta pe dedesubt un com-binezon roz, scurt şi Lituma îi putu vedea pulpele, groase cât trunchiul de laur, şi sânii ce-i dădeau pe dinafară până aproape de sfârcuri.

— Cine-ar fi zis că, la anii ei, *dona* Adriana este atât de nurlie — se miră sincer.

— Nu te mai holba aşa că mi-o consumi — îl certă aţâţat locotenentul, smulgându-i binoclul, în realitate, chestia a mai prima vine abia acum, când intră în apă. Când combinezonul i se lipeşte de trup şi devine trans-parent. Ăsta nu-i spectacol pentru jandarmi de rând, Lituma. E un *show* pentru gradaţi de la locotenent în sus.

Jandarmul râse, din amabilitate, nu pentru că poantele locotenentu-lui l-ar fi amuzat. Nicidecum: se simţea stingherit şi nerăbdător. Să fie din cauza lui Palomino Molero? Poate. De când îl văzuse tras în ţeapă, răstig-nit şi torturat, printre bolovani, avea senzaţia că nici o clipită nu mai reu-şise să şi-l şteargă din minte. înainte vreme credea că, de cum vor afla cine şi de ce îl omorâseră, va scăpa de umbra lui. Dar acum, deşi cât de cât misterul se mai clarificase, viziunea sumbră a flăcăului îl

însoţea zi şi noapte. „Îmi amărăşti viaţa, rahat de aschimodie ce-mi eşti", gândi. Hotărî ca, la sfârşit de săptămână, să-i ceară permisiune şefului său s-o întindă la Piura. Era zi de plată. O să-i caute pe Neînvinşi şi-o să-i cinstească în legea lui până i-o vedea beţi criţă, la crâşma Haioasei. Atunci, or să-şi încununeze noaptea la Casa Verde, cu moliile. Asta poate l-o mai remonta niţel, 'tu-i maica mă-sii.

— Dolofana mea face parte dintr-o rasă superioară de muieri — susu-ră pofticios locotenentul Silva. Alea de nu poartă chiloţi. Cască ochii mari, Lituma, cască ochii şi vezi avantajele unei femei care bate drumurile vieţii fără chiloţi.

Îi întinse mărinimos binoclul, dar, oricât îşi ageri privirea, Lituma tot nu desluşi mare lucru. *Dona* Adriana se îmbăia lângă ţărm, stropind în dreapta şi-n stânga, plescăind cu palmele şi bucurându-se de mângâierea apei; oricum, printre plescăielile ei şi spuma continuă, adusă de micile valuri, ceea ce se putea ghici din anatomia-i intimă, oricât de transparent i-ar fi fost combinezonul, era o nimica toată.

— Probabil că n-am eu ochii dumneavoastră de şoim sau, mai degra-bă, n-am imaginaţia dumneavoastră înfierbântată, dom' locotenent — i se plânse, înapoindu-i binoclul. Ca să spun drept, tot ce-am văzut a fost spu-ma aia fină.

— Atunci, na, crapă de ciudă — şopocăi locotenentul, ducându-şi iar binoclul la ochi. Eu, în schimb, o văd cum mă vezi, în detaliu. De sus până jos şi de la dreapta la stânga. Şi din faţă, şi din spate. Şi, ca să mă crezi, o să-ţi spun că are flori creţi, ca ai negreselor. Ba pot să-ţi spun şi câţi are, dacă vrei tu neapărat. Fii atent, ca să-ţi dovedesc ţi-i număr unul câte unul.

— Şi mai ce? — zise, din spatele lor, vocea fetei. Lituma căzu în fund. În acelaşi timp, întoarse capul atât de brusc încât rămase cu gâtul sucit. Deşi vedea cu ochii lui că nu era aşa, încă i se părea că vorbise nu o feme-ie, ci un crab.

— Ce alte porcării o să mai debitaţi? — întrebă fata. Şedea cu pumni-şorii în brâu, ca un matador ce-şi înfruntă fiara. Ce alte măscări, în afara celor zise deja? Mai există cuvinte murdare în dicţionar? Le-am auzit pe toate. Nu vă sfiiţi, vă rog, continuaţi. Am văzut în ce hal vă puteţi compor-ta. De-aţi şti câtă silă îmi faceţi.

Locotenentul Silva se aplecă să ridice binoclul ce-i căzuse din mâini auzind-o pe fată. Lituma, încă în fund pe nisip, cu vaga

idee că strivise, căzând, carapacea goală a unui crab, văzu că şeful lui tot nu-şi revenea din surpriză. Ci îşi scutura nisipul de pe pantaloni, încercând să tragă de timp. îl văzu schiţând o vagă plecăciune, îl auzi spunând:

— E primejdios să surprindeţi aşa autorităţile în exerciţiul funcţiunii, domnişoară. Dacă mă-ntorceam fulgerător şi trăgeam?

— În exerciţiul funcţiunii? — îl aţâţă ea, cu un hohot de râs sarcastic. Asta vă e funcţia, să spionaţi femeile la scaldă?

Abia atunci îşi dădu seama Lituma că era fata colonelului Mindreau. Da, Alicia Min-dreau. Inima îi zvâcni în piept. De acolo, de jos, se auzea glasul înfuriat al *donei* Adriana, îi descoperise, bineînţeles, din cauza larmei. Ca în vis o văzu ieşind în patru labe din apă şi fugind aplecată, acoperindu-se pe cât putea cu mâinile, spre haine, pe când îşi scutura pumnul la ei, ameninţându-i.

— Sunteţi nu numai porcoşi, dar şi abuzivi — repetă fata. Poftim ce mai poliţişti! Sunteţi încă mai răi decât zice toată lumea că sunt poliţiştii.

— Movila aceasta este un observator natural, de unde putem desco-peri ambarcaţiunile ce aduc mărfuri de contrabandă din Ecuador — zise locotenentul, cu o asemenea convingere în glas încât Lituma se întoarse spre el să-l privească, picat din nori. Dacă n-o ştiaţi până acum, atunci aflaţi-o, domnişoară. De altfel, insultele unei doamne sunt flori pentru un cavaler. Aşa că, dacă ţineţi neapărat, făceţi-vă cheful, împroşcaţi-ne cu insulte.

Cu coada ochiului, Lituma observă că *dona* Adriana, îmbrăcată la repezeală, cum dăduse Dumnezeu, se îndepărta indignată pe plajă spre Punta Arena. Mişca oţărâtă din şolduri, călca apăsat şi, cu spatele la ei, încă le mai adresa gesturi mânioase. Precis că-i înjura de mamă, asta era clar. Puştoaica rămăsese tăcută, privindu-i, ca şi cum deodată îi pieriseră şi furia şi dezgustul. Era stropită cu tină din creştet pân' la tălpi. Imposibil să-ţi dai seama ce culoare aveau bluziţa-i şi mocasinii din picioare sau panglica din păru-i tuns scurt, prezentau toate acelaşi ton ocru cenuşiu al întinderilor de nisip dimprejur. Lui Lituma i se păru încă mai slăbuţă decât în ziua când o văzuse apărând intempestiv în biroul colonelului Mindreau. Aproape fără piept şi cu şoldurile strâmte, era exact ceea ce şeful lui

numea, dispreţuitor, o femeie-scândură. Cât despre năsucul acela pretenţios, ce părea să dea note tuturor mirosurilor omeneşti, i se păru încă mai semeţ decât data trecută, îi amuşina de undeva de sus, ca şi cum ei doi nici într-un caz n-ar fi trecut examenul. Cât să aibă?, şaisprezece?, optsprezece?

— Ce caută o domnişoară ca dumneavoastră printre atâţia crabi? — zise amabil locotenentul Silva, considerând incidentul ca închis.

Îşi aşeză binoclul în toc şi începu să-şi şteargă tacticos ochelarii fum-urii cu batista.

— E prea departe locul acesta de Baza aeriană, ca să veniţi tocmai pe-aici să vă plimbaţi. Dacă vă muşca o dihanie împuţită din astea? Şi ce-aţi păţit? Vi s-a spart un cauciuc?

Lituma descoperi abia atunci bicicleta Aliciei Mindreau, la fel de mân-jită cu tină, la vreo douăzeci de paşi mai încolo, jos, la poalele movilei. Jandarmul se uita la fată şi încerca să şi-l închipuie lângă ea pe Palomino Molero. Se ţineau de mână, îşi ziceau fleacuri tandre privindu-se beţi de fericire în ochi. Ea, clipind iute din gene ca din aripioare de fluture, îi şoptea la ureche: „Cântă-mi, hai, cântă-mi ceva frumos numai pentru mine." Nu, fir-ar să fie, nu putea, îi era peste poate să şi-i imagineze aşa.

— Tata ştie că l-aţi tras de limbă pe Ricardo — zise brusc, pe un ton tăios; feţişoara ei privea bătăios în sus, şi din ochi cântărea ce efect avuse-seră asupra lor cuvintele pronunţate. Profitând de faptul că era beat, zilele trecute.

Locotenentul rămase la fel de placid. Îşi puse calm ochelarii fumurii şi începu să coboare dâmbul, spre potecă, lăsându-se să alunece ca pe un tobogan. Ajuns jos, îşi scutură bine hainele cu palma.

— Pe locotenentul Dufo îl cheamă Ricardo? — întrebă. Înseamnă că i-oţi fi zicând Ri-chard sau Riky?

— Ştie şi că v-aţi dus la Amotape, s-o descoaseţi pe *dona* Lupe — adă-ugă fata, cu o nuanţă de sarcasm. Era mai degrabă scundă, subţirică, cu nişte forme abia-abia ghicite. Nu se putea spune că era o mândreţe. Să se fi îndrăgostit de ea Palomino Molero numai pentru că era cine era? — Ştie absolut tot ce faceţi şi dregeţi.

De ce vorbea aşa? De ce se exprima în felul acesta, atât de ciudat? Cu-atât mai mult cu cât Alicia Mindreau nu părea să-i

ameninţe, ci, mai curând, să râdă de ei sau să se distreze pe seama lor, ca şi când ar fi pus la cale o şotie. Lituma cobora şi el dâmbul, cu mici salturi prudente, în spatele puştoaicei. Printre pantofii lui fugeau crabii, cu zigzaguri năucitoa-re. Împrejur, cât vedeai cu ochii, nu era ţipenie de om. Tipii de pe la depozite or fi plecat şi ei demult, fiindcă uşile masive erau zăvorite şi nu se auzeau zgomote dinăuntru. Colo jos, în radă, un remorcher brăzda marea, între cheiuri, slobozind inele de fum cenuşiu şi ţipete răguşite de sirenă la intervale tot mai dese. Abia hăt-departe, pe plaja mare, se vedeau forfo-tind ca furnicile grupuri de oameni.

Ajunseră la drumeagul care, şerpuind de la măgură în jos, ducea la reţeaua metalică ce despărţea instalaţiile lui International Petroleum de satul Talara. Locotenentul luă bi-cicleta şi o puse în mişcare acţionând cu o singură mână. Mergeau fără grabă, tustrei unul lângă altul. Sub tălpi scrâşneau pietricele sau câte un crab strivit.

— M-am ţinut după domniile-voastre încă de la Comisariat, şi nu v-aţi dat seama de nimic — zise pe acelaşi ton imprevizibil, pe jumătate furios, pe jumătate zeflemitor. Halal poliţai! La reţeaua de colo n-au vrut să-mi dea drumul, dar i-am ameninţat cu taică-meu şi m-au lăsat să trec. Nici că m-aţi simţit. V-am auzit debitând toate grosolăniile imaginabile, şi tot ni-mic, eraţi în lună. Dacă nu v-aş fi adresat cuvântul, şi-acum puteam să vă spionez nestingherită.

Locotenentul recunoscu c-aşa era, râzând încetişor. Bâţâia din cap, amuzat, luând totul în şagă:

— Când bărbaţii-s numai între ei şi nu-i aude nimeni, mai dau dru-mul şi la măscări — se scuză. Veniserăm în inspecţie, să vedem dacă nu ne pică în mână vreun contrabandist. Nu-i vina noastră dacă anumite sătence aleg locul ăsta ca să se îmbăieze tocmai acum. Astea-s coincidenţe de-ale vieţii. Aşa-i, Lituma?

— Da, dom' locotenent — aprobă jandarmul.

— Oricum ar fi, suntem la ordinele dumneavoastră pentru indiferent ce şi oricând, domnişoară Mindreau — adăugă ofiţerul, îndulcindu-şi vo-cea. Spuneţi, vă ascultăm. Sau preferaţi să stăm de vorbă la Post? Între patru pereţi şi bând o limonadă, discutăm mai bine. Dar trebuie să vă avertizez, ca să nu vă simţiţi dezamăgită, că prăpăditul nostru de Comi-sariat nu-i nici pe departe atât de confortabil ca Baza aeriană a tăticului dum-

neavoastră.

Fata nu spuse nimic. Lui Lituma i se părea că-şi simte sângele curgându-i în vene, lent, gros, roşu-închis, şi-şi auzea pulsul bătând în tâmple. Trecuseră dincolo de reţeaua de sârmă şi jandarmul de serviciu — îl cunoştea, era Lucio Tinoco, din Huancabamba — îl salută milităreşte pe locotenent, iar lui îi făcu pe furiş cu ochiul. Mai erau acolo trei santinele, de la serviciul de securitate al firmei. Rămaseră cu ochii după fată, miraţi s-o vadă cu ei. S-o fi aflat deja prin sat şi prin împrejurimi de descinderea lor la Amotape? Dacă da, nu din vina lui Lituma, în nici un caz. El îşi ţi-nuse gura, el respectase cu sfinţenie ordinul dat de şef, de-a nu scăpa o vorbuliţă despre cele aflate de la *dona* Lupe. Trecură pe lângă spitalul Com-paniei, cu scândurile lui proaspăt vopsite în verde. La Căpitănia por-tului, doi marinari stăteau de pază, cu puştile la umăr. Unul din ei se strâmbă expresiv către Lituma, spunându-i parcă: „Ce grup nepotrivit mai e şi ăsta". Un stol de pescăruşi trecu chiar pe lângă ei, foarte aproape, bătând puternic din aripi şi ţipând. Începea să se însereze. Printre scările şi balustradele de lemn ale hotelului Royal, unicul din sat, Lituma văzu cum soarele începea să se scufunde în mare. O prospeţime răcoroasă, plăcută şi ospitalieră, lua cu încetul locul arşiţei de peste zi.

— Ştie domnul colonel Mindreau că aţi venit să ne faceţi o vizită? — insinua cu delicateţe locotenentul Silva.

— Vă poftesc să n-o faceţi pe idiotul cu mine — ridică glasul fata. Sigur că nu ştie.

„O s-o afle rapid", gândi Lituma. Toată lumea holba ochii de mirare văzându-i trecând. Se uita lung după ei şi începea să murmure.

— Aţi venit doar să ne spuneţi că domnul colonel a aflat de discuţiile noastre cu locotenentul Dufo şi cu *dona* Lupe, din Amotape? — insistă locotenentul Silva.

Vorbea privind drept înainte, fără a întoarce capul spre Alicia Min-dreau, iar Lituma, care rămăsese cu câţiva paşi în urmă, vedea că şi ea îşi ţinea capul tot drept, evitând să-l privească în ochi pe ofiţer.

— Da — o auzi răspunzând.

Gândi: „Minciună". Ce naiba venise să le spună? O fi trimis-o colone-lul? În orice caz, părea să-şi calce pe inimă; sau, poate, o apucase brusc descurajarea. Era încruntată, gura şi-o ţinea

întredeschisă, iar nările nă-sucului ei arogant tremurau de încordare. Avea pielea foarte albă şi genele foarte lungi. Oare tocmai aerul ăsta al ei, delicat, fragil, de fetiţă răsfăţată, să-l fi fermecat într-atâta pe sfrijit? Indiferent de ceea ce venise să le spu-nă, părea vădit acum că mai curând o să-şi muşte limba decât să deschidă gura.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră că aţi venit să stăm puţin de vorbă — murmură locotenentul, siropos. Vă mulţumesc mult, vă rog să mă credeţi.

Mai făcură vreo cincizeci de metri în tăcere, ascultând ţipetele porum-beilor şi bătaia cadenţată a valurilor. În câteva din căsuţele de lemn, femei îndemânatice spintecau peştii şi-i goleau imediat de măruntaie. În juru-le, arătându-şi colţii, se agitau nişte câini, aşteptând să le pice vreo bucăţică. Mirosea de te trăsnea.

— Cum era Palomino Molero, domnişoară? — se pomeni zicând, deo-dată.

I se înfiora toată şira spinării de surpriză. Vorbise fără să-şi dea sea-ma, îi scăpaseră cuvintele din gură. Dar nici locotenentul, nici fata nu se întoarseră să-l privească. Acum, Lituma era la un pas de ei şi continua să înainteze poticnit.

— Era bun ca pâinea caldă — o auzi spunând. Şi după o pauză: Un înger căzut din cer.

N-o spunea cu vocea tremurătoare, înmuiată de amărăciune şi nostal-gie. Dar nici cu afecţiune. Ci cu acelaşi ton bizar, neobişnuit — inocent şi batjocoritor totodată, în care, când şi când, scapără câte o scânteie de mâ-nie.

— Asta zic toţi câţi l-au cunoscut — murmură Lituma când tăcerea ameninţă a se prelungi. Că era omul cel mai cumsecade.

— Cred că aţi suferit foarte mult după nenorocirea abătută asupra băiatului acela, domnişoară Alicia — zise ofiţerul, după încă un moment. Nu?

Alicia Mindreau nu-i răspunse nimic. Ocoleau un grup de locuinţe pe jumătate construite, unele fără acoperiş, altele cu scândurile despărţitoare dintre camere stivuite sau ridicate pripit. Toate aveau terase, înălţate pe piloni, printre care se furişau limbi de mare. Vasăzică începea fluxul. Se vedeau bătrâni în maieu aşezaţi pe trepte, copii goi culegând scoici şi pâl-curi de femei guralive. Se auzeau râsete, iar mirosul de

peşte îţi strâmba nările.

— Prietenii mei susţin că l-am auzit şi eu cântând o dată, la Piura, acu' câtva timp — se auzi zicând din nou, cu stupoare, Lituma. Dar, oricât m-aş căzni să mi-l amintesc, nu pot. Zic toţi că n-avea rival la bolerouri.

— Nu numai în bolerouri, ci şi la muzica creolă — îl corectă fata, dând energic din cap. Ca să nu mai vorbesc de cântatul la chitară, era de neîntrecut!

— Într-adevăr, chitara — se auzi zicând Lituma. Era obsesia mai-că-sii. *Dona* Asunta, o doamnă din Castilia. O tot ţinea morţiş, că să-i găsim chitara. Cine ştie cine i-o fi furat-o.

— E la mine — zise Alicia Mindreau. Vocea i se frânse deodată, ca şi când spusele i-ar fi scăpat fără voie.

Tăcură din nou, îndelung. Mergeau spre centrul Talarei şi, pe măsură ce se afundau în vălmăşagul de case, întâlneau tot mai mulţi oameni pe străzi. în spatele reţelelor de sârmă, pe vârful promontoriului cu farul şi la Punta Arena, unde erau casele străinilor *gringos* şi ale funcţionarilor su-periori de la International, se aprinsese deja iluminatul public, deşi era încă ziuă. La fel, colo sus, deasupra falezelor, la Tablazo, la Baza aeriană. La un capăt al golfului, scheletul unei sonde avea un panaş de foc, roşcat şi auriu. Părea un crab uriaş, ce şi-ar fi muiat labele în mare.

— Biata *dona,* o ţinea una şi bună: „Găsiţi-i chitara şi-i veţi găsi pe ăi de l-au omorât" — se auzi zicând Lituma, aproape şoptind. Nu c-ar fi ştiut *dona* Asunta ceva. Nicidecum, era pur şi simplu intuiţia ei de mamă şi de femeie.

Simţi că locotenentul se întorsese să-l privească şi tăcu chitic.

— Cum este dânsa? — zise fata. Acum într-adevăr îşi întorsese faţa şi, în răstimp de-o clipă, jandarmul i-o văzu: stropită cu pământ, palidă, irascibilă, curioasă.

— Vă referiţi la *dona* Asunta, mama lui Palomino Molero? — întrebă.

— E metisă *chola?* — preciza fata, cu o mişcare de nerăbdare.

Lui Lituma i se păru că şeful lui lăsase să-i scape un chicotit.

— Bun, ce să zic, e o femeie din popor. Ca toţi ăştia pe care-i vedem învârtindu-se pe-aici, ca şi mine — se auzi zicând şi singur se miră de înverşunarea cu care vorbea. Bineînţeles că

nu-i de categoria dumneavoastră sau a domnului colonel Mindreau. Asta voiaţi să ştiţi?

— El nu părea *cholo* — zise Alicia Mindreau, îmblânzindu-şi tonul şi parcă vorbindu-şi sieşi. Avea părul moale, fin, bătând puţin în blond. Şi era băiatul cel mai bine crescut din câţi am văzut vreodată. Nici Ricardo, nici măcar tata nu se puteau compara cu el. Nimeni n-ar fi crezut că a fost educat şi a studiat într-un liceu public sau că era din mahalaua Castilia. Singurul lucru de *cholo* la el era numele ăsta, Palomino. Cât despre al doilea nume, era şi mai rău: Temistocles.

Lui Lituma i se păru că şeful său îşi înăbuşise un alt chicotit. însă lui nu i se părea nimic de râs în cele spuse de fată. Era nedumerit şi intrigat. Ce simţea ea, milă, mânie sau ce, faţă de moartea flăcăului? Imposibil de precizat. Fiica lui Mindreau vorbea ca şi cum Palomino Molero n-ar fi fost omorât în felul bestial ştiut de toţi, ci de parcă era viu şi nevătămat. N-o fi şi ea pe jumătate ţicnită?

— Unde l-aţi cunoscut pe Palomino Molero? — întrebă locotenentul Silva.

Ajunseseră în spatele bisericii. Zidul acela văruit servea drept ecran cinematografului ambulant al domnului Teotonio Caile Frias. Era un cine-ma fără acoperiş, fără scaune, în aer liber. Spectatorii care voiau să vadă filmul aşezaţi erau nevoiţi să-şi aducă scaunele de acasă. însă majoritatea localnicilor şedeau pe vine sau se trânteau de-a dreptul pe pământ. Ca să treacă de frânghia ce limita mai mult simbolic spaţiul imaginar al localu-lui, trebuiau să plătească cinci *reali.* Locotenentul şi Lituma se bucurau de intrare liberă. Cei ce nu voiau să plătească jumătate de *sol* puteau vedea filmul pe gratis, dindărătul funiei. Se vedea şi de-acolo, dar oricum mai prost, şi se alegeau cu mădularele înţepenite. Se adunase deja destulă lume care aştepta să se întunece. *Don* Teotonio Caile Frias trebăluia pe lângă aparatul de proiecţie. N-avea decât unul; funcţiona prin legătura electrică făcută de însuşi proprietarul, care fura energie de la stâlpul din colţ. După fiecare rolă, urma o pauză îndelungată, pentru montarea următoarei. Astfel, filmele se vizionau cu întreruperi şi durau neobişnuit de mult. Dar chiar şi-aşa, locul era mereu plin, mai ales în lunile de vară. „De când cu afacerea asta cu sfrijitul, aproape că n-am mai dat pe la cinema", gândi Lituma. Ce film rula astă-seară? Unul mexican,

desigur: *Râu ascuns,* cu Dolores del Rio şi Columba Domínguez.

— La ziua de naştere a Lalei Mercado, la Piura — zise deodată fata. Întârzia atât de mult cu răspunsurile, încât Lituma uita la ce întrebare răspundea. Îl angajaseră să cânte la petrecere. Toate fetele ziceau „ce frumos cântă, ce voce minunată". Şi mai ziceau ceva: „ce frumuşel e, parcă n-ar fi *cholo*".Într-adevăr, n-ai fi zis că este.

„Albii ăştia!" se indignă Lituma.

— V-a dedicat vreun cântec? — întrebă locotenentul.

Purtarea lui era incredibil de respectuoasă. Clipă de clipă, descoperea la şeful lui o nouă tactică. Asta, ultima, era a bunelor maniere.

— Trei — afirmă fata. „Ultima noapte cu tine", „Rază de lună" şi „Pă-puşică mândră".

„Nu-i întreagă la cap, pe bune, e izăltată rău", hotărî jandarmul. Bici-cleta Aliciei Mindreau, ghidată de locotenentul Silva cu mâna stingă, înce-puse să scârţâie neunsă, cu un scrâşnet ascuţit ce se isca şi dispărea la intervale regulate. Pe Lituma scârţâitul repetat îl călca pe nervi.

— Am şi dansat împreună — adăugă fata. Un singur dans. Cu toate fetele a dansat numai o dată. Doar cu Lala Mercado de două ori. Poate şi unde era ziua ei, plus că ne era gazdă, nu din alt motiv. Nimănui nu i s-a părut nepotrivit să danseze cu noi, toate fetele doreau să le invite. Se purta ca un om decent. Şi dansa foarte bine.

„Om decent", gândi Lituma, făcând un pas alături ca să nu calce o stea de mare uscată, acoperită de furnici. Pe locotenentul Silva, de pildă, l-o fi socotind Alicia Mindreau un om decent? Pe el nu, nici pomeneală. „Că doar mi-s *cholo* patent, cum scrie la carte", gândi. „Şi încă din mahalaua La Mangacheria, spre cinstea mea." Mergea cu ochii închişi pe jumătate şi nu mai vedea seara de la Talara, ce se pregătea cu destulă grabă să facă loc nopţii, ci freamătul şi eleganţa salonului şi grădinii pline de perechi tinere, frumos îmbrăcate, din cartierul acela al albilor care se învecina cu întinderile de nisip unde trona crâşma-bar a Haioasei — cartierul Buenos Aires —, în casa numitei Lala Mercado. Tânăra pereche care dansa în col-ţul acela, mâncându-se din ochi, grăindu-şi din ochi, erau Alicia Mindreau şi pirpiriul. Aş, nu, imposibil. Şi totuşi ea povestea, ea continua să le po-vestească.

— Când m-a invitat la dans, mi-a zis că de cum m-a văzut s-a în-drăgostit de mine — o auzi spunând. Dar nici acum, nu desluşeai melan-colie sau tristeţe în vocea ei. Vorbea repede şi fără implicare, parcă trans-mitând un mesaj. Mi-a zis că întotdeauna a crezut în dragostea la prima vedere şi că acuma ştia că există. Pentru că mă îndrăgise de cum mă văzuse, instanta- neu. Că puteam să râd de el dacă voiam, dar acela era adevărul. Că niciodată nu va iubi o altă femeie, ci numai şi numai pe mine. Mi-a zis că şi de nu-l voi lua în seamă şi de-l voi scuipa sau de mă voi purta cu el câineşte, el tot după mine va veni iubindu-mă până la moarte.

„Aici a brodit-o bine", gândi Lituma, amar. Plângea cumva fata? Câ-tuşi de puţin. Jandarmul nu-i putea vedea mutriţa — continua să meargă cu un pas înapoia locotenentului şi al ei —, dar glasul puştoaicei nu era plângăreţ, ci sec, ferm, de o detaşată severitate. În acelaşi timp însă, părea a nu-şi vorbi nici măcar sieşi ca şi când tot ce povestea n-ar fi privit-o in-tim, n-ar fi fost vărsare de sânge şi moarte în istoria aceea.

— Mi-a zis că va veni să-mi cânte serenade. Că, astfel cântându-mi noapte de noapte, va izbuti să mă facă să mă îndrăgostesc de el — urmă, după o scurtă pauză. Scrâşnetul bicicletei mai că-l scotea din minţi pe Lituma; îl aştepta şi, auzindu-l, se înfiora din cap până-n picioare. Îşi auzi şeful. Locotenentul piuia ca o pitulice:

— Şi-aşa a fost? Aşa s-a întâmplat? S-a ţinut de cuvânt? A venit să vă cânte serenade acasă, la Baza aeriană din Piura? V-aţi îndrăgostit de el până la urmă?

— Nu ştiu — răspunse fata.

„Nu ştie? Cum adică? Cum să nu ştie aşa ceva?" gândi înmărmurit jandarmul. Se căzni să-şi aducă aminte când se îndrăgostise el cel mai tare. Oare de Meche, iubita lui Josefino, bruneta aceea ochioasă cu boiul sculptural, căreia niciodată nu îndrăznise să-i declare amorul? Da, ne-greşit, ea îi căzuse mai cu tronc, faţă de nici o alta nu simţise ceva asemănător. Cum să nu ştii dacă eşti îndrăgostit ori ba? Ce tâmpenie! Bine s-a gândit el că-i lipsea o doagă. Zănatică, ce mai!, de n-o fi într-o ureche. Sau o făcea special pe nebuna, ca să-i încerce? O fi învăţat-o colonelul să se poarte aşa cu ei? Nici una din presupuneri nu-l mulţumea.

— Bine, dar Palomino Molero a venit să vă cânte serenade

la Baza aeriană din Piura, nu-i aşa? — îl auzi murmurând dulceag pe locotenent. De multe ori?

— În fiecare zi — spuse fata. De-atunci, de la aniversarea Lalei Mer-cado. N-a fost zi să nu vină, până când tata a fost transferat aici.

Nişte puşti cu praştii ocheau şi trăgeau în pisoiul chinezului Tang, băcanul. Pisoiul miorlăia, îngrozit, fugind de la un capăt la altul al aco-perişului băcăniei. Chinezul Tang apăru de după colţ, cu mătura în mână, şi puştii o zbughiră care-ncotro, topindu-se de râs.

— Şi ce zicea de serenadele acelea tatăl dumneavoastră? — piui loco-tenentul Silva. Sau nu l-a surprins niciodată cântând?

— Tata ştia că-mi cântă serenade, că doar nu era surd — replică fata.

Lui Lituma i se păru că, pentru întâia oară, Alicia Mindreau şovăia. De parcă ar fi dat să mai spună ceva şi şi-ar fi muşcat limba în ultimul moment.

— Şi ce zicea? — repetă şeful lui.

— Că, fără îndoială, eu eram pentru el Regina Angliei — afirmă fata cu seriozitatea mortală cu care vorbea întotdeauna. Când i-am povestit ce-mi zisese, Palito mi-a spus: „Tatăl tău se înşală. Tu eşti pentru mine cu mult mai presus decât Regina Angliei. Dacă e să te compar, tu-mi eşti ca Fe-cioara Măria."

Lui Lituma i se păru că aude pentru a treia oară chicotitul reţinut, sarcastic, al locotenentului Silva. Palito? Aşa-l rebotezase ea pe Palomino? Adică porecla aceea ridicolă, de Palito, era un nume decent, pe când Palo-mino sau Temistocles erau nume *cholos.* „'Tu-le maica mă-sii de albi plini de ifose", gândi.

Ajunseră la Postul de jandarmerie. Jandarmul de serviciu, Ramiro Matelo, de felul lui din Chiclayo, plecase fără să le lase vorbă, iar uşa era încuiată. Ca s-o descuie, locotenentul sprijini bicicleta de zid.

— Poftiţi înăuntru şi făceţi-vă comodă — o rugă ofiţerul, schiţând o uşoară plecăciune. Vă putem oferi o răcoritoare gazoasă sau o cafeluţă. Intraţi, domnişoară.

Se întunecase de-a binelea. Înăuntru, pe când se munceau să aprindă lămpile cu gaz, rămaseră câtva timp pe întuneric, lovindu-se de lucruri. Fata aştepta, liniştită, în tocul uşii. Nu, n-avea ochii strălucitori sau ume-zi. Nu, nu plânsese, nicidecum.

Lituma îi vedea umbra zveltă, desenân-du-se pe fundalul tablei negre pe care prindeau ei în pioneze înştiinţările, rapoartele şi avizele zilei, şi se gândea la sfrijit. Îşi simţea inima grea şi îl încerca o nedumerire enormă. „Tot ce se întâmplă mă depăşeşte. Văd şi nu-mi vine a crede", gândi. Chiar le mărturisise câteva adevăruri despre Palomino Molero figurina aceea mititică? O vedea cu ochii lui şi tot de-geaba, de parcă puştoaica nici n-ar fi fost acolo cu ei, de parcă nu le-ar fi zis nimic, n-ar fi existat, şi totul n-ar fi fost decât scornirea minţii lui in-ventive. Ceva era în neregulă. Ce?

— Nu v-a obosit plimbarea? — Locotenentul tocmai aprindea primu-sul, pe care se afla întotdeauna un ceainic plin cu apă. Oferă-i un scaun domnişoarei, Lituma.

Alicia Mindreau se aşează pe marginea scaunului împins de jandarm. Stătea cu spatele la uşa dinspre stradă şi la lampasul de la intrare; faţa îi rămânea pe jumătate în umbră şi un nimb gălbui îi învăluia silueta. Aşa, părea şi mai puştoaică decât era. O fi terminat liceul sau încă nu? Cineva prăjea ceva la un foc, într-o casă din vecini. Un glas spart de beţivan fre-dona, în depărtare, ceva hodoronc-tronc despre marea la Paita.

— Ce aştepţi ca să-i serveşti un suc domnişoarei, Lituma! — îl dojeni locotenentul.

Jandarmul se grăbi să pescuiască o sticluţă de suc Pasteuriná din găleata cu apă unde le ţineau la rece. O destupă şi i-o întinse, scuzându-se:

— Ştiţi, n-avem nici pahare, nici pai. Va trebui să beţi direct din sticlă, ce să-i faci.

Ea luă sucul şi-l duse la buze ca un automat. Era ţicnită? O fi sufe-rind oare pe dinăuntru şi s-o fi sfiind să arate? O fi părând atât de stranie tocmai de aia, pentru că, încercând să-şi mascheze suferinţa, devenea nenaturală? Lui Lituma i se păru că fata rămăsese ca hipnotizată.

Parcă nu-şi dădea seama că se afla acolo cu ei şi nu-şi amintea de cele spuse înainte. Lituma se simţea oarecum nelalocul lui, stingherit şi încurcat, văzând-o atât de serioasă, de concentrată şi de nemişcată. I se făcu de-a dreptul frică. Şi dacă apărea deodată colonelul, acolo la Post, cu o patrulă, cerându-le socoteală pentru conversaţia aceea cu fiică-sa?

— Vă rog, beţi, poftim şi o cafeluţă — zise locotenentul. Îi întinse cana de tablă în care amestecase o lingură de cafea

măcinată. Câte bucăţele de zahăr să-i pun? Una, două?

— Ce va păţi tata? — întrebă fata, cu bruscheţe. Din vocea ei nu răz-bătuse decât o răbufnire de ură. Va fi arestat? Va fi împuşcat pentru asta?

Nu luase cana de tablă, şi Lituma îşi văzu şeful ducând-o la gură şi sorbind cu plăcere.

Locotenentul se aşează într-o rână, pe un colţ al biroului său. Afară, beţivanul nu mai cân-ta acum, ci dondănea întruna pe aceeaşi temă: calcanii cu ghimpe în coadă, din marea de la Paita. Zicea că l-au înţepat şi că avea o rană la picior. Căuta o femeie miloasă care să-i sugă otrava.

— Tatăl dumneavoastră nu va păţi nimic — negă din cap locotenentul Silva. De ce, la o adică, să păţească ceva? Mai mult ca sigur că va scăpa basma curată. Nici să nu vă gândiţi la asta, domnişoară Alicia. Chiar nu doriţi o ceşcuţă de cafea? Pe asta am băut-o eu, dar vă prepar alta cât ai bate din palme.

„Ăsta-i dracul gol", gândi Lituma. „E în stare şi pe-un mut să-l îmbie la vorbă." Făcuse, discret, câţiva paşi îndărăt, până ajunsese să se sprijine cu spatele de perete. Vedea, pieziş, profilul delicat al fetei, năsucul ei solemn, care te aţintea şi îl înţelese deodată pe Palomino: n-o fi fost ea o frumuseţe, dar avea ceva fascinant, misterios; ceva ce putea înnebuni un bărbat exista în feţişoara aceea rece. Simţea îndemnuri contradictorii. Dorea ca locotenentul să aibă câştig de cauză şi s-o facă pe Alicia Mindreau să spună tot ce ştia; în acelaşi timp, şi nu înţele- gea de ce, i se făcea milă la gândul că fetiţa aceea o să le dezvăluie toate secretele ei. I se părea că o atrag pe Alicia Mindreau într-o cursă. Şi simţea nevoia s-o salveze. Chiar o fi ţicnită?

— Însă cel ce o va păţi, fără doar şi poate, este micuţul gelos — insi-nua locotenentul, de parcă ideea în sine i-ar fi făcut un rău nespus. Ricar-do Dufo, vreau să zic. Richard. Aşa i se spune, Richard, nu? Sigur că gelo-zia este un factor de care orice judecător, dacă-i un bun cunoscător în ale inimii omeneşti, va ţine seamă. Un factor atenuant. În ce mă priveşte, eu susţin sus şi tare că gelozia e întotdeauna o circumstanţă atenuantă. Dacă un bărbat e înnebu- nit după o femeiuşcă, atunci musai să fie gelos. O ştiu pe propria piele, domnişoară, fiindcă ştiu ce-i amorul şi sunt teribil de ge-los. Gelozia întunecă minţile, nu te lasă să gândeşti. Întocmai ca băutura. Dacă pretendentul

dumneavoastră poate dovedi că i-a făcut ce i-a făcut lui Palomino Molero pentru că era obnubilat de gelozie — ăsta-i cuvinţelul-cheie, foarte important, ob-nu-bi-lat, nu-l uitaţi —, atunci s-ar putea să fie tratat drept iresponsabil în momentul crimei. Cu puţin noroc şi cu un avo-cat bun, scapă. Prin urmare, nici pentru micuţul gelos nu trebuie să vă faceţi prea multe griji, domnişoară Mindreau.

Duse cana de tablă la gură şi sorbi zgomotos din cafea. Pe frunte îi rămăsese dunga de la chipiu, şi Lituma nu-i putea vedea ochii, ascunşi în spatele lentilelor fumurii, ci numai mustăcioara, gura şi bărbia. O dată îl întrebase: „De ce nu vă scoateţi ochelarii pe întuneric, dom' locotenent?" Şi el îi răspunsese, glumind: „Ca să nu-mi citească nimeni gândurile."

— Eu nu-mi fac griji — murmură fata. Eu îl urăsc. Îi doresc tot răul de pe lume. I-o spun în faţă, tot timpul. O dată, s-a dus în camera de alături şi s-a întors cu revolverul. Mi-a zis: „Apeşi aici, aşa. Ia-l. Dacă mă urăşti atât de mult, înseamnă că-mi merit moartea din mâna ta. Trage, omoară-mă."

Urmă o lungă tăcere, întreruptă de sfârâitul tigăii din casa alăturată şi de monologul confuz al beţivanului, care acum se îndepărta: nimeni nu-l iubea, aşa că se va duce la o vrăjitoare din Ayabaca, ea îi va vindeca pi-ciorul rănit, *ay, ay, ay.*

— Dar eu sunt convins că sunteţi o persoană cu inimă bună, că n-aţi omorî nici o muscă măcar — afirmă locotenentul Silva.

-— Nu vă prefaceţi mai stupid decât sunteţi — îl fulmină Alicia Min-dreau. Îi tremura bărbia şi nările îi fremătau larg deschise. Nu mă trataţi şi pe mine la fel. Vă poftesc. Nu mai sunt un copil.

— Vă cer scuze — tuşi locotenentul Silva. Adevărul e că nu ştiam ce să spun. Cuvintele dumneavoastră m-au surprins peste măsură. V-o spun deschis.

— Vasăzică nu ştiţi nici măcar dacă aţi fost ori ba îndrăgostită de Pa-lomino Molero — se auzi Lituma murmurând printre dinţi. Nu l-aţi iubit, aşa, un picuţ?

— L-am iubit mai mult decât un picuţ — replică fata imediat, fără a se întoarce să privească în direcţia jandarmului. Stătea cu capul nemişcat, iar furia părea să i se fi risipit la fel de iute cum o apucase. Privea în gol: Ba pot spune că l-am iubit mult pe Palito. Dacă l-am fi găsit pe preot acolo, la Amotape, m-aş fi măritat cu el. Dar treaba asta cu îndrăgostitul e de-a

dreptul scârboasă, pe când relaţia dintre noi nu era aşa. Era ceva curat, ceva frumos. Sau şi dumneata o faci pe prostul?

— Vai, ce întrebări pui şi tu, Lituma — îşi auzi şeful boscorodind. Dar înţelese că nu-l mustra deloc; că, în realitate, nu lui i se adresa. Comenta-riul nu era decât o altă faţetă a tacticii sale de a o trage de limbă pe puş-toaică. Crezi că, dacă nu l-ar fi iubit, ar fi fugit domnişoara cu el? Sau crezi că a răpit-o cu forţa? Alicia Mindreau nu spuse nimic. De sticla afu-mată a lămpilor cu gaz veneau să se ciocnească tot mai multe insecte, bâ-zâind. Acum se auzea, de foarte aproape, bătaia valurilor în resac. Mareea continua să crească. Pescarii şi-or fi pregătit până acum năvoadele; *don* Matias Querecotillo cu cele două ajutoare ale lui or fi târât „Leul Talarei" pe nisip, spre mare, de n-or vâsli deja, colo în larg. Lituma îşi dori să se fi aflat hăt-departe, cu ei, nu aici, ca să audă astfel de lucruri. Şi totuşi se pomeni susurând:

— Şi-atunci cum rămâne cu pretendentul dumneavoastră, domnişoa-ră? Chiar pe când vorbea, i se păru deodată că stă în echilibru pe o frân-ghie întinsă, nesigură.

— Pretendentul dumneaei cel oficial, vrei să spui — îl corectă loco-tenentul. Îşi îndulci glasul, adresându-i-se: Pentru că, din moment ce îl iubeaţi pe Palomino Molero, îmi închipui că locotenentul Dufo nu putea fi altceva. Un amorez oficial, cu care salvaţi aparenţele, cel puţin faţă de tata. N-a fost decât atât, un paravan, nu?

— Da — încuviinţă numaidecât fata, dând din cap.

— Şi asta pentru ca tatăl dumneavoastră să nu-şi dea seama de trea-ba ailaltă, a serioasă, cu Palomino Molero — continuă să despice firu-n patru locotenentul. Fiindcă, mai mult ca sigur, domnului colonel nu i-ar fi convenit deloc ca fiica lui să fie în dragoste cu un soldat oarecare de la aviaţie.

Pe Lituma, zumzetul neîntrerupt al gâzelor ce se loveau întruna de sticla lămpilor îl călca pe nervi, tot atât de tare ca, mai înainte, scrâşnetul bicicletei.

— El s-a înrolat acolo numai pentru a fi cât mai aproape de dumnea-voastră? — se auzi zicând.

Îşi dădu seama că, de astă dată, nu se mai prefăcuse: vocea îi era pli-nă de intensa milă pe care i-o stârnea pirpiriul. Ce mama naibii găsise nenorocitul la fâşneaţa asta pe jumătate dilie? Îi plăcuse că era de familie bună, că era albă? Sau îl

fermecaseră felul ăsta al ei de-a fi, capricios, fără pic de stare, toanele incredibile care o făceau să treacă într-o clipă de la furie la indiferenţă?

— Micuţul gelos nu mai înţelegea nimic — fantazează cu voce tare loco-tenentul. Tocmai îşi aprinsese o ţigară. Iar când a început să înţeleagă, pârdalnica de gelozie l-a dat gata. S-a ob-nu-bi-lat, ăsta-i cuvântul. A făcut ce-a făcut şi, aproape nebun de frică, de remuşcări, a venit la dumneavoa-stră. Plângând: „Sunt un asasin, Alicitá. L-am torturat şi l-am omorât pe aviatorul cu care ai fugit." Dumneavoastră i-aţi făcut un scandal monstru, i-aţi aruncat în faţă că nu l-aţi iubit niciodată, că îl urâţi. Atunci, el şi-a scos revolverul şi v-a spus: „Omoară-mă". Dar n-aţi făcut-o. După ce că s-a văzut încornorat, Richard Dufo s-a ales şi cu ditamai buşeala. Şi pe deasupra, domnul colonel i-a interzis să vă mai vadă. Fiindcă, desigur, un ginere ucigaş era la fel de puţin convenabil ca un *cholo* din mahalaua Cas-tilia, care, colac peste pupăză, mai era şi elev-aviator de trupă. Eh, bietul gelos! Bun, e clar, am istoria completă. M-am înşelat undeva, domnişoară?

— Ha, ha — râse ea. V-aţi înşelat de la un capăt la altul.

— Ştiu, m-am înşelat dinadins — recunoscu locotenentul, scoţând fu-mul pe nas şi pe gură. Bun, atunci corectaţi-mă.

Râsese? Da, cu un râs scurt, de batjocură feroce. Acum era iar serioa-să, şezând foarte ţeapănă pe marginea scaunului, cu genunchii lipiţi. Bra-ţele îi erau atât de slăbuţe, încât Lituma le-ar fi putut cuprinde între două degete ale aceleiaşi mâini. Aşa cum stătea, pe jumătate în umbră, cu tru-puşorul acesta zvelt ca spicul, filiform, putea fi uşor confundată cu un bă-iat. Când-colo, totuşi, era o femeiuşcă! Ştia deja de bărbat. Încercă s-o vadă *goală,* tremurândă, în braţele lui Palomino Molero, culcată pe un pat ruinat, la Amotape, sau poate pe o rogojină, pe nisip. Îşi înnoda firavele braţe în jurul gâtului lui Palomino, deschidea gura, desfăcea picioarele, gemea. Nu, imposibil. N-o vedea, în răstimpul pauzei interminabile, bâzâi-tul insectelor deveni asurzitor.

— Cel care a venit cu pistolul şi mi-a zis să-l omor a fost tata — adă-ugă fata, pe neaşteptate. Ce o să păţească?

— Nimic — se bâlbâi grăbit locotenentul Silva, de parcă s-ar fi înecat cu vorba. Nimeni n-o să-i facă nimic tatălui dumitale.

Ea avu o altă izbucnire de mânie:

— Vreţi să spuneţi că nu există dreptate — exclamă pătimaş. Căci el trebuie arestat, omorât. Dar nimeni n-are curaj. Sigur, cine să îndrăz-nească.

Lituma devenise stană de piatră. îşi simţea şeful la fel de ţeapăn, de încordat, ca şi cum amândoi ar fi auzit deodată răsunând din măruntaiele pământului geamătul sinistru ce anunţă cutremurul.

— Vreau să beau ceva fierbinte, chiar şi cafeaua asta — zise fata, schimbând iar tonul vocii. Acum vorbea fără dramatism, ca şi cum ar fi glumit cu prietenele. M-a luat cu frig sau nu ştiu cu ce.

— Păi chiar că-i frig — se zăpăci locotenentul Silva. Repetă de două ori, foarte convins, dând fără rost din cap, subliniindu-şi energic spusele: E frig, da, frig al naibii.

Zăbovi câtva timp până să se scoale şi când, în sfârşit, se sculă şi se îndreptă către primus, Lituma îi observă stângăcia şi încetineala. Păşea ca un beţiv. Acum da, acum era surprins peste măsură, nu înainte. Şi el se simţea ca lovit cu leuca în cap, din cauza celor auzite. Sforţându-se, gân-dea mereu la acelaşi lucru. Adică cum vine asta? nu zisese chiar ea că amorul e scârbos?, şi totuşi se îndrăgostise de Palomino Molero. Ce tâm-penie mai era şi aia, a te îndrăgosti este scârbos, dar a iubi, nu? Na, că-l luase şi pe el cu frig. Tare ar fi băut la repezeală o cafea fierbinte, ca aceea pe care şeful lui i-o prepara acum puştoaicei! Lituma vedea prea bine, în conul de lumină verzuie al lămpii, încetineala cu care mâinile locotenen-tului vărsau apa fierbinte, amestecau linguriţele de cafea, zahărul. De parcă n-ar fi fost tocmai sigur că degetele i se vor supune. Veni spre fată cu ceaşca ţinută cu amândouă mâinile, fără a face zgomot, şi i-o întinse. Alicia Mindreau o duse numaidecât la gură şi bău o înghiţitură, înălţând capul. Lituma îi întrezări ochii în lumina anemică, pâlpâitoare. Uscaţi, negri, duri şi adulţi, pe feţişoara aceea delicată, de fetiţă.

— Carevasăzică... — şopocăi locotenentul, atât de rar încât Lituma cu greu îl putu auzi. Se aşezase iar pe colţul mesei şi se sprijinea într-un pi-cior, pe când celălalt i se hâţâna în voie. Făcu o pauză lungă, apoi adăugă precaut: Carevasăzică, cel pe care îl urâţi într-atât, cel căreia îi doriţi tot răul de pe lume, nu e locotenentul Dufo, ci...

Dar nu îndrăzni să-şi ducă gândul până la capăt. Lituma o

văzu pe fată aprobând, fără nici cea mai mică şovăire.

— Cade în genunchi ca un câine şi-mi sărută picioarele — o auzi ex-clamând, cu vocea alterată de una din acele năprasnice răbufniri de mâ-nie. Dragostea nu cunoaşte limite, zice. Lumea tot n-ar înţelege. Sângele se recunoaşte în cel al fiinţei de-un trup cu tine, zice. Dragostea e dragoste, o avalanşă *huayco,* măturã totul în cale. Când zice asta, când face asta, când plânge şi-mi cere iertare, îl urăsc. Şi într-adevăr îi doresc tot răul de pe lume.

Un radio dat la maximum o făcu să tacă. Glasul crainicului era stri-dent, urlător şi ţiui-tor, cu paraziţi, şi Lituma nu distinse absolut nimic din ce vorbea. Îi luă locul dansul la modă, „el bote", care era pe cale să înlocuiască „huaracha" în preferinţele celor din Talara:

Mira esos pollos que están en la esquinaaa...
Que ni siquiera me quieren miraaar..."

Jandarmul simţi o crispare de furie împotriva cântăreţului, a celui ce deschisese aparatul de radio, a dansului „el bote" şi împotriva lui însuşi. „De-aia zice că-i scârbos", gândi. „De-aia deosebeşte îndrăgostirea de iu-bire." Urmă o lungă pauză, cotropită de muzică. Din nou Alicia Mindreau părea liniştită, departe de furia de-acu câteva clipe. Căpşorul ei se înclina uşor în ritmul melodiei şi privea la locotenent ca aşteptând ceva.

— Acum m-am prins de-o chestie — îşi auzi şeful zicând, foarte rar.

Fata se sculă în picioare.

— Trebuie să plec. S-a făcut târziu.

— Acum m-am prins că dumneavoastră aţi fost persoana care ne-a lăsat rândurile anonime, colo la uşă — adăugă locotenentul. Spunându-ne să mergem la Amotape şi s-o întrebăm pe *dona* Lupe ce s-a întâmplat cu Palomino Molero.

— M-o fi căutând deja pretutindeni — zise fata, de parcă nici nu l-ar fi auzit pe locotenent, în firicelul de voce, metamorfozată din nou, Lituma redescoperi accentul acela în-drăzneţ şi şăgalnic care era lucrul cel mai simpatic, sau cel mai puţin antipatic, din fiinţa ei; când vorbea aşa, părea cu adevărat ceea ce era, o puştoaică, şi nu ca în decursul momentelor de dinainte, o femeie adultă şi teribilă cu chip şi trup de fetiţă. I-o fi

pus pe şofer, pe aviatori, să scotocească după mine prin casele Bazei, ale ameri-canilor *gringos,* pe la club, pe la cinema. Îşi pierde capul, ori de câte ori întârzii. Crede că o să fug iar, ha, ha...

— Deci dumneata ai fost — apucă să mai adauge locotenentul Silva. Bun, tot e bine; deşi cam târzior, oricum multe mulţumiri, domnişoară Mindreau. Fără acel mic ajutor din partea dumitale, şi acum ne-am fi în-vârtit tot în cerc, bâjbâind după o luminiţă.

— Singurul loc unde nu se va gândi în ruptul capului că mă aflu este Comisariatul — continuă fata. Ha, ha.

Râsese? Da, chiar râsese. Dar de astă dată fără sarcasm, fără intenţia de a ofensa. Un hohot scurt, amuzat, hazliu, de puşti pus pe şotii. Nu mai încăpea vorbă, era ţicnită, păi cum nu, de-a binelea. Totuşi, îndoiala îl hărţuia şi mai abitir pe Lituma, care ajunsese să-şi dea răspunsuri contradic-torii. Da, era; ba nu, da' de unde, se prefăcea.

— Desigur, desigur — susură locotenentul. Tuşi, dregându-şi glasul, aruncă chiştocul pe jos şi îl storcoşi cu piciorul. Asta ni-e menirea, de a-i proteja pe oameni. Mai cu seamă pe dumneavoastră, dacă vreodată ne veţi cere ajutorul.

— Eu n-am nevoie de protecţia nimănui — replică, sec, fata. Pe mine mă protejează tata, şi protecţia lui e suficient de puternică.

Întinse atât de vehement spre locotenent cana de tablă din care băuse cafeaua, încât vreo câteva picături rămase înăuntru stropiră cămaşa ofi-ţerului. Acesta se grăbi să ia cana.

— Doriţi să vă însoţim până la Bază? — o întrebă.

— Nu, nu doresc — zise ea. Lituma o văzu ieşind repede în stradă.

Silueta i se contura în lumina difuză de afară, în timp ce încăleca bicicleta. O văzu ple-când, pedalând, auzi clopoţelul de la ghidon, o văzu dispărând, după ce făcuse câteva zig-zaguri, în fundul străduţei desfun-date, nepietruite.

Ofiţerul şi jandarmul rămaseră pe loc, tăcuţi. Acum, muzica încetase şi se auzea din nou, trepidând ca o mitralieră, cumplita voce a craiir ului.

— Dacă nu i-ar fi pus dracu' pe ăia să aprindă porcăria de radio, puştoaica ar fi continuat să vorbească — mârâi indispus Lituma. Numai Dumnezeu ştie ce-am mai fi aflat.

— Dacă nu ne grăbim niţel, dolofana mea ne lasă nemâncaţi — îl în-trerupse locotenentul, ridicându-se. Îl văzu punându-şi chipiul. Haidem odată, Lituma, să ne umplem burţile. Mie, chestiile astea îmi fac poftă de mâncare. Ţie, nu?

Vorbise în vânt, fiindcă bodega rămânea deschisă până spre miezul nopţii, iar acum nu putea fi trecut de opt. Dar Lituma înţelese că şeful lui vorbise aşa numai ca să zică ceva, să umple tăcerea, să nu rămână amân-doi cufundaţi în muţenia aceea apăsătoare. Precis că se simţea la fel de nasol, de întors pe dos, ca şi el. Luă sticla de suc Pasteuriná lăsată pe jos de Alicia Mindreau şi îi făcu vânt în lada cu sticle goale pe care Borrao Salinas, negustorul de sticle goale şi de haine vechi, venea să le cumpere la fiecare sfârşit de săptămână. Ieşiră, încuind uşa Postului. Locotenentul bodogăni că unde naiba se vârâse jandarmul de serviciu, şi că acuma, drept pedeapsă, avea să-l consemneze pe puturosul de Ramiro Matelo şi sâmbătă, şi duminică. Era lună plină. Lumina albăstruie a cerului învăluia plăcut întreaga stradă. Se vedea ca în palmă. Merseră tot tăcuţi, răspun-zând cu semne din mână sau din cap la saluturile familiilor adunate pe la uşile caselor.Din depărtare se auzea sonorul filmului — nişte voci mexica-ne, un plâns de femeie şi, ca muzică de fond, clipocitul adormitor al re-sacului.

— Cred c-ai rămas pe jumătate zăbăuc de cele auzite, nu, Lituma?

— Chiar, pe jumătate zăbăuc, ăsta-i cuvântul — recunoscu jandar-mul.

— Ţi-am zis eu c-o să dai peste multe marafeturi în afacerea asta, Li-tuma.

— Iată că vi se împlinesc prezicerile, dom' locotenent.

La bodegă erau şase persoane ce luau masa, toate cunoscute. Schim-bară saluturi şi cuvinte amabile, dar locotenentul Silva şi Lituma se aşe-zară la o masă aparte. *Dona* Adriana aduse supă de carne cu zarzavat şi nişte peşte prăjit, dar în loc să le pună felurile dinainte, aproape că le a-runcă sub nasul lor, bombănind şi nerăspunzând la bineţe. Faţa ei trăda cea mai vie supărare. Când locotenentul Silva o întrebă dacă nu se simţea cumva bine şi de unde atâta mânie în ochi, mai că latră spre ei:

— Se poate şti ce căutai dumneata pe măgura crabilor în după-amiaza asta, neobră-zatule?

— Mi s-a adus la cunoştinţă că vor fi debarcate nişte mărfuri de con-trabandă — răspunse locotenentul Silva, şi nici măcar nu clipi.

— Într-o bună zi o să plăteşti scump pentru toate giumbuşlucurile astea, eu atâta-ţi spun.

— Mulţumesc de avertisment — îi zâmbi locotenentul, încreţindu-şi obscen buzele şi trimiţându-i un pupic. Mămică ssscumpă.

VII

— *Am* făcut bătături la degete, ce dezastru! — mormăi enervat loco-tenentul Silva. Când eram cadet, puteam reproduce imediat orice melodie, era de-ajuns s-o fi auzit o singură dată. Şi-acum nu-mi iese nici „La Ras-pa", *carajo!*

Într-adevăr, încercase melodie după melodie şi toate îi ieşeau fals. Uneori, corzile chitarei ţipau sau scheunau mai rău decât pisicile turbate de pe acoperiş, când se bat. Lituma îşi auzea şeful doar pe jumătate, ob-sedat cum era de ideea lui fixă. Ce *carajo* se va întâmpla de-acu' încolo, după o asemenea pleaşcă? Se găseau pe mica plajă a pescarilor, între cele două diguri, şi era trecut de miezul nopţii fiindcă mai adineauri sunase sirena rafinăriei anunţând ieşirea unui schimb şi intrarea celuilalt. Multe bărci se avântaseră deja în larg, mai devreme, printre ele şi „Leul Talarei". Lituma şi locotenentul Silva fumaseră o ţigară cu bătrânul Matias Quere-cotillo, în timp ce ajutoarele acestuia împingeau barca în mare. Bărbatul *donei* Adriana ţinu şi el să ştie dacă era adevărat ce se vorbea prin toată Talara.

— Şi ce se vorbeşte prin toată Talara, *don* Matias?

— Că i-aţi dibuit pe asasinii lui Palomino Molero.

Locotenentul Silva îi răspunse ceea ce obişnuia să răspundă oricui îi punea această întrebare. (încă de dimineaţă, cine ştie cum, zvonul se răs-pândise şi lumea îi oprea pe stradă să-i întrebe unul şi acelaşi lucru.)

— Nu se poate afirma nimic cu certitudine. Dar curând se va afla, *don* Matâas. Dumitale îţi pot spune că dezvăluirea n-o să întârzie mult.

— Fie cum spui dumneata, dom' locotenent. Să sperăm că

măcar o dată s-o face dreptate şi n-or să aibă câştig de cauză cei ce au întotdeau-na.

— Cine adică, *don* Matias?

— Ei cine! Parcă dumneata nu ştii. Peştii ăi mari, mahării.

Plecă, bălăbănindu-se marinăreşte ca un barcaz pe ape răscolite, şi se sui agil la bord. Nu părea el omul să scuipe sânge tuşind; dimpotrivă, pă-rea robust şi dârz pentru vârsta lui. Poate că ideea aceea cum c-ar fi bol-nav nu era decât o teamă exagerată de-a *donei* Adriana. Ştia *don* Matias că locotenentul Silva îi trăgea clopotele nevestei sale? Greu de spus. Nu dă-duse niciodată nimic de înţeles. Lituma observase că pescarul se purta întotdeauna amabil cu şeful lui. Mai ştii, s-ar putea ca o dată cu trecerea anilor bărbaţii să înceteze a mai fi geloşi.

— Hm, peştii ăi mari — reflectă ofiţerul, culcând chitara pe genunchi. Tu crezi că peştii ăi mari, mahării, ne-au lăsat chitara în dar, sprijinită de uşa Postului?

— Nici pomeneală, dom' locotenent — răspunse jandarmul. Pleaşca asta ne vine de la fetiţa colonelului Mindreau. Doar aţi auzit-o şi dumnea-voastră când ne-a zis că la ea era chitara sfrijitului.

— Dacă zici tu... — făcu locotenentul. Dar eu nu-s convins. Eu n-am văzut nici o scrisoare sau o carte de vizită, ceva, care să-mi dovedească negru pe alb că ea a adus chitara la Post. După cum n-am dovezi nici că aceasta şi nu alta este chitara lui Palomino Molero.

— Râdeţi de mine, dom' locotenent?

— Nu, Lituma. încerc să te descreţesc niţel, că prea te văd încordat şi neliniştit. De ce oi fi tu aşa speriat? Păi, nu ştiai că un jandarm trebuie să aibă fudulii de taur, măi omule?

— Lăsaţi că nici dumneavoastră nu vi-s boii acasă, dom' locotenent. Recunoaşteţi, măcar.

Ofiţerul râse fără chef.

— Aşa-i, nu zic ba. Dar eu încaltea ştiu să disimulez, la mine nu se cunoaşte. Tu, în schimb, faci o mutră de mai mare mila. Parcă ai fi gata să te scapi în pantaloni la orice bâzâit de muscă.

Rămaseră tăcuţi o vreme, ascultând molcomul plescăit al apei. Nu erau valuri decât departe, în larg, dar acolo se vedeau foarte înalte. Luna lumina astfel noaptea încât se desluşea cu mare precizie profilul caselor americanilor şi ale altor înalţi funcţionari de la International, colo-sus pe vârful dâmbului,

lângă farul pâlpâitor, şi povârnişurile promontoriului care închideau golful. Toată lumea spunea minunăţii despre luna la Paita, dar adevărul e că luna, aici, era tot ce putea fi mai rotund şi mai luminos: Lituma nu văzuse nicăieri ceva asemănător. Zicala aia s-ar fi potrivit mai bine lunii la Talara. Şi-l închipui pe flăcăul cel prizărit, într-o noapte ca asta, cântând chiar pe plaja aceea, înconjurat de băieţii de la aviaţie, emoţionaţi:

Luna, lunera
Cascabelera
Ven dile a mi chinita
Por Dios que me quiera...

Lituma şi locotenentul fuseseră la cinema şi văzuseră un film argen-tinian de Luis Sandrini, care îi făcuse să râdă în hohote pe ceilalţi specta-tori, nu pe ei. Apoi stătuseră puţin de vorbă cu părintele Domingo, în poarta parohiei. Parohul dorea ca un jandarm să vină să-i alunge pe fustangiii care dădeau pe la biserică doar ca să le facă ochi dulci fetelor din cor, în zilele de repetiţii. Multe mame nu-şi mai lăsau fetele la cor, de frica neruşinaţilor acelora. Locotenentul îi promise să-i trimită jandarmul, de cum va avea unul la îndemână. Întorcându-se la Post, găsiseră chitara care acum stătea pe genunchii locotenentului. Fusese lăsată acolo, sprijinită de uşă. Oricine ar fi putut-o lua, dacă ei, în loc să revină la Comisariat, s-ar fi dus întâi la bodegă să mănânce. Lituma nu şovăi nici o clipă în interpretarea acelui gest grăitor:

— Vrea să i-o înapoiem mamei sfrijitului. Fetei i s-o fi înmuiat inima când m-a auzit povestind de *dona* Asunta, de aia ne-a adus-o.

— Aşa o fi, dacă zici tu, Lituma. Dar eu n-am nici o dovadă.

De ce o ţinea morţiş locotenentul cu gluma? Lituma ştia foarte bine că numai de glumă nu-i ardea şefului său, că era la fel de neliniştit şi de apă-sat de gânduri ca şi el, mai ales de când le expediase superiorilor raportul. Probă era însuşi faptul că se aflau în acel loc, la acea oră. După ce mânca-seră, locotenentul îi propusese să-şi mai dezmorţească oleacă oasele, să facă o mică plimbare. Şi ajunseseră, fără să schimbe o vorbă, fiecare cu gândurile lui, până la plaja cea îngustă a pescarilor. Îi văzuseră pe oamenii mării pregătindu-şi năvoadele şi ustensilele

şi avântându-se în larg. Mai văzură, după câtva timp, peste întunecimea apelor, sclipind lămpaşele îndepărtate ale celor ce trăgeau de mreje. Rămaşi singuri, pe locotenent îl apucase dorul de muzică şi începuse să facă arpegii la chitara pirpiriului. Iar dacă nu-i ieşise nici o melodie, asta se putea explica şi de-a dreptul prin teamă. Da, sigur că-i era şi lui frică, deşi se apăra ţinându-se de glu-me. Poate pentru prima oară de când se afla sub ordinele lui, jandarmul nu-l auzise în noaptea aceasta pomenind nimic de nurii dolofanei de la bodegă. Tocmai se pregătea să-şi întrebe şeful dacă îi dădea voie să-i ducă *donei* Asunta chitara, de cum va merge iar la Piura — „Lăsaţi-mă să-i duc măcar atâta mângâiere bietei femei, dom' locotenent" —, când îşi dădu deodată seama că nu erau singuri.

— Bună seara — zise umbra.

Apăruse brusc, ca ieşită din mare sau închegată din aer. Lituma tre-sări, fără a putea lega un cuvânt, căscând ochii mari. Nu visa: era colo-nelul Mindreau.

— Bună seara, domnule colonel — zise locotenentul Silva, sculân-du-se de pe barca pe care şedea.

Chitara se rostogoli pe nisip şi Lituma îşi văzu şeful schiţând cu mâna dreaptă o mişcare imediat întreruptă: ca, de pildă, a înşfăca revolverul sau, măcar, a deschide clapa tocului armei pe care îl ţinea întotdeauna la cingătoare, pe şoldul drept.

— Pe loc repaus şi fără farafastâcuri — zise umbra colonelului. Te căutam, şi ceva mi-a zis că dumneata eşti chitaristul cel nocturn.

— Încercam să văd dacă mai ştiu mânui strunele. Adevărul e că am uitat, din lipsă de practică.

Umbra încuviinţă.

— Dumneata eşti mai bun de copoi decât de interpret — murmură.

— Mulţumesc, domnule colonel — răspunse locotenentul Silva.

„A venit să ne omoare", gândi jandarmul. Colonelul Mindreau făcu un pas spre ei şi faţa lui pătrunse într-un spaţiu luminat mai bine de lună. Lituma distinse fruntea-i înaltă, cele două scobituri adâncite în tâmple şi mustăcioara milimetrică. Oare fusese la fel de palid şi în celelalte daţi când îl văzuse la biroul lui? Sau poate că luna îi împrumuta acel aer livid. Expresia nu îi era de ameninţare, nici de ură, ci mai degrabă de

indiferenţă. Tonul vocii trăda totuşi aceeaşi trufie de atunci, din cursul întrevederii de la Bază. Ce-avea să se întâmple? Lituma simţea un gol în stomac. „Asta aşteptam noi, fără a ne da seama", gândi.

— Numai un copoi bun putea să ajungă la capătul firului atât de repe-de în asasinarea dezertorului aceluia — adăugă colonelul. În două săptă-mâni, nu, locotenente?

— În nouăsprezece zile, ca să fim exacţi, domnule colonel.

Lituma nu-şi dezlipea ochii de pe mâinile colonelului Mindreau, dar bătaia lunii nu ajungea să le lumineze. Şi-o fi ţinând revolverul pregătit, gata de tras? Voia să-l amenințe pe locotenent, silindu-l să se dezică de cele scrise în raport? Va trage brusc în ofiţer două, trei gloanţe? Îl va împuşca şi pe el? Sau poate venise numai să-i aresteze. Poate că o patrulă a Poliţiei Aeronautice îi înconjurase deja şi îi ţinea în cătarea puştilor, în timp ce colonelul le abătea atenţia cu dialogul acela înşelător. Îşi ascuţi auzul, privi cu luare-aminte împrejur. Nu se apropia nimeni, nu se auzea nimic, exceptând plescăitul oceanului, în faţă, vechiul dig urca şi cobora, la unison cu oscilaţiile apei. Pe scheletul lui de fier, alunecos din cauza muşchilor, dormeau pescăruşii şi se aflau incrustaţi nenumăraţi crabi, cochilii şi stele de mare. Prima misiune pe care i-o încredinţase şeful, la sosirea la Talara, fusese aceea de a-i pune pe fugă pe plozii care se căţărau pe dig tocmai pe fiarele acelea lunecoase, pentru ca, odată ajunşi sus, să se lase legănaţi de digul plutitor ca într-un scrânciob.

— Nouăsprezece zile — repetă, ca un ecou întârziat, colonelul.

Vorbea fără ironie, fără mânie, cu o răceală de gheaţă, de parcă nimic din toate acestea nu l-ar fi privit câtuşi de puţin sau n-ar fi avut vreo în-semnătate, iar în tonul vocii avea ceva — o inflexiune, o pauză, un fel de a accentua anumite silabe — care lui Lituma îi amintea de glasul puştoaicei. „Neînvinşii mei au dreptate", gândi. „Eu nu-s făcut pentru chestii din as-tea, mie nu-mi place să trec printr-o spaimă ca asta."

— Oricum, nu-i rău — continuă colonelul. Uneori, astfel de crime nu sunt rezolvate nici după mulţi ani. Alteori, rămân mistere pe vecie.

Locotenentul Silva nu răspunse. Urmă o lungă tăcere, în cursul căreia nici unul dintre cei trei bărbaţi nu se mişcă. Digul

se legăna tot mai tare: o fi vreun puştan acolo, gustând deliciile scrânciobului? Nu-i venea a crede. Lituma auzea respiraţia colonelului, a şefului său, a sa proprie. „De când sunt n-am încercat o asemenea frică, niciodată", gândi.

— Crezi dumneata că vei fi avansat, drept răsplată? — îl auzi zicând pe colonelul Min-dreau.

Îi trecu prin cap că precis îi era frig aceluia, îmbrăcat cum era în u-şoara cămaşă cu mâ-neci scurte ce făcea parte din uniforma obişnuită a aviatorilor. Era un om scund, pe care Lituma îl depăşea cu cel puţin ju-mătate de cap. Pe vremea lui n-or fi fost pesemne în vigoare regulamentele stabilind înălţimea minimă pentru admiterea în Institutele Armatei.

— Mă pot aştepta la avansarea în grad de căpitan doar cu începere din luna iulie a anului viitor, nu înainte, domnule colonel — îşi auzi şeful zicând, cu glas măsurat. Acum. O să ridice mâna şi o să detune împuşcă-tura: capul locotenentului va crăpa ca fructul de *papaya.* Dar în momentul acela colonelul ridică mâna dreaptă ca să-şi mângâie colţurile gurii, şi jan-darmul văzu că nu era înarmat. De ce venise, atunci, de ce? — Răspunzându-vă însă la întrebare, nu, nu cred să fiu avansat pentru rezolvarea cazului. La drept vorbind, dimpotrivă, cred că treaba asta îmi va prilejui mari neplăceri, domnule colonel.

— Dumneata eşti chiar atât de sigur că ai rezolvat-o în mod definitiv?

Umbra nu se clintea şi lui Lituma i se păru chiar că aviatorul vorbea fără să deschidă gura, din stomac, ca ventrilocii.

— Bun, ca să zic aşa, singurul lucru definitiv este moartea — murmu-ră locotenentul.

Nu simţea în cuvintele şefului său nici cea mai mică teamă sau încor-dare. De parcă nici pe el nu-l privea câtuşi de puţin discuţia aceea, de parcă ar fi fost implicaţi alţii, nu ei. „Îi cântă în strună", gândi. Locotenentul îşi drese glasul cu o uşoară tuse, înainte de a continua:

— Dar, deşi unele detalii nu-s încă lămurite, cred că cele trei între-bări-cheie sunt rezolvate: Cine au fost cei ce l-au ucis? Cum l-au ucis? De ce l-au ucis?

Un câine latră întărâtat şi lătrăturile lui, enervante şi frenetice, deve-niră destul de curând un urlet lung, lugubru. Ori colonelul dăduse puţin înapoi, ori luna înaintase întru câtva: faţa lui era din nou în umbră. Digul scârţâitor tot urca şi cobora.

Conul luminos al farului mătura apa, aurind-o.

— Am citit raportul dumitale către superiori — îl auzi zicând Lituma. Jandarmeria i-a informat pe şefii mei. Iar aceştia au binevoit să tragă o fotocopie şi să mi-o trimită, ca să iau cunoştinţă de conţinut.

Nu se tulburase, nu vorbea mai precipitat sau cu mai multă emoţie decât înainte. Lituma văzu cum o adiere subită agita părul rar al siluetei din umbră; imediat, colonelul şi-l netezi. Jandarmul rămase încordat şi speriat, dar, acum, din nou îi jucau în minte cele două imagini nepoftite: slăbănogul şi Alicia Mindreau. Ah, ce ţi-e şi cu imaginaţia asta! Fata, para-lizată de surpriză, se vedea urcată fără menajamente într-o camionetă albastră. Motorul demara, zgomotos. Pe distanţa până la podişul pietros, avi-atorii, ca să-şi câştige bunăvoinţa şefului ăl mare, îşi stingeau mucu-rile aprinse pe braţele, pe gâtul şi pe faţa lui Palomino Molero. Auzindu-l urlând, râdeau gros, dându-şi coate. „Să-l doară, să-l doară", zbiera loco-tenentul Dufo. Şi deodată, sărutându-şi degetele puse în cruce: „O să-ţi pară rău că te-ai născut, ţi-o jur." Văzu că locotenentul Silva nu se mai sprijinea de marginea bărcii, că îşi vâra mâinile în buzunare şi, întors, începea să contemple oceanul.

— Asta vrea să însemne că au de gând să muşamalizeze afacerea, domnule colonel? — întrebă, din poziţia aceea.

— Nu ştiu — răspunse Mindreau, sec, de parcă întrebarea fusese prea banală sau prea stupidă şi-l făcea să piardă un timp preţios. Dar, aproape imediat, păru nesigur: N-aş crede însă, lucrurile au ajuns prea departe. Ar fi prea dificil, ar fi... Nu ştiu. Depinde de sferele superioare, nu de mine.

„Depinde de bibanii ăi graşi", gândi Lituma. De peştii ăi barosani. De ce vorbea colonelul de parcă nimic din toate acestea nu l-ar fi privit? De ce mai venise, atunci?

— Aş vrea să aflu ceva, domnule locotenent. Făcu o pauză, lui Lituma i se păru că îi arunca o privire iute, ca şi cum abia acum l-ar fi descoperit şi s-ar fi hotărât totuşi să continue să vorbească în faţa acelui *don* Nimeni. A venit cumva fiica mea să vă spună că am abuzat de ea? A spus asta?

Lituma văzu că şeful lui, fără a-şi scoate mâinile din buzunare, se în-torcea spre colonel.

— Ne-a dat-o de înţeles... — susură, înecându-se. Nu ne-a zis-o expli-cit, nu a folosit cuvintele acestea. Dar ne-a dat de

înţeles că dumneavoas-tră... că ea era pentru dumneavoastră nu o fiică, ci o femeie, domnule colonel.

Era extrem de tulburat şi cuvintele i se poticneau în gură. Lituma nu-l văzuse niciodată atât de încurcat. Simţi multă milă. Pentru el, pentru colo-nelul Mindreau, pentru pirpiriu, pentru fătucă. Îi venea să plângă de mila întregii lumi, *carajo.* Îşi dădu seama că tremura din cap până în picioare. Da, Josefino îl mirosise încă de mai demult: era un sentimental nenorocit, şi-aşa avea să moară.

— V-a spus şi că îi sărutam picioarele? Că, după ce abuzam de ea, mă târam pe jos ca un vierme, cerându-i iertare? — zise colonelul Mindreau.

Nu întreba, ci îşi confirma ceva de care părea absolut sigur.

Locotenentul Silva îngăimă o frază din care Lituma nu înţelese nimic. Sensul ei părea a fi: „Cred că da", sau: „Mi se pare că da." Îi venea să fugă de-acolo ca din puşcă. Ah, de-ar apărea odată vreun pescar sau altceva, orice, numai să curme scena aceea.

— Că eu, nebun de remuşcare, îi întindeam revolverul ca să mă îm-puşte? — continua, neabătut, colonelul.

Coborâse vocea. I se simţeau oboseala şi un fel de renunţare la toate.

De data asta locotenentul nu răspunse. Se aşternu o lungă pauză. Silueta aviatorului era rigidă, în timp ce vechiul dig urca şi cobora, legănat de bătaia valurilor. Murmurul apelor era mai atenuat, ca şi cum mareea începea să descrească. O pasăre nevăzută cârâi, pe aproape.

— Vă simţiţi rău? — întrebă locotenentul.

— Pe englezeşte, cuvântul este „Delusions" — zise colonelul, cu fermi-tate, parcă nemaiadresându-se acum nimănui în special, în spaniolă n-avem nimic echivalent. Fiindcă „Delusions" înseamnă, în acelaşi timp, iluzie, fantezie, dar şi înşelăciune, fraudă. O iluzie care este o înşelăciune. O fantezie din rea-credinţă, dolosivă, frauduloasă. Suspină adânc, de parcă n-ar mai fi avut aer în plămâni şi îşi trecu mâna peste gură. Ca s-o duc pe Alicitá la New York am vândut vila părintească. Am pus la bătaie economiile mele de o viaţă. Nu numai atât, ci mi-am amanetat şi parte din viitoarea pensie. În Statele Unite specialiştii vindecă toate bolile din lume, fac minuni ştiinţifice. Nu aşa se spune? Ei bine, dacă-i aşa, nici un sa-crificiu nu-i prea

mare. Trebuia să-mi salvez fiica. Şi să mă salvez şi pe mine. Dar n-au vindecat-o. Au descoperit, în schimb, ce avea. „Delusions." N-o să se vindece niciodată, pentru că asta nu se vindecă. Dimpotrivă, sporeşte cu timpul. Proliferează ca un cancer, treptat, atâta timp cât cauza persistă. Mi-au explicat întregul mecanism, cu o cruzime tipică pentru *gringos.* Mi-au zis: problema ei eşti dumneata. Cauza eşti dumneata. Ea te face responsabil de moartea mamei, pe care n-a cunoscut-o. Tot ce inven-tează, lucrurile acelea teribile pe care le urzeşte împotriva dumitale, tot ce le-a spus Maicilor Inimii Sacre, din Lima, sau Maicilor de Lourdes, din Piura, mătuşilor ei, prietenelor. Că dumneata o maltratezi, că eşti zgârcit, că o chinui, că o legi de pat, că o biciuieşti. Ca să-şi răzbune mama. Şi asta încă nu-i nimic faţă de ce o să urmeze, mi-au spus. Fiţi pregătit pen-tru situaţii mult mai rele. Fiindcă mai târziu, când va mai creşte, o să vă acuze că aţi vrut s-o omorâţi, că aţi violat-o, că aţi pus pe alţii s-o violeze. De nimic nu veţi fi scutit. Şi nici nu-şi va da seama că născoceşte, că min-te. Pentru că ea îşi crede şi îşi trăieşte minciunile, ca şi când ar fi adevărul adevărat. „Delusions." Aşa-i zice, pe englezeşte. N-avem, în spaniolă, un cuvânt care să explice boala asta tot atât de bine.

Urmă o lungă tăcere. Oceanul abia de se simţea, murmurând alături foarte încet. „Ce de cuvinte pe care le aud acum întâia oară", gândi Lituma.

— Aşa este, cu siguranţă — îl auzi vorbind pe locotenent, în acelaşi timp sever şi respectuos. Dar... fanteziile sau nebuniile fiicei dumnea-voastră nu explică totul, dacă îmi permi- teţi. Se reţinu să continue un timp, aşteptând probabil vreun comentariu din partea colonelului sau căutând cuvinte cât mai potrivite. Sălbatica înverşunare împotriva flăcă-ului, de exemplu.

Lituma închise ochii. Iată-l: strivit sub soarele implacabil, atârnând peste bolovănişul sterp, torturat din creştet până la tălpile picioarelor, înconjurat de capre indiferente care îl miroseau. Spânzurat, ars cu ţigările şi tras în ţeapă cu un par în cur. Biet băiat prizărit.

— Asta e altă treabă — zise colonelul. Dar se rectifică imediat: N-o explică, bineînţeles.

— Dumneavoastră mi-aţi pus o întrebare şi eu am răspuns — îl auzi zicând pe locotenentul Silva. Daţi-mi voie să vă întreb

şi eu ceva. Era ne-voie de o asemenea înverşunare? Vă întreb acest lucru pentru că, pur şi simplu, nu-l înţeleg.

— Nici eu — replică, imediat, colonelul. Sau, mai bine zis, îl înţeleg. Acum. La început, nu. S-a îmbătat şi i-a îmbătat şi pe oamenii lui. Băutu-ra şi ranchiuna l-au preschimbat dintr-un nefericit oarecare, într-un sadic. Ciudă, amor-propriu rănit, onoare călcată în picioare. Lucrurile astea exis-tă, chiar dacă un poliţist nu le cunoaşte, locotenente. Părea numai atât, un biet nefericit acolo, dar nu un sadic. Un glonte în cap era de ajuns. Şi o îngropare discretă. Aşa sunau ordinele mele. În nici un caz nu prevedeau stupida măcelărire, nu, asta nu. Acum nu mai are nici o importanţă, s-a întâmplat cum s-a întâmplat, şi fiecare trebuie să-şi asume responsabilităţile, în ce mă priveşte, eu mi le-am asumat întotdeauna.

Trase iar aer adânc în piept, gâfâind. Lituma îşi auzi şeful zicând:

— Aşadar, dumneavoastră n-aţi fost de faţă. Ci numai locotenentul Dufo cu un grup de subordonaţi?

Lui Lituma i se păru că îl aude pe colonel plescăind din limbă, parcă gata să scuipe. Dar nu scuipă.

— I-am oferit această consolare în chip de premiu, ca să-şi spele orgo-liul rănit cu glontele în cap — zise, cu răceală. Dar m-a surprins. Nu părea în stare să facă ce a făcut. M-au surprins şi aviatorii. Erau colegii lui, la urma urmei. Există un fond de bestialitate, în toţi. Fie ei culţi sau inculţi, în toţi. Probabil că mai ales în clasele inferioare, între *cholos.* Resentimen-te, complexe. Băutura şi servilismul faţă de şef au făcut restul. Sigur, nu era nevoie de o asemenea ferocitate. Nu regret absolut nimic, dacă asta vrei dumneata să ştii. Unde s-a mai văzut ca un răcan de la aviaţie s-o răpească şi s-o violeze pe fiica şefului Bazei sale? însă eu aş fi procedat în mod rapid şi curat. Un glonţ în ceafă şi gata povestea.

„Ăsta suferă şi el de-aceeaşi boală ca fiică-sa, gândi jandarmul. Cum naiba îi zice, *iluzii, deziluzii,* mă rog — chestia aia."

— A violat-o, domnule colonel? — Lituma îşi repetă din nou că loco-tenentul dădea grai exact acelor întrebări care îi veneau şi lui în minte. Că a fugit cu ea, poate chiar că a răpit-o, este un fapt. Deşi mi se pare mai aproape de adevăr să zicem c-au fugit împreună. Erau îndrăgostiţi şi voiau să se căsătorească, întreg

satul Amotape poate da mărturie. Ce fel de viol a mai fost şi ăsta?

Lui Lituma i se păru că aude din nou plescăitul din limbă care anunţa scuipatul. Când vorbi, colonelul era acelaşi individ despotic şi tăios din timpul întrevederii din biroul lui:

— Fiica şefului Bazei aeriene din Talara nu se îndrăgosteşte de un ţângău din trupele de aviaţie — explică, plictisit că trebuie să mai clarifice un amănunt atât de evident. Fata colone- lului Mindreau nu se îndrăgos-teşte de-un terchea-berchea de chitarist din mahalaua Castilia.

„De la el i se trage", gândi Lituma. De la acest tată pe care, pasă-mi-te, îl ura atât de mult, i se trăgea Aliciei Mindreau mania de a-i trata de *cholos* şi a-i dispreţui pe cei ce nu erau albi.

— Eu n-am inventat nimic — îşi auzi şeful zicând, cu delicateţe. Ci dânsa în persoană, domnişoara Alicia, ne-a povestit totul cum a fost. Nici măcar n-am întrebat-o noi, dom- nule colonel. Singură ne-a zis: că se iubeau şi că dacă îl găseau pe paroh la Amotape, s-ar fi căsătorit. Mai puteţi numi acesta un viol?

— Nu v-am explicat mai înainte? — ridică glasul colonelul Mindreau, pentru prima oară în noaptea aceea. „Delusions, delusions." Fantezii înşelătoare. Nici nu s-a îndrăgostit, nici nu se putea îndrăgosti de el. Nu vedeţi că proceda mânată de specificul bolii ei? Ca şi atunci când a venit să vă povestească totul la Comisariat. Ca şi atunci când se ducea la Mai-cile de Lourdes să le arate nişte răni pe care singură şi le făcea, cu sânge rece, numai şi numai să-mi facă mie rău. Se răzbuna, mă pedepsea, mă făcea să plătesc tocmai pentru ce mă durea pe mine mai mult, tăind în carne vie: pentru moartea timpurie a mamei ei. Ca şi cum — suspină, gâfâi — moartea aceea n-ar fi fost deja calvarul vieţii mele. Oare mintea unui poliţai nu e în stare să o înţeleagă?

„Nu, băga-te-aş în aia mă-tii", gândi Lituma. „Nu e în stare." De ce adică să-ţi complici viaţa în halul ăsta? De ce nu s-ar fi putut îndrăgosti ţanţoşa Alicia Mindreau de pirpiriul care cânta atât de frumos din chitară şi din gură melodii tandre, romantice? De ce nu s-ar fi aprins scânteia dragostei între doi tineri la fel de necopţi, între frageda albă şi simpaticul *cholo?* De ce vedea colonelul în acea dragoste o întortocheată conspiraţie împotriva

sa?

— Şi lui Palomino Molero i-am explicat totul, anume — îl auzi pe colonel zicând, din nou cu tonul acela impersonal care îl distanţa în egală măsură şi de ei şi de ce spunea. Aşa cum ţi-am explicat dumitale. Nu, mai detaliat decât dumitale. Mai clar, mai pe înţelesul lui. Fără ameninţări, fără ordine. Nu ca de la colonel la recrut de aviaţie. De la bărbat la bărbat. De la un om la om. Dându-i o şansă de a se purta ca un cavaler, de a fi ce nu era.

Tăcu iar, trecându-şi peste buze o mână, iute ca un plici de muşte. Lituma, mijindu-şi ochii, îi văzu: ofiţerul sever şi distins, cu mustăcioara-i corectă şi ochişorii-i reci, şi sfrijitul, vârât în uniforma-i de recrut, desigur nou-nouţă şi cu bumbii strălucitori, tuns scurt de tot, aproape zero, stând smirnă în poziţie de drepţi. Ştabul, foarte sigur pe el, scund şi dominator, plimbându-se prin biroul lui în timp ce vorbea, pe un fond sonor de elice şi motoare; iar răcanul de la aviaţie, foarte palid, neîndrăznind să mişte un deget, să clipească, să deschidă gura, să respire.

— Fata aceasta nu este ceea ce pare a fi. Fata aceasta, deşi vorbeşte, râde şi face tot ce fac celelalte fete, nu e ca ele. Este fragilă, ca un cristal, o floare, un biet puişor lipsit de apărare — îşi dădu seama Lituma că tocmai spunea colonelul. Eu ţi-aş putea spune dumitale, scurt pe doi: „Unui re-crut îi este cu desăvârşire interzis să-şi înalţe ochii la fata colonelului comandant al Bazei; unui pişpirică oarecare din Castilia îi este strict interzis să viseze la Alicia Mindreau. Vârâ-ţi asta bine în cap şi mai află că n-ai vo-ie să te apropii de ea, să te uiţi la ea, să-i vorbeşti sau s-o visezi noaptea sau ziua-n amiaza mare, dacă nu vrei să plăteşti îndrăzneala cu viaţa." Aşa trebuia să-i fi vorbit. Dar, în loc să-i pedepsesc cu străşnicie cutezan-ţa, am preferat să-i vorbesc ca de la om la om. Crezând că până şi un chi-tarist din cartierul Castilia putea fi o fiinţă raţională, având reflexe de persoană decentă. Mi-a zis că a înţeles, că nu bănuia starea Alicitei, că nicio-dată n-o va mai privi şi nu-i va mai vorbi. Şi chiar în noaptea aceea, ipo-critul de *cholo* a răpit-o şi a abuzat de ea. Credea că mă va pune între ciocan şi nicovală, mucosul, într-o situaţie imposibilă. Gata, ţi-am violat-o. Acum, dumneata nu vei mai avea încotro şi mi-o vei da de bunăvoie de nevastă. Ah, nu, băiete, nu. Mie, fetiţa mea, copila asta bolnavă, poate să-mi facă orice, să mă şantajeze, să mă terorizeze, să-mi scoată peri albi; într-adevăr, n-am de ales şi-mi voi purta

întreaga viaţă crucea aceasta pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Ea da, poate, pe ea eu... Dar nu tu, nenoroci-tule, nu tu.

Amuţi, respiră adânc, gâfâi şi, deodată, de cine ştie unde mieună un motan. Se auzi goana mai multor lăbuţe. Apoi, din nou, tăcerea împletită cu sincronicul resac. Vechiul dig nu se mai legăna. Şi încă o dată Lituma îşi auzi şeful punând exact întrebarea ce îi şedea şi lui pe vârful limbii:

— Atunci, de ce Ricardo Dufo? De ce el putea fi pretendentul, logod-nicul Alidei Min-dreau?

— Pentru că Ricardo Dufo nu-i un oarecine picat din mahalaua Cas-tilia, ci un ofiţer. Un om de familie bună. Dar, mai ales, pentru că are un caracter slab şi e bătut în cap — îşi slobozi într-o furie cuvintele colonelul, sătul parcă să tot constate că lumea era într-atât de oarbă încât să nu va-dă lumina soarelui. Pentru că, ştiind-o alături de tontul de Ricardo Dufo, eu o puteam îngriji şi apăra în continuare. Aşa cum i-am promis maică-sii să fac, atunci când biata îşi dădea sufletul. Iar Dumnezeu din cer şi Mer-cedes ştiu că m-am ţinut de cuvânt, în pofida a tot ce se putea întâmpla.

I se stinse glasul şi tuşi, de câteva ori, încercând să-şi ascundă slăbi-ciunea care îl co-vârşise. Undeva departe, câteva mâţe mieunau şi se stu-cheau ca turbatele, frenetic: se băteau sau se împerecheau? Totul era confuz în lume, *carajo.*

— Dar n-am venit pentru asta şi nu voi continua să-mi analizez fami-lia în faţa dumitale — puse capăt scurt discuţiei colonelul, îşi modifică iar tonul vocii, înmuindu-şi-l: Şi nici nu vreau să-ţi răpesc timpul, domnule locotenent.

„Eu nu exist pentru el", gândi Lituma. Era mai bine: se simţea mai sigur ştiindu-se uitat, abolit, de către colonel. Urmă o pauză interminabilă, în cursul căreia aviatorul părea să încerce cu dificultate să-şi învingă muţenia, să mai lege câteva cuvinte rebele şi fugare.

— Nu mi-l răpiţi câtuşi de puţin — zise locotenentul Silva.

— Îţi mulţumesc că n-ai atins în raportul dumitale chestiunea aceea — articula, în sfârşit, cu multă greutate.

— Treaba cu fiica dumneavoastră, vreţi să ziceţi? — auzi că murmura locotenentul. Faptul că ne-a dat de înţeles că dumneavoastră aţi abuzat de ea?

— Îţi mulţumesc că n-ai menţionat asta în raport — repetă tatăl Aliciei Mindreau, cu vocea mai sigură. Îşi petrecu mâna

peste gură şi adăugă: Nu pentru mine, ci pentru biata fată. Asta... ar fi devenit imediat calul de bătaie al ziariştilor. Parcă văd titlurile de-o şchioapă, tot puroiul şi pestilenţa gazetăriei scurgându-ni-se în cap. Tuşi, gâfâi şi făcu un efort să pară senin înainte de a murmura: O minoră trebuie protejată întotdeauna de un scan-dal. Cu orice preţ.

— Trebuie să vă avertizez în legătură cu ceva, domnule colonel — îl auzi Lituma zicând pe locotenent. N-am menţionat dedesubturile acelea pentru că erau prea vagi şi, de, asemeni, nu prezentau importanţă în chestiunea asasinării lui Palomino Molero. Dar nu vă faceţi iluzii. Când treaba va deveni publică, dacă va deveni publică, atunci totul va depinde de spu-sele fiicei dumneavoastră. Or s-o hăituiască, or s-o urmărească zi şi noapte încercând să-i stoarcă declaraţii. Cu cât vor fi mai murdare şi mai scan-daloase, cu-atât mai bine pentru presă. O ştire ca asta se cere exploatată. Ştiţi doar. Dacă este cum ziceţi, dacă suferă de halucinaţii, „delusions" sau aşa ceva, n-ar fi mai potrivit s-o închideţi într-o clinică sau s-o trimiteţi în străinătate? Scuzaţi-mă, m-am amestecat fără voie unde nu-mi fierbe oala.

Tăcu brusc, fiindcă umbra colonelului făcuse un gest de nerăbdare.

— Deoarece nu eram sigur că vă voi întâlni, v-am lăsat o notă la Post, sub uşă — zise, punând punct conversaţiei.

— Bine, domnule colonel — murmură locotenentul Silva.

— Noapte bună — se despărţi de ei colonelul, tăios.

Dar nu plecă. Lituma îl văzu întorcându-se şi făcând câţiva paşi spre marginea plajei, rămânând acolo cu faţa spre mare, neclintit dinaintea vastei suprafeţe argintată din loc în loc de razele lunii. Conul auriu al fa-rului apărea şi dispărea, învăluind în treacăt, timp de o clipă, silueta mă-runtă şi imperioasă, îmbrăcată în kaki, cu spatele la ei, aşteptându-i să plece. Privi la locotenent şi acesta îi întoarse privirea, nehotărât. În sfârşit, le făcu un semn că se pot retrage. Fără a scoate un cuvânt, amândoi ple-cară. Nisipul le înăbuşea paşii. Lituma simţea cum i se înfundă pantofii. Trecură alături de spinarea nemişcată a colonelului — din nou vântul îi zburlea puţinii peri — şi se îndreptară, printre bărci răsturnate, spre den-sele pete întunecate care erau casele Talarei. Odată ajunşi lângă sat, Lituma se întoarse să se uite la mica plajă. Silueta colonelului părea să nu se fi clintit din loc, la limita dintre nisip şi apă. O umbră

întru câtva mai clară decât umbrele dimprejur. Mult mai departe, scânteiau nişte puncte gălbui, pierzându-se la orizont. Care din felinarele acelea pescăreşti să fie barca soţului *donei* Adriana? Deşi aici noaptea era plăcută, călduţă, *don* Matìas spunea că în largul mării era întotdeauna frig şi că de aceea, nu din plic-tiseală sau viciu, pescarii luau la bord, cu sfinţenie, câte o butelcuţă de rachiu sau de altă tărie, spre a putea suporta noaptea întreagă în larg.

Talara era pustie şi liniştită. Nu scapără lumină la nici una din căsu-ţele de lemn prin dreptul cărora treceau. Lituma avea o grămadă de lucruri de întrebat sau comentat, dar nu se încumeta încă să deschidă gura, fiind ca paralizat de o senzaţie ambiguă, de confuzie şi tristeţe. Să fie adevărat ce le povestise omul acela sau doar o invenţie? O fi, mda, poate, ba mai mult ca sigur. De aia i se păruse lui fata cam bolândă la cap, vezi bine, nu se înşelase. Din când în când furişa câte o privire la locotenentul Silva: ducea chitara pe umăr, ca o puşcă sau o sapă, şi părea gânditor, absent. Cum de putea vedea ceva în semiântuneric, cu ochelarii ăia fumurii?

Când se auzi detunătura, Lituma tresări violent: dar, în acelaşi timp, parcă ar fi aşteptat-o. Spărsese tăcerea, scurt şi brutal, cu un ecou stins. Acum totul era iar ca înainte, calm şi mut. înlemni, se întoarse spre şeful lui. Dar acesta, după ce se oprise preţ de o clipă, păşi iar mai departe ne-tulburat.

— Păi, dom' locotenent — tropăi Lituma până îl ajunse din urmă. N-aţi auzit?

Ofiţerul continuă să depene din picioare, privind drept înainte. Ba chiar grăbind pasul.

— Ce să aud, Lituma?

— Împuşcătura, dom' locotenent — tropăia, se zăpăcea Lituma, lângă el. Acolo, pe plajă. Vreţi să spuneţi că n-aţi auzit-o?

— Am auzit un zgomot care ar putea fi orice, Lituma — îi zise şeful, pe un ton de punere la punct. Pârţul unui beţiv. Râgâiala unei balene. Orice. N-am nici o dovadă că zgomotul acela ar fi o împuşcătură.

Lui Lituma inima îi bătea să-i spargă pieptul. Tot trupul îi fusese nă-pădit de transpiraţie, şi îşi simţea la fel de umede cămaşa şi faţa. Mergea în pas cu locotenentul, năucit, poticnindu-se, neînţelegând nimic.

— Şi-atunci, nu mergem să vedem? — întrebă după alţi câţiva metri, simţind că îl încearcă un fel de ameţeală cu palpitaţii.

— Să vedem ce anume, Lituma?

— Dacă s-a împuşcat colonelul Mindreau, dom' locotenent — bâigui. N-a fost asta detunătura pe care am auzit-o?

— Toate la timpul lor, Lituma — zise locotenentul Silva, parcă îndu-ioşat de atâta neştiinţă. Avem tot timpul să aflăm. C-o fi, că n-o fi aflăm noi, fii pe pace. Ce-i graba asta pe tine? Aşteaptă să vină careva, un pes-car, un vagabond, care să-l găsească şi să ne dea de ştire. Asta, de-o fi adevărat că acel domn şi-a zburat creierii, după cum crezi tu! Sau, mai bine, aşteaptă s-ajungem întâi la Post. Poate că acolo se va împrăştia misterul care te chinuie atâta. Nu l-ai auzit pe colonel zicând că ne-a lăsat o notă?

Lituma nu mai zise nimic şi continuă să păşească drept înainte, în pas cu şeful lui. De pe una din străduţele laterale, pustii, se auzi o horcă-ială mecanică, de parcă cineva s-ar fi căznit să prindă la radio un post anume. Pe terasa hotelului Royal, paznicul dormea adânc şi fără grijă, înfofolit într-o pătură, cu capul pe balustradă.

— Aşadar, credeţi că nota aia ar fi testamentul lui? — mai mult în-găimă, până la urmă, abia când se văzură ajunşi pe drumul drept ce du-cea la uşa Postului. Că ne-a căutat ştiind că, după ce va discuta cu noi, o să se omoare?

— Măi-măi, că greu eşti tu de cap uneori, fiule — suspină şeful lui. Şi îl bătu uşurel pe braţ, a încurajare. Tot e bine că, după eforturile prelun-gite, pân' la-urmă tot începi să înţelegi şi tu câte ceva. Nu, Lituma?

Nu mai vorbiră până n-ajunseră la hardughia ruinată şi nezugrăvită de-o groază de ani, care era Comisariatul. Locotenentul expedia raport după raport Direcţiunii Generale a Jandarmeriei, explicând că, dacă nu se va întreprinde ceva în scurt timp, li se va surpa acoperişul în cap, că aşa-zisele celule erau nişte strecurători din care deţinuţii nu evadau doar din bună-creştere sau curtoazie, fiindcă scândurile erau roase de carii şi de şobolani. I se răspundea că, poate, viitorul buget va prevedea o sumă şi pentru ei. Poate. Un nor ascunsese luna şi locotenentul trebui să aprindă un chibrit ca să nimerească broasca. Se luptă câtva timp cu ea ca de obi-cei, până s-o poată

descuia cu cheia. Aprinse alt chibrit, căută pe duşu-meaua de scânduri, întâi lângă prag, apoi mai departe, până când flăcă-ruia îi arse vârful degetelor. O stinse iute, drăcuind. Lituma dădu fuga să aprindă lampa cu gaz; dar procedă cu atâta stângăcie, încât i se păru că durase un veac. În sfârşit se aprinse: o limbă roşie de foc, cu miez albăs-trui, care pâlpâi câteva clipe până să se înteţească. Plicul alunecase pe jumătate în crăpătura dintre două scânduri, şi Lituma îşi văzu şeful, pe vine, luându-l şi ridicându-l cu multă delicateţe, ca pe un obiect deosebit de fragil şi de preţios. Intui toate mişcările pe care avea să le facă şi, într-adevăr, le şi făcu locotenentul: să-şi dea chipiul pe ceafă, să-şi scoată ochelarii şi să se aşeze pe un colţ al biroului, cu picioarele larg crăcănate, în timp ce, mereu cu aceeaşi grijă, desfăcea plicul şi cu două degete scotea din el o hârtiuţă albă, aproape transparentă. Lituma desluşi câteva rân-duri scrise egal, care acopereau toată pagina. Apropie lampa, astfel ca şe-ful lui să le poată citi fără greutate. Văzu, plin de nelinişte, că ochii locote-nentului se mişcau, încet, de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga, şi că faţa i se încreţea treptat într-o expresie de dezgust, sau de perplexi-tate, sau de amândouă la un loc.

— Ei, dom' locotenent? — întrebă, când crezu că ofiţerul terminase de citit.

— *Carajo* — îşi auzi şeful suduind, pe când îl vedea lăsând mâna în jos: hârtiuţă albă rămase atârnând, la înălţimea genunchilor lui.

— S-a omorât? — insistă Lituma. Şi, întinzând mâna: îmi permiteţi s-o citesc, dom' locotenent?

— Scârba naibii — murmură şeful lui, dându-i hârtia. Lituma se grăbi s-o ia, s-o citească şi, în timp ce citea, crezând şi nevenindu-i a crede, înţelegând şi neînţelegând, auzi că locotenentul adăugă: Nu numai că s-a omorât, Lituma. Dar scârba naibii a omorât-o şi pe fată.

Lituma ridică ochii şi îşi privi şeful, neştiind ce să zică, ce să facă. Ţinea lampa cu mâna stânga şi umbrele acelea ce se tot lăbărţau mişcân-du-se dovedeau fără tăgadă că tremura din tot trupul. O strâmbătură desfigura faţa locotenentului şi Lituma îl văzu clipind şi strângând apoi din pleoape ca în faţa unei lumini prea tari.

— Şi-acu' ce facem? — se bâlbâi, simţindu-se ca vinovat de

ceva. O să mergem la Bază, acasă la colonel, să vedem dacă-i adevărat că şi-a omorât fata?

— Tu chiar crezi că s-ar putea să nu fie adevărat, Lituma? — se strop-şi la el locotenentul.

— Nu ştiu — răspunse jandarmul. Sau, mai bine zis, da, cred că-i adevărat c-a omorât-o. De aia se purta aşa ciudat, pe plajă. Şi mai cred că şi el s-a omorât, da, asta a fost detunătura pe care am auzit-o. *Ay,* maica mă-sii, maica mă-sii!

— Aici ai dreptate — zise locotenentul Silva, după câteva clipe: Maica mă-sii.

Rămaseră încă un moment tăcuţi şi nemişcaţi, printre umbrele acelea zănatice care jucau tontoroiul pe pereţii, duşumeaua, mobilele şi celelalte troace vechi şi desperecheate ale Postului.

— Şi-acum noi ce facem, dom' locotenent? — repetă, în sfârşit, Litu-ma.

— Eu nu ştiu ce-o să faci tu, te priveşte — răspunse ofiţerul, săltând brusc în picioare, plin de nervozitate, ca amintindu-şi de ceva extrem de urgent. Părea îmboldit de o violentă energie. Dar te sfătuiesc ca, pe mo-ment, să nu faci nimic sau să te duci la culcare. Să dormi până va veni cineva să-ţi anunţe ambele morţi.

Îl văzu, ferm, hotărât, îndreptându-se cu paşi mari spre umbrele stră-zii, făcând gesturile lui caracteristice: potrivindu-şi din mers tocul pistolului la şold şi punându-şi ochelarii fumurii.

— Dar unde plecaţi acu', dom' locotenent? — îngăimă, speriat, ghicind dinainte răspunsul:

— S-o f... naibii pe grăsana aia căcăcioasă — îl auzi zicând, deja invi-zibil.

VIII

Dona Adriana râse din nou şi lui Lituma i se păru că, pe când toată Talara bârfea, se smiorcăia de milă sau îngrămădea presupuneri despre ultimele evenimente, stăpâna bodegii nu făcea altceva decât să se strice de râs. De trei zile era aşa. Aşa îi primise şi se despărţise de ei la micul dejun, la prânz şi la cină, răsalaltăieri, alaltăieri, ieri, ba chiar şi azi: cu hohote de râs. Locotenentul Silva, în schimb, era morocănos şi încurcat, de-ai fi

zis nici mai mult, nici mai puţin c-a păţit cea mai mare ruşine din viaţa lui. Poate pentru a cincisprezecea oară în răstimp de numai trei zile, Lituma gândi: „Ce mama dracului s-a petrecut între ăştia doi?" Clopotele părinte-lui Domingo răsunară peste sat, chemând la slujbă. Fără a-şi pune stavilă râsului, *dona* Adriana făcu semnul crucii.

— Şi ce credeţi c-o să păţească ofiţeraşul acela, cum îi zice, Dufo ăla? — îşi drese glasul *don* Jeronimo.

Era ora prânzului şi, în afară de şoferul de taxi al Talarei, de locote-nentul Silva şi de Lituma, în bodegă se afla şi o pereche tânără care sosise din Zorritos să ia parte la un botez.

— O să-l judece forul privativ — răspunse fără chef locotenentul Silva, neridicându-şi ochii din farfuria pe jumătate goală. Adică un tribunal mili-tar.

— Dar ceva tot or să-i facă, nu? — insistă *don* Jeronimo. Mânca un *saltadito* cu orez, îşi făcea vânt cu ziarul, clefăia de zor cu gura deschisă şi împroşca împrejur cu resturi şi salivă. Fiindcă se presupune că un tip care i-a făcut câte i-a făcut Dufo ăsta lui Palomino Molero nu poate scăpa chiar aşa, basma cu-rată, nu, dom' locotenent?

— Mda, se presupune că n-o să scape chiar aşa uşor — încuviinţă lo-cotenentul, cu gura plină şi cu o neplăcere evidentă zugrăvită pe chip, pentru că nu era lăsat să mănânce în pace. Ceva i-or face fără doar şi poate.

Dona Adriana râse din nou şi Lituma îl simţi pe locotenent încordân-du-se, afundându-se în scaun îndată ce o văzu pe stăpâna bodegii apropi-indu-se de ei. Dar ce pleoştit era, dacă nici muştele nu şi le gonea de pe faţă! Ea purta o rochie înflorată, cu un decolteu foarte căscat, şi venea legănând din mâini, din bust şi din şolduri, teribil de provocatoare. Părea să duduie de sănătate şi să fie, îndeosebi, încântată de sine şi de întreaga lume.

— Bea puţintică apă, domnule locotenent, şi nu mânca aşa repede, c-o ia îmbucătura pe partea ailaltă şi mi te îneci — râse *dona* Adriana, bătând uşurel spinarea ofiţerului cu nişte pălmuţe încă mai batjocoritoare decât cuvintele ei.

— Ce bine dispusă sunteţi de câteva zile! — făcu Lituma, privind-o cu luare-aminte ca pe o necunoscută: chiar era altă persoană, devenise o cochetă; ce streche o pişcase?

— Oi fi având eu motivele mele — zise şugubăţ *dona*

Adriana, strân-gând farfuriile perechii din Zorritos şi îndreptându-se spre bucătărie; mergea fâţâind din fund de parcă le făcea cu el pa, pa! „Doamne sfinte", gândi Lituma.

— Dumneavoastră ştiţi de ce este aşa de pişicheră de vreo trei zile încoace, dom' locotenent? — întrebă.

În chip de răspuns, ofiţerul îi aruncă o privire ucigătoare prin lentilele lui fumurii şi se întoarse să privească strada. Acolo, pe nisip, un hultan ciugulea ceva cu furie. Deodată, bătu din aripi şi îşi luă zborul.

— Vreţi să vă spun şi eu ceva, dom' locotenent? — zise *don* Jeronimo. Dar sper să nu vă supăraţi.

— Dacă-s motive de supărare, mai bine nu-mi spune nimic — mârâi locotenentul. Că nu-s în cea mai bună dispoziţie pentru prostii.

— Bine, iacă, nu zic nimic, am înţeles mesajul — mârâi taximetristul.

— O să se lase şi cu alţi morţi? — râse *dona* Adriana, din bucătărie.

„Na, c-a devenit de-a dreptul apetisantă", îşi zise jandarmul. Gândi: „Trebuie să dau o raită pe la moliile chinezului Liau. Altfel, prind rugină la chestie". Masa ofiţerului şi-a lui Lituma era separată de masa taximetris-tului, încât vocile lor, ca să ajungă la destinatari, trebuiau să treacă peste perechea din Zorritos. Erau tineri, îmbrăcaţi cât mai dichisit, şi se întor-ceau să-i privească pe rând, interesaţi la culme de spusele lor.

— Ei bine, chiar de nu v-o fi pe plac, eu tot o să zic ce gândesc, uite-aşa — hotărî năbădăios *don* Jeronimo, lovind în masă cu ziarul făcut sul. Aflaţi că nu există fiinţă în Talara, bărbat, femeie sau câine, care să în-ghită gogoaşa asta. Nici hultanul ăla de afară n-o înghite.

Într-adevăr, păsăroiul de pradă se întorsese şi era acolo, negricios şi feroce, îndârjin-du-se împotriva unei şopârle pe care o ţinea în cioc. Locotenentul continuă să mănânce, indiferent, concentrat în gândurile şi în ursuzlâcul său.

— Şi cam care o fi gogoaşa asta de nu crede nimeni în ea, *don* Jero-nimo? — întrebă precaut Lituma.

— Asta, cum că ştabul de colonel Mindreau şi-a omorât fata şi-apoi s-a omorât pe plajă — zise şoferul de taxi, împroşcând cu resturi. Cin' să fie idiotul care să creadă asemenea bărbi!

— Eu — afirmă Lituma. Eu îs unul din idioţii care cred

despre colonel că şi-a omorât fiica şi s-a omorât şi el mai apoi.

— Nu face pe naivul cu mine, amice Lituma — îşi drese glasul *don* Jeronimo, încre-ţindu-şi faţa. Ăştia doi au fost lichidaţi ca să nu vorbeas-că. Şi ca să-i fie atribuită lui Min-dreau asasinarea lui Palomino Molero. Nu ţine, omule.

— Asta se discută acum pe la colţuri? — ridică ochii din farfurie loco-tenentul Silva. Că pe colonelul Mindreau l-au lichidat? Şi, mă rog, cine-s ăia de l-au curăţat, se poate şti?

— Mahării ăi mari, e clar — desfăcu larg braţele *don* Jeronimo. Cine, dacă nu ei? Nu te mai face că nu ştii, dom' locotenent, că doar suntem aci între noi. Chestia e că nici dum-neata nu poţi vorbi. Toată lumea zice că şi dumitale ţi-au astupat gura ca să nu poţi clarifica lucrurile. Ca de obicei, păi nu?

Locotenentul ridică din umeri, ca şi când toate sporovăielile acelea nu-l priveau câtuşi de puţin.

— I-au pus în cârcă până şi scorneala c-ar fi abuzat de fiică-sa — îm-proşcă orez *don* Jeronimo. Ce porci! Bietul om. Nu ţi se pare, Adrianita?

— Multe mi s-or fi părând mie, hahaha — se hlizi soţia lui *don* Matias.

— Prin urmare, lumea crede că toate astea sunt scorneli — murmura locotenentul, întorcându-se la farfuria lui cu o mutră acră.

— Bineînţeles -— zise *don* Jeronimo. Ca să-i acopere pe vinovaţi, păi cum. E limpede ca lumina zilei.

Sună sirena rafinăriei, şi hultanul ridică pliscul şi se încorda. Câteva clipe rămase aşa, închizând, aşteptând. Se îndepărtă, în sfârşit, cu mici salturi.

— Şi-atunci de ce crede lumea că l-au omorât pe Palomino Molero? — întrebă Lituma.

— Din cauza unei contrabande de multe milioane — afirmă *don* Jero-nimo cu deplină încredere. Întâi l-au omorât pe trupetele de la aviaţie, pentru că mirosise ceva. Apoi întrucât colonelul Mindreau descoperise lozul ăl mare sau era cât pe ce să-l descopere, l-au curăţat şi pe el şi i-au omorât şi fata. Mai şti-ind şi ce le place oamenilor să afle, au inventat şi mârşavia aia cum că tatăl l-ar fi ucis pe Molero din gelozie faţă de propria-i fiică de care, pasă-mi-te, abuza. Auzi dumneata! În spatele perdelei ăsteia de fum au obţinut exact ce urmăreau; ca nimeni

să nu pomenească măcar de chestiunea principală. Adică de milioane.

— Măi, că plini de idei mai sunt puii ăştia de curvă — suspină loco-tenentul, frecând furculiţa de farfurie de parcă ar fi vrut s-o rupă.

— Dumneata nu vorbi aşa urât, că ţi se usucă limba în gură — zise *dona* Adriana, chicotind. Se proţăpi lângă locotenent cu o farfurioară cu desert din fructe de mango şi, punând-o pe masă, se lipi atât de mult încât pulpa ei zdravănă atinse braţul ofiţerului. Acesta şi-l retrase, ca fript. Hahaha...

„Ce de fiţe!" gândi înmărmurit Lituma. Nu zău, ce-o apucase pe *dona* Adriana? Nu numai că îl lua peste picior în fel şi chip pe locotenent;dar cocheta cu el de mai mare dragul. Îl stârnea, dar el nimic. Şeful lui nu reacţiona şi pace. Părea ruşinat şi demoralizat de provocările şi glumele în doi peri ale *donei* Adriana. Parcă nici el nu mai era acelaşi. Oricând alt-cândva, întărâtările stăpânei bodegii l-ar fi înnebunit de fericire şi s-ar fi repezit să profite cu o sută pe oră. Dar acum nimic nu-l lecuia de apatia aceea de rumegător trist în care se cufundase de vreo trei zile. Ce naiba se întâmplase între ei în noaptea cu pricina?

— Şi la noi la Zorritos s-a aflat de chestia asta cu contrabanda — in-terveni deodată bărbatul venit la botez. Era tânăr, avea părul foarte po-mădat şi un dinte de aur. Purta o cămaşă de culoarea prunei *lucuma,* bă-ţoasă de atâta apret, şi vorbea pripit, turuind, înghiţindu-şi cuvintele. Se uită la fata care, probabil, îi era nevastă. Nu-i aşa, Marisita?

— Da, Panchito — zise ea. E cât se poate de adevărat.

— S-ar părea că aduceau până şi frigidere şi bucătării electrice — a-dăugă băiatul. Şi îmi dau cu presupusul că, dacă s-au săvârşit asemenea crime, trebuie că erau multe milioane la mijloc.

— Mie îmi face milă Alicită Mindreau — zise tânăra din Zorritos, dân-du-şi ochii peste cap şi pregătindu-se să se smiorcăie. Fata asta e victima nevinovată a întregii daraveri. Biata de ea. Ce abuzuri oribile se comit! Şi te-apucă furia văzând că adevăraţilor vinovaţi nu le face nimeni nimic. Or să se-aleagă şi cu banii, şi cu libertatea... Nu, Panchito?

— Aici, cei ce plătesc oalele sparte suntem numai noi ăştia, lefterii — mormăi *don* Jero-nimo. Bibanii ăi graşi, niciodată. Nu,

dom' locotenent?

Locotenentul se ridică atât de brusc, încât masa şi scaunul lui fură pe punctul să se răstoarne.

— Bun, eu plec — anunţă, lehămetisit de toate şi de toţi. Şi, către Li-tuma: Tu rămâi?

— Vin şi eu numaidecât, dom' locotenent. Lăsaţi-mă doar să-mi beau cafeaua.

— Să-ţi fie de bine — mârâi locotenentul Silva, punându-şi chipiul şi evitând s-o privească pe stăpâna bodegii, care, de la tejghea, îl urmări pâ-nă la uşa dinspre stradă cu o privire înveselită, glumeaţă, făcându-i semne de bun-rămas.

După câteva minute, când îi aduse ceşcuţa de cafea, *dona* Adriana se aşează voioasă în faţa lui Lituma, pe scaunul lăsat liber de locotenent.

— Mor de curiozitate — zise jandarmul, coborându-şi vocea spre a nu fi auzit de ceilalţi clienţi. O să-mi povestiţi ce s-a întâmplat în noaptea ace-ea între dumneavoastră şi locotenent?

— Întreabă-l pe el — replică stăpâna bodegii, cu faţa-i dolofană strălu-cind de maliţie.

— L-am întrebat de vreo cincisprezece ori, *dona* Adriana — insistă Lituma, cu jumătate de glas. Dar face pe niznaiu' şi nu scapă o vorbă. Hai, nu fiţi egoistă, ziceţi-mi cum a fost.

— Curiozitatea asta a ta este muierească, Lituma — glumi *dona* Adri-ana, fără ca zâmbetu-i şăgalnic ce o împodobea de vreo trei zile să i se şteargă de pe chip.

„Parcă-i o zgâtie de fată după ce a făcut o boroboaţă", gândi amuzat Lituma. „Ai zice c-a întinerit cu douăzeci de ani, şoltica."

— Se mai zice şi altceva, c-ar putea fi o chestie deocheată, legată de spionaj, nu numai de contrabandă — îl auzi zicând pe *don* Jeronimo, care se ridicase în picioare şi conversa cu perechea din Zorritos, sprijinit de spătarul unui scaun. Asta o ştiu de la proprietarul cinema- tografului din Talara. Iar *don* Tectonio Caile Frìas e om serios, nu vorbeşte doar ca să se audă vorbind.

— Dacă aşa zice, o fi ştiind el ceva — remarcă Panchito.

— Nu iese fum fără foc — întări Marisa.

— În fine, *dona* Adrianita, vă rog nu mi-o luaţi în nume de rău, dar trebuie să vă întreb ceva pentru că mă frământă — şuşoti Lituma, căutân-du-şi cuvintele. V-aţi culcat cu

locotenentul? I-aţi făcut hatârul pân' la urmă?

— Cum îndrăzneşti să mă întrebi aşa ceva, pramatie — şuieră stăpâ-na bodegii, amenințându-l cu degetul. Voia să pară supărată, dar nu era: luminiţa sardonică şi încântată îi juca mereu în ochii negri, iar gura îi ră-măsese întredeschisă în zâmbetul ambiguu al celui care îşi aduce amin-te, jumate fericit, jumate spăşit, de cine ştie ce răutate. Întâi şi-ntâi vorbeşte mai încet, fiindcă Matias te-ar putea auzi.

— Cică Palomino Molero descoperise că se transmiteau secrete milita-re Ecuadorului, şi de-aceea l-au omorât — zicea *don* Jeronimo. Cică şeful bandei de spioni s-ar putea să fi fost colonelul Mindreau în persoană.

— Drace! *Caramba, caramba!* — comenta înfierbântat tipul din Zorri-tos. O chestie ca-n filme.

— Aşa-i, aşa-i, ca-n filme.

— Cum să m-audă, dacă pân' aici i se aude sforăitul, *dona* Adrianita — susură Lituma. Adevăru-i că, nu ştiu de ce, dar din noaptea aia totul s-a întors cu fundu-n sus. Eu unul nu mai înţeleg nimic şi-mi muncesc creierii încercând să ghicesc ce s-a întâmplat aici, pentru ca dumneata să fi devenit, iartă-mă, aşa... deşănţată, iar locotenentul aşa plouat.

Stăpâna bodegii slobozi alt hohot sănătos de râs câtva timp, atât de tare încât i se umplură ochii de lacrimi. Tot trupul i se zgâlţâia, ţâţele-i mari se clătinau libere şi pline pe sub veşmântul înflorat.

— Cred şi eu că-i plouat, săracu, oho, şi-ncă cum — zise. Eu cred că l-am dezvăţat de nărav, Lituma, şi nu pentru trei-patru zile, ci pe totdea-una. Îţi spun eu că şeful tău n-o să se mai joace de-a violul în viaţa lui, hahaha.

— Pe mine nu mă miră deloc cele spuse de *don* Tectonio Caile Frias — zicea tipul din Zorritos, lingându-şi dintele de aur. Am mirosit eu ceva de la început: în spatele acestor crime trebuie să fie mâna Ecuadorului.

— Dar cum aţi făcut să-l dezvăţaţi, *dona* Adriana? Cum de l-aţi înfun-dat în halul ăsta, de nici cârc nu mai scoate? Hai, hai, nu vă ţineţi mân-dră: spuneţi, spuneţi.

— Şi-n plus, sunt sigură că pe puştoaica aceea, Alicia, înainte de a o omorî au violat-o — suspină tânăra din Zorritos. Era o bruneţică creaţă şi plăcută, într-o rochie de un albastru electric. Aşa procedează ăia întotdea-una. De la maimuţoii de

ecuadorieni te poţi aştepta la orice. Şi ţineţi sea-mă că eu am rude în Ecuador.

— A intrat cu revolverul în mână, încercând să mă sperie — susură stăpâna bodegii, făcând sforţări să-şi înăbuşe râsul nestăpânit şi mijindu-şi ochii ca pentru a revedea scena care o înveselea la culme. Eu adormi-sem şi, într-adevăr, la început m-am speriat de moarte. Am crezut că era un tâlhar. Aş, era şeful tău. A dat buzna, forţând şipca aceea de la uşă. Neobrăzatul. Vrând să mă înspăimânte. Bietul de el, bietul.

— Despre asta n-am auzit nimic — bombăni *don* Jeronimo, lungindu-şi gâtul peste ziarul cu care gonea muştele. Dar ce-are a face; nu m-ar mira câtuşi de puţin s-o fi omorât pe nenorocita aceea după ce au violat-o. În grup.

— A început prin a-mi zice o droaie de vulgarităţi — susură *dona* Adri-ana.

— Ce fel? — o întrerupse Lituma. De pildă. „Nu mai pot trăi de-atâta dorinţă. O să

crap ca măgarul cu sămânţa în el. M-am umplut de dau pe dinafară şi, dacă nu-mi faci cheful chiar acum, o să mă împuşc într-o bună zi. Sau o să te împuşc pe dumneata."

— Ce comic! — hohoti şi Lituma. Chiar aşa v-a zis, că dă pe dinafară, sau asta i-o puneţi în cârcă numai din răutate?

— O fi crezut c-o să mă impresioneze sau o să mă sperie, sau şi una şi alta — zise *dona* Adriana, bătându-l binişor pe braţ pe jandarm. Mamă, ce surpriză i-a fost dat să aibă, Lituma.

— Sigur, sigur — sări tipul din Zorritos. în grup, e clar. Aşa se-ntâm-plă întotdeauna.

— Şi dumneavoastră ce-aţi făcut, *dona* Adrianita ?

— Mi-am scos cămaşa de noapte şi am rămas în pielea goală — susu-ră *dona* Adriana, roşind.

Da, întocmai: îşi scosese cămeşoiul. Era goală-puşcă. Fusese ceva pe cât de neaşteptat, pe-atât de subit, o mişcare simultană a braţelor: smul-seseră veşmântul cu violenţă şi-l aruncaseră cât colo pe pat. Pe faţa ce apăruse de sub părul lung ciufulit deasupra cărnurilor acelora durdulii care albeau în penumbră, nu se citea spaimă, ci o furie de nedescris.

— Goală-goluţă! — clipi de două, de trei ori, Lituma.

— Aşa cum mama m-a făcut. Şi-am început să-i torn şefului tău nişte chestii cum nici n-a visat vreodată — explică *dona* Adriana. Mai pe şleau, nişte porcării cum n-a auzit în viaţa lui.

— Porcării, dumneavoastră? — continuă să clipească des Lituma, nu-mai urechi.

„Hai, să te văd, uite-mă, ce-aştepţi ca să te despoi, *cholo* — zisese *dona* Adriana, cu glasul vibrându-i de dispreţ şi indignare. Îşi împingea înainte bustul, pântecele, cu pumnii înfipţi în şolduri. Sau ţi-e ruşine să-mi arăţi scula? Aşa mititică o ai, tăicuţă? Hai, hai, mai iute, dă-ţi jos pan-talonii şi arată-mi-o. Vino, violează-mă odată. Dovedeşte-mi cât eşti de viril, tăicuţă. Fă-mi şi mie plăcerea, fă-mi-o de vreo cinci ori la rând, aşa cum îmi face bărbată-miu noapte de noapte. El e bătrân, dar tu eşti tânăr şi tare-n boaşe, aşa că vei bate recordul, nu, tăicuţă? Atunci, târnoseş-te-mă cu măciulia de şase, şapte ori, să m-ajungă la lingurică. Crezi c-ăi pu-tea?"

— Păi, păi... — se bâlbâi Lituma, năucit, Dumneavoastră sunteţi cea care vorbeşte în halul ăsta, *dona* Adrianita?

„Păi, păi... — se bâlbâise locotenentul. Ce-aţi păţit de vorbiţi aşa, doamnă?"

— Nici eu nu mă recunoşteam, Lituma — susură stăpâna bodegii. Nici eu nu ştiam de unde scoteam asemenea vorbe deocheate. Dar îi mulţu-mesc Domnului nostru din Ayabaca pentru inspiraţia pe care mi-a trimis-o. Eu am făcut, mai demult, pelerinajul până la Ayabaca, pe jos, cu tălpile goale, de praznicul Lui din octombrie. Cred că de-aceea mi-a trimis inspi-raţia, în momentul cel mai greu. Bietul băiat a rămas cu gura căscată, exact ca tine acuma. „Hai odată, tăicuţă, scoate-ţi pantalonii, ce stai, vreau să-ţi văd năsărâmba, vreau să ştiu câtu-i de groasă şi să încep să-mi nu-măr bucuriile. Câte o să-mi dai de să-mi zvâcnească inima? Pe puţin opt?"

— Păi, păi... — bâigui Lituma, cu faţa arzându-i, cu ochii cât farfuri-oarele.

„Doamnă, dar n-aveţi dreptul să mă batjocoriţi aşa — bâiguise pierit locotenentul, nemaiputând închide gura."

— Fiindcă toate astea i le trânteam pe un ton mult mai provocator decât ăsta pe care îl auzi tu, Lituma — îi explică stăpâna bodegii. Cu o batjocură şi o furie atât de teribile, încât moralul lui n-a rezistat. Înţelegi? Şi-a găsit naşul. A rămas fâstâcit, pierit, oh, de l-ai fi văzut.

— Nu mă mir, *dona* Adriana, oricine ar fi păţit-o la fel — zise Lituma. Dacă eu însumi sunt zăbăuc, numai auzindu-vă. Şi el, atunci, ce-a făcut?

— Bineînţeles că nu şi-a dat jos pantalonii, că n-a făcut nimic — zise *dona* Adriana. Şi toate poftele cu care venise i s-au spulberat.

„Eu n-am venit să vă bateţi joc de mine — se plânsese disperat locotenentul, neştiind unde să se ascundă, *dona* Adriana.

„Sigur că nu, fir-ar mă-ta a dracului. Ai venit să mă sperii cu pistolul ăla al tău de rahat şi să mă violezi, ca să te simţi mascul. Bun, atunci violează-mă, Superman.

Hai, dă-i drumul, aţin'te la frecuş. Violează-mă de zece ori la rând, tăicuţă. Abia atunci m-oi declara mulţumită. Ce aştepţi?"

— Zău c-aţi înnebunit — şopti Lituma.

— Chiar, am înnebunit — suspină stăpâna bodegii. Dar mi-a reuşit mişcarea. Pentru că, din cauza nebuniei mele, şeful tău s-a cărăbănit cu coada între picioare. Făcând-o, culmea, pe ofensatul, porcul de câine. Dar cu mine nu-i merge.

„Venisem să vă declar un sentiment curat şi sincer, şi m-aţi luat peste picior şi m-aţi jignit — tot protesta locotenentul. Şi v-aţi coborât până la a-mi vorbi ca o «molie», pe deasupra."

— Şi vezi-l cum a rămas de atunci. La pământ — adăugă *dona* Adria-na. Mă crezi că-mi face milă, acum?

Râdea din nou cu poftă, fericită că scăpase, mulţumită de sine şi de matrapazlâcu-i nevinovat. Lituma însă se simţi copleşit de solidaritate şi de simpatie faţă de şeful său. Avea tot dreptul să rămână atât de abătut, fusese umilit tocmai în demnitatea-i de bărbat. Când o să le povestească tărăşenia, Neînvinşii or să facă un scandal monstru. Or să zică despre *dona* Adriana că merită, mult mai mult decât Haioasa, să fie regina Neîn-vinşilor şi or să-şi cânte imnul în cinstea ei.

— Mai umblă vorba şi c-ar putea fi nişte dedesubturi scabroase, chestii între poponari — insinua tipul din Zorritos.

— Între poponari? Ah, da? — clipi des *don* Jeronimo, lingându-şi bu-zele. S-ar putea, s-ar putea.

— Sigur că se poate — zise tipul din Zorritos. Prin cazărmi bântuie cazurile de homo- sexuali. Iar homosexualitatea, se ştie doar, mai devreme sau mâi târziu duce direct la crimă. Iartă-ne că vorbim despre aşa ceva în faţa ta, Marisita.

— Nu-i nimic rău în asta, Panchito. Viaţa e viaţă, nu?

— Mda, s-ar putea, s-ar putea — reflecta intens *don* Jeronimo. Dar cine cu cine? Cum o fi fost şi asta?

— Nimeni nu crede în povestea cu sinuciderea colonelului Mindreau — schimbă subiectul, deodată, *dona* Adriana.

— Văd şi eu — murmură Lituma.

— Drept să-ţi spun, nici eu n-o cred — adăugă stăpâna bodegii. În sfârşit, dracu' să-i pieptene.

— Nici dumneavoastră n-o credeţi? — Lituma se sculă în picioare şi semnă chitanţa pentru masa de prânz. Vedeţi, în schimb, eu cred istoria pe care mi-aţi povestit-o. Deşi e încă mai fantastică decât sinuciderea colonelului Mindreau. La revedere, *dona* Adriana.

— Auzi, Lituma — îl chemă ea. Îi sticleau ochii de veselie, făcu o mut-ră şireată şi coborî mult tonul vocii: Zi-i locotenentului că diseară îi gătesc felul lui preferat, *tacu-tacu* şi pateul după care se dă el în vânt. Ca să mă iubească iar, măcar puţintel.

Lansă un chicotit cochet, care îl făcu şi pe Lituma să râdă.

— O să-i transmit mesajul, *dona* Adriana. Cu bine, pe curând.

Drace!, cine să le-nţeleagă pe muieri! Dădea să iasă pe uşă, când îl auzi pe *don* Jeronimo, din spate:

— Amice Lituma, de ce nu ne spui cu cât l-au plătit pe locotenent bi-banii ăi graşi ca să născocească istoria asta cu sinuciderea colonelului?

— Nu-mi plac astfel de glume — replică el fără să se întoarcă. Iar locotenentului, cu-atât mai puţin. Dac-ar afla ce aţi zis acuma, nu v-ar fi moale, *don* Jeronimo.

Îl auzi pe bătrânul taximetrist murmurând: „Sticlete împuţit" şi, o clipă, fu cât pe ce să se întoarcă. Dar se răzgândi. Ieşi în zăpuşeala apăsătoare a străzii. O luă agale pe întinderea de nisip arzător, într-un vălmăşag de băieţandri care loveau îndesat într-o minge de cârpă şi ale căror umbre teşeau o agitată geografie în jurul picioarelor lui. Începu de îndată să transpire; cămaşa i se lipi de trup. Incredibile i se păreau cele povestite de *dona* Adriana. Or fi adevărate? Da, nu încăpea îndoială. Acum înţelegea de ce locotenentul era cu moralul la pământ, din noaptea aceea.

Dar las' că nici cu locotenentul nu-i era ruşine: să i se năzare lui aşa, să-şi satisfacă poftele cu grăsana tocmai în acele momente, în toiul tra-gediei! Auzi dumneata! Dar ce-a căutat a găsit. Iar *dona* Adrianita: formi-dabilă, dom'le, formidabilă, cine-

ar fi crezut!, a ţinut la trântă, nu s-a lă-sat, tărtoşă muiere! Şi-o imagină, goală-puşcă, râzând de locotenent, cu robustul trup vibrându-i în timp ce-l ocăra, apoi şi-l închipui pe ofiţer, răzbit şi şui, neputând crede cele auzite şi văzute. Oricare în locul lui ar fi păţit la fel şi n-ar fi ştiut pe unde să fugă mai repede. Îl pufni râsul în pli-nă stradă.

Ajuns la Post, îl găsi pe locotenent fără cămaşă, stând la biroul lui, lac de sudoare. Cu o mână îşi făcea vânt şi în cealaltă ţinea o telegramă, foarte aproape de ochelari. Lituma ghici, pe sub lentilele fumurii, ochii ofiţerului parcurgând şirurile telegramei.

— Partea cea mai nasoală a întregii daraveri e că nimeni nu crede că, după ce şi-a omorât fata, colonelul Mindreau şi-a zburat creierii aproape sub ochii noştri — zise. Oamenii bat câmpii ceva nemaipomenit, dom' lo-cotenent. C-o fi, c-o păţi: unii văd mobilul crimei în contrabandă, alţii în spionaj, alţii văd mâna Ecuadorului. Ba au ajuns şi la relaţiile între homo-sexuali. Închipuiţi-vă câtă nerozie.

— Am veşti proaste să-ţi dau — zise locotenentul, întorcându-se spre el. Ai fost transferat la mama dracului, într-un Post aproape fantomatic din departamentul Junìn. Undeva în munţi, în *sierra,* la un capăt de traseu. Ţi se plăteşte autobuzul.

— În Junìn? — zise Lituma, privind hipnotizat la telegramă. Eu?

— Sunt şi eu transferat, dar încă nu ştiu unde — aprobă din cap loco-tenentul. Poate că tot acolo, mai ştii păcatul.

— Dar asta trebuie să fie la capătul lumii — bolborosi Lituma.

— Vezi, măi sulică — îl muştrului şeful, pe un ton afectuos. Atâta te-ai ţinut de capul meu să-ţi lămuresc misterul cu Palomino Molero. Pof-tim, ţi l-am lămurit. Şi cu ce ne-am ales? Tu eşti expediat pe culmile *sierrei* departe-hăt de căldurica ta şi de prietenii tăi. Eu, cine ştie pe unde, poate într-o văgăună şi mai împuţită. Asta-i răsplata meritelor în Jandarmeria noastră naţională, în care te-ai băgat doar de fraier ce eşti. *Ay, ay,* ce-o să te faci tu acolo, Lituma, cine-a mai văzut un *cholo* ca tine, din Gallinacera, ajuns pe podişurile *punas?* Mor de milă numai la gândul frigului ce-o să-l înduri.

— Grijania şi anafura mă-sii! — filozofă jandarmul.

Sfârşit

MARIO VARGAS LLOSA s-a născut la Arequipa, Peru, în 1936. A urmat şcoala primară în Cochabamba, Bolivia, iar studiile secundare la Lima şi Piura. Licenţiat în litere al Universităţii „San Marco" din Lima. Doctoratul la Madrid. A trăit câţiva ani la Paris, apoi la Londra şi Barcelona. Notori-etatea literară şi-a câştigat-o în 1963, cu romanul *La ciudad y los perros (Oraşul şi dinii),* care a obţinut două premii literare şi a fost tradus imediat în aproape douăzeci de limbi. în 1966 îi apare al doilea roman, *La casa verde* (trad. rom.: *Casa verde),* şi el încununat cu două prestigioase premii literare. în 1969 a publicat romanul *Conversacion en La Catedral* (trad. rom.: *Conversaţie la Catedrala)* şi, de atunci, la doi-trei ani i-a apărut câte o carte, toate bine primite: studiul *Garda Marquez, historia de un deicidio (Garda Mărquez, povestea unui deicid* — 1971), romanul *Pantaleân y las visitadoras (Pantaleon şi vizitatoarele* — 1973), eseul *La orgia perpetua: Flaubert y „Madame Bovary"* (1975), romanul *La Ha Julia y el escribidor* — 1977 (trad. rom.: *Mătuşa Julia şi condeierul),* câteva piese de teatru între 1981 şi 1986, romanele *La guerra del fin del mundo* — 1981 (trad. rom.: *Războiul sfârşitului lumii), Historia de Mayta* (1984), *iQuien mato a Palomino Molero?* — 1986 *(Cine l-a ucis pe Palomino Molero?).* În 1983 şi-a reunit textele eseistice dintre 1962 şi 1982 în volumul *Contra viento y marea (Împotriva tuturor furtunilor).*